

แนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจ
เพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตลาดหนองบัว
จังหวัดจันทบุรี

โดย

นายระพีพันธ์ รังสีเสนีย์พิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจ
เพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตลาดหนองบัว
จังหวัดจันทบุรี

โดย

นายระพีพันธ์ รั้งสีเสนีย์พิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

GUIDELINES TO AN ADAPTIVE REUSE OF ARCHITECTURAL HERITAGE FOR
SOCIAL ENTERPRISE AND COMMUNITY PARTICIPATION PROMOTION:
A CASE STUDY OF NONGBUA MARKET COMMUNITY,
CHANTHABURI PROVINCE

BY

MR. RAPIN RUNGSRISAENEETAK

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARCHITECTURE

ARCHITECTURE

FACULTY OF ARCHITECTURE AND PLANNING

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง

วิทยานิพนธ์

ของ

นายระพีพันธ์ รังสีเสนีย์พิทักษ์

เรื่อง

แนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม
และการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตลาดหนองบัว จังหวัดจันทบุรี

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐวดี อัสวโกวิทวงศ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.จาดูรงค์ โปคะรัตน์ศิริ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ เฉลิมวัฒน์ ตันตสวัสดิ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรม เพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนตลาดหนองบัว จังหวัดจันทบุรี
ชื่อผู้เขียน	นายระพีพันธ์ รังสีเสนีย์พิทักษ์
ชื่อปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.จาดรงค์ โปกะรัตน์ศิริ
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

อาคารเรือนแถวไม้เก่าในชุมชนตลาดหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นอาคารไม้เก่าที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม แต่ในปัจจุบันเริ่มมีสภาพเสื่อมโทรมและบางอาคารได้ถูกละทิ้งการใช้งาน เนื่องจากการย้ายถิ่นฐานออกของคนในชุมชน ซึ่งส่งผลทำให้วัฒนธรรมการอยู่อาศัยเริ่มเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เสื่อมถอยรวมถึงการค้าขายในชุมชนตลาดหนองบัวขาดการสืบทอด

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามส่วนคือ 1) ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารที่เป็นมรดกสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว โดยนำทฤษฎีด้านการอนุรักษ์และมรดกสถาปัตยกรรมมาใช้ในการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมในชุมชนและประเมินความแท้ด้านการออกแบบ รวมถึงคุณค่าด้านมรดกสถาปัตยกรรม เพื่อคัดเลือกอาคารต้นแบบในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร 2) ศึกษาวัฒนธรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอาคารเรือนแถวไม้เก่า เพื่อคัดเลือกกิจกรรมนำมาประยุกต์ใช้ภายหลังการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร ซึ่งสองส่วนแรกดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์โดยผู้วิจัยและมีคนในชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูล และ 3) นำแนวคิดการบริหารจัดการรูปแบบธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการศึกษาโดยผู้วิจัยนำกรณีศึกษาที่ผ่านการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์มานำเสนอและปรึกษาร่วมกับกลุ่มตัวอย่างในชุมชนคือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

จากการศึกษารูปแบบอาคารเรือนแถวไม้ในชุมชนตลาดหนองบัวทั้งหมด 71 อาคาร ด้วยวิธีการสำรวจและคัดเลือกด้วยการประเมินสรุปได้เป็นบ้านเลขที่ 38 ที่มีความแท้ในด้านการออกแบบและคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมมากที่สุด การศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้งานอาคารในอดีตยุครุ่งเรืองจนถึงปัจจุบัน สรุปได้ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมแบบไทยและจีนซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของคนในชุมชน จึงนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบอาคารเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีทั้งหมด 7 อย่างคือ การค้าขายพลอย ขายก๋วยเตี๋ยว ประมงและอาหารทะเลผลไม้และการเกษตร กาแฟและเครื่องดื่ม ขนมและของหวาน แพทย์และสมุนไพร

กระบวนการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเลขที่ 38 ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรณีศึกษาบ้านไม้เก่าที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยเป็นธุรกิจที่แตกต่างกัน 3 โครงการ เพื่อนำเสนอข้อมูลแก่ชุมชนและสร้างการมีส่วนร่วมในการออกแบบและการจัดการโครงการ ซึ่งได้ข้อสรุปว่าควรเป็นโฮมสเตย์ที่มีห้องพัก 4 ห้องบนชั้นสองของอาคาร และมีพิพิธภัณฑสถานร้านขายน้ำและเครื่องดื่มกับร้านขายของฝากและพื้นที่อ่านหนังสือที่ชั้นล่างของอาคาร ซึ่งการอนุรักษ์อาคารได้แบ่งเป็นส่วนด้านหน้าอาคารใช้วิธีการบูรณะและด้านหลังอาคารใช้วิธีการอนุรักษ์กรอบอาคาร

ในด้านการบริหารจัดการโครงการได้ข้อสรุปว่า การปรับเปลี่ยนการใช้สอยจะมีต้นทุนคาดประมาณที่ 1,784,384.00 บาท และมีระยะเวลาในการคืนทุน 5 ปี จากรายรับ ค่าที่พัก ขายน้ำและเครื่องดื่ม และขายของฝาก ด้านบริหารจัดการบุคลากรประกอบด้วย กรรมการผู้จัดการ 1-5 คน เป็นผู้ลงทุนและได้รับเงินปันผล และพนักงานจ้าง 4 คนที่เป็นผู้จัดการฝ่ายอาคารและการบัญชี พนักงานร้านขายน้ำ พนักงานร้านขายของฝาก และพนักงานโรงแรม สำหรับการบริหารจัดการสินค้าจะใช้สินค้าและบริการที่มีในชุมชนเป็นหลัก เช่น พิพิธภัณฑสถานจะใช้สิ่งของเครื่องใช้การทำอาชีพและดำเนินชีวิตในชุมชนและเรื่องราวของวิถีชีวิตชุมชนนำมาจัดแสดง ร้านขายน้ำและเครื่องดื่มใช้ผลไม้ในชุมชน ร้านของฝากนำสินค้าของชุมชนมาขายเพื่อเพิ่มช่องทางการขายและสนับสนุนสินค้าของชุมชน รวมถึงให้บริการอาหารและเครื่องดื่มของร้านค้าในชุมชนสำหรับบริการผู้ที่เข้ามาพักโฮมสเตย์

คำสำคัญ: การปรับเปลี่ยนการใช้สอย, ธุรกิจเพื่อสังคม, การมีส่วนร่วมของชุมชน, มรดกสถาปัตยกรรม, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Thesis Title	GUIDELINES TO AN ADAPTIVE REUSE OF ARCHITECTURAL HERITAGE FOR SOCIAL ENTERPRISE AND COMMUNITY PARTICIPATION PROMOTION: A CASE STUDY OF NONGBUA MARKET COMMUNITY, CHANTHABURI PROVINCE
Author	Mr. Rapin Rungsrisaeneepitak
Degree	Master of Architecture
Major Field/Faculty/University	Architecture Architecture and Planning Thammasat University
Thesis Advisor	Jaturong Pokharatsiri, Ph.D.
Academic Years	2015

ABSTRACT

The negligence of the architectural heritage, traditional timber shophouses, in Nongbua Market Community of Chanthaburi Province has been a result of local economic recession and emigration of rural-town residents. Thus the retailing and trading culture of the community has been disappearing accordingly.

The study had three objectives: 1) to investigate, assess and select the traditional timber shophouses of Nongbua Market Community, using theories of architectural heritage and conservation, for exemplifying an adaptive-reuse process; 2) to analyse the socio-economic culture of the community, as linked to the historical use of the heritage properties, for appropriating the activities to the new use of a selected building; and 3) to apply participatory design method to the proposed adaptive-reuse project, including the community's decision making on resource management, using the concept of social enterprise. The first two objectives were conducted by survey and interview methods; whereas the last included several case study analyses and consults with the community's cooperative members

The investigation of 71 traditional timber shophouses in Nongbua Market Community, using architectural survey and assessment, resulted in the Building No.38 as the most authentic in design and other architectural values. The trade culture as associated with the historic buildings revealed the long-standing culture of a mixed Thai and Chinese which identified the community's uniqueness that would be able to apply for creative economic activities in 7 aspects including: trading of gemstones, noodle selling, fisheries and seafood, fruit and agriculture, coffee and drinks, thai dessert, and traditional medicine and herb.

Three case study analyses of adaptive-reused timber buildings with new businesses were conducted after interviewing the project owners on the issues of design intervention, conservation process, and resource management. The results were used as examples and tools for the community participatory process, by which the consults on the proposed adaptive-reuse project were summarised as followings: a homestay with four guest rooms upstairs, a museum displaying trade culture of community with fruits and drinks cafe, souvenirs shop, and library downstairs. For the conservation methods, a full restoration was considered to be most suitable for the frontal part of the building; whereas façadism would be more appropriate at the back.

Approximately, the total investment for the conservation process would be 1,784,384.00 bath, with a payback period of 5 years. The appropriate personnel management was decisively divided into two parts: 1-5 managing committee members that would receive dividends only, and 4 employees including a building and account manager, a beverage staff, a souvenirs staff, and a hotel staff – paid by salary. The product/service management would mainly use ingredients from within the community, such as the museum's displaying of professions and lifestyles using tools found in the community. The beverage would sell fruit juice from the community-grown fruits alongside the souvenirs shop selling local products. Food and beverage providing to the homestay guests would only come from local shops and services.

Keywords: Adaptive-reuse, social enterprise, community participation, architectural heritage, creative economy

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จอย่างสูงจากอาจารย์ ดร. จาตุรงค์ โภคะรัตน์ศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ และความรู้ในด้านกระบวนการวิจัย ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องการเขียนเล่มวิทยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งพระองค์ดังกล่าวนี้เป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ทิพย์สุตา จันทร์แจ่มหล้า ที่ช่วยแนะนำและให้คำปรึกษาในด้านกระบวนการวิจัยและแนะแนวทางในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผศ.ดร. ณัฐวุฒิ อัสวโกวิทวงศ์ ที่ให้คำปรึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนและการอนุรักษ์อาคาร รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนตลาดหนองบัว

ขอขอบพระคุณ สมภพ พร้อมพอชื่นบุญ และครอบครัว ที่แนะนำสถานที่ในการทำวิจัย รวมถึงให้ที่พักอาศัยสำหรับการลงพื้นที่ในวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่เริ่มจนจบ อีกทั้งชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการเก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชนตลาดหนองบัวและช่วยเหลือให้การเก็บข้อมูลกับคนในพื้นที่สะดวกมากขึ้น

ขอขอบพระคุณ คนชุมชนตลาดหนองบัวทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในพื้นที่อย่างเป็นมิตร รวมถึงเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2559 ภายใต้ “ทุนวิจัยทั่วไป” ตามสัญญาเลขที่ ทน 17/2559

สุดท้ายขอขอบพระคุณบิดาและมารดา ที่คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนที่ดีตลอดช่วงการศึกษา ตลอดจนเพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนตลาดหนองบัวหรือประโยชน์ต่อวงการวิชาการและสถาปัตยกรรมไม่มากนัก

นายระพีพันธ์ รังสีเสนีย์พิทักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 คำถามวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ทฤษฎีการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง	7
2.2 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม กิจกรรม และระบบที่ตั้ง	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	16
2.4 ทฤษฎีการออกแบบโรงแรมและโฮมสเตย์	19
2.5 ทฤษฎีการออกแบบพิพิธภัณฑ์	23
2.6 ทฤษฎีการออกแบบร้านหนังสือ	24

2.7 แนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม	25
2.8 แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากร	26
2.9 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์	26
2.10 แนวคิดการมีส่วนร่วม	29
2.11 กรณีศึกษา	30
2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	41
3.1 ศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของ ชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม	41
3.1.1 กลุ่มตัวอย่าง	41
3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	41
3.1.3 การเก็บข้อมูล	41
3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
3.2 ศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัว เพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และ ท่องเที่ยว	42
3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง	42
3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	42
3.2.3 การเก็บข้อมูล	42
3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
3.3 ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริม ธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	42
3.3.1 ศึกษารูปแบบธุรกิจเพื่อสังคม	42
(1) กลุ่มตัวอย่าง	42
(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	42
(3) การเก็บข้อมูล	42
(4) การวิเคราะห์ข้อมูล	43

3.3.2	ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร	43
	(1) กลุ่มตัวอย่าง	43
	(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	43
	(3) การเก็บข้อมูล	44
	(4) การวิเคราะห์ข้อมูล	44
3.4	การสรุปและนำเสนอผล	44
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.1	การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาและประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม	53
4.1.1	การวิเคราะห์รูปแบบอาคารและความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ	53
4.1.2	การวิเคราะห์การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	74
4.1.3	การวิเคราะห์การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม	84
4.1.4	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาและประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม	87
4.2	การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์การศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยว	94
4.2.1	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยว	99
4.3	การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรม	103
4.3.1	การวิเคราะห์ โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	103
4.3.2	การวิเคราะห์ หอศิลป์ดีคูน	111
4.3.3	การวิเคราะห์ ร้านหนังสือค่าน้ำ	115
4.4	การออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย	120
4.4.1	การออกแบบโดยผู้วิจัย	122
4.4.2	การบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย	124

บทที่ 5 การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชนมีส่วนร่วม	132
5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน	132
5.2 การออกแบบ	138
5.2.1 การปรับเปลี่ยนการใช้สอย	138
5.2.2 การอนุรักษ์อาคาร	147
5.3 การบริหารจัดการทรัพยากร	154
5.3.1 การบริหารจัดการด้านการเงิน	154
5.3.2 การบริหารจัดการด้านบุคลากร	160
5.3.3 การบริหารจัดการด้านสินค้า	161
5.4 ความแตกต่างระหว่างการออกแบบและบริหารจัดการโดยผู้วิจัยและการ ออกแบบและบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม	162
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	166
6.1 สรุปผลการวิจัย	166
6.2 ข้อเสนอแนะ	168
รายการอ้างอิง	169
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	173
ภาคผนวก ข	175
ภาคผนวก ค	176
ประวัติผู้เขียน	181

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 มูลค่าของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สำคัญปี 2548 - 2552	27
2.2 ตารางแสดงการคัดเลือกกรณีศึกษา	31
3.1 กรอบความคิดแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	45
4.1 รายละเอียดองค์ประกอบผนังที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	60
4.2 รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานเฟี้ยมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	61
4.3 รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานสวิงที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	65
4.4 รายละเอียดองค์ประกอบหน้าต่างที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	67
4.5 รายละเอียดองค์ประกอบช่องระบายลมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	68
4.6 รายละเอียดองค์ประกอบระเบียงที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	71
4.7 รายละเอียดองค์ประกอบหลังคาและกันสาดที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	74
4.8 การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบอาคารรูปแบบ ก	77
4.9 การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบอาคารรูปแบบ ข	78
4.10 การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบอาคารรูปแบบ ค	80
4.11 การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบอาคารรูปแบบ ง	82
4.12 การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบอาคารรูปแบบ จ	84
4.13 การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม	86
4.14 วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารทั้ง 79 อาคาร	94
4.15 การบริหารจัดการด้านการเงินของโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	110
4.16 การบริหารจัดการด้านการเงินของหอศิลป์ดีคูน	114
4.17 การบริหารจัดการด้านการเงินของร้านหนังสือค่าน้ำ	118
4.18 ตารางวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลจากกรณีศึกษา	120
4.19 ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	125
4.20 ค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง	127
4.21 ค่าเฟอร์นิเจอร์	127
4.22 ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า	128
4.23 ต้นทุนรวมของโครงการ	128

4.24 รายรับของโครงการ (ต่อเดือน)	129
4.25 รายจ่ายของโครงการ (ต่อเดือน)	130
4.26 รายรับสุทธิของโครงการ (ต่อปี)	130
5.1 ค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน	154
5.2 ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	155
5.3 ค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง	157
5.4 ค่าเฟอร์นิเจอร์	157
5.5 ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า	157
5.6 ต้นทุนรวมของโครงการ	158
5.7 รายรับของโครงการ (ต่อเดือน)	158
5.8 รายจ่ายของโครงการ (ต่อเดือน)	159
5.9 รายรับสุทธิของโครงการ (ต่อปี)	160
5.10 แสดงแนวคิดในการออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย	162
5.11 แสดงแนวคิดการออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชนมีส่วนร่วม	164

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 พื้นที่ศึกษาระดับตำบล ตำบลหนองบัว จังหวัดจันทบุรี	4
1.2 พื้นที่ศึกษาระดับชุมชนตลาดหนองบัว	4
1.3 ขั้นตอนในการวิจัย	6
2.1 บ้านหลวงราชไมตรี	35
2.2 หอศิลป์ตีคู้	37
2.3 ร้านหนังสือคำนำ	38
3.1 กรอบความคิดของงานวิจัย	40
4.1 ตัวอย่างสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว	54
4.2 ผังหลังคาแสดงลักษณะช่องว่างระหว่างอาคาร	54
4.3 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ก	55
4.4 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ข	56
4.5 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ค	57
4.6 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ง	58
4.7 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ จ	59
4.8 องค์ประกอบสถาปัตยกรรม	60
4.9 อาคารหมายเลข 1 รูปแบบ ก	76
4.10 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ ก ในพื้นที่ศึกษา	76
4.11 อาคารหมายเลข 7 รูปแบบ ข	77
4.12 แสดงตำแหน่งอาคารรูปแบบ ข ในพื้นที่ศึกษา	78
4.13 อาคารหมายเลข 12 รูปแบบ ค	79
4.14 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ ค ในพื้นที่ศึกษา	79
4.15 อาคารหมายเลข 6 รูปแบบ ง	81
4.16 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ ง ในพื้นที่ศึกษา	81
4.17 อาคารหมายเลข 1 รูปแบบ จ	83
4.18 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ จ ในพื้นที่ศึกษา	83
4.19 ช่องบริเวณพื้นที่ชั้นบนของบ้านเลขที่ 38	87
4.20 ระเบียงชั้นนอกและชั้นในของบ้านเลขที่ 38	87

4.21 ลูกทรงไม้ตกแต่งด้วยไม้ฉลุลายสวยงาม	88
4.22 ลายฉลุไม้	88
4.23 รูปภายนอกอาคารเลขที่ 38	89
4.24 การใช้สอยอาคารในปีพุทธศักราช 2447 และ 2558	90
4.25 ห้องพระบริเวณชั้นล่างของบ้าน	91
4.26 พื้นที่ชั้นล่างด้านหน้าของบ้านเลขที่ 38 ปัจจุบันใช้เป็นพื้นที่นั่งพักและรับแขก	91
4.27 พื้นที่ชั้นล่างด้านหลังของบ้านหมายเลข 38 ปัจจุบันใช้เป็นห้องเก็บของและห้องครัว	92
4.28 แสดงพื้นที่ชั้นบนของบ้านหมายเลข 38 ปัจจุบันเป็นห้องเก็บของ	92
4.29 พื้นที่ระเบียงชั้นในบริเวณชั้นบน	93
4.30 รายละเอียดการฉลุช่องระบายลมและระเบียงชั้นนอก	93
4.31 แสดงอาคาร 79 อาคารที่ทำการศึกษาวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้อาคาร	94
4.32 แสดงประเภทและความถี่ของวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคาร ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหนองบัว	101
4.33 ตลาดเช้าในชุมชนตลาดหนองบัว	101
4.34 วัฒนธรรมการค้าขายผลไม้	102
4.35 วัฒนธรรมการขายอาหารทะเล	102
4.36 วัฒนธรรมการค้าขายกล้วยเดี่ยว	102
4.37 วัฒนธรรมการค้าขายขนม	103
4.38 สภาพอาคารก่อนการปรับปรุงโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	104
4.39 สภาพอาคารหลังการปรับปรุงโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	104
4.40 พื้นที่การใช้งานโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	105
4.41 ผังพื้นที่อาคารชั้น 1 โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	106
4.42 ผังพื้นที่อาคารชั้น 2 โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	106
4.43 ผังพื้นที่อาคารชั้น 3 โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	107
4.44 พิพิธภัณฑ (โถงต้อนรับ) ภายในโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	107
4.45 การออกแบบห้องพัก ประเภทห้องพัก ราคาค่าเข้าพัก และ ขนาดพื้นที่	108
4.46 โครงสร้างองค์กรของโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	109
4.47 พื้นที่การใช้งานหอศิลป์ดีคูน	111
4.48 ผังพื้นที่อาคารชั้น 1 หอศิลป์ดีคูน	112
4.49 ผังพื้นที่อาคารชั้น 2 หอศิลป์ดีคูน	112

4.50	ผังพื้นที่อาคารชั้น 3 หอศิลป์ตีคูน	113
4.51	พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะและพื้นที่ขายน้ำและเครื่องดื่ม	113
4.52	ผังพื้นที่อาคารชั้น 1 ร้านหนังสือค่าน้ำ	116
4.53	ผังพื้นที่อาคารชั้น 2 ร้านหนังสือค่าน้ำ	116
4.54	พื้นที่การใช้งานร้านหนังสือค่าน้ำ	117
4.55	ห้องหนังสือร้านค่าน้ำ	117
4.56	พื้นที่ใช้สอยอาคารหลังการถอดแบบโดยผู้วิจัย	123
5.1	แสดงตำแหน่งและขนาดของห้องพิพิธภัณฑท์ที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ	133
5.2	แสดงตำแหน่งและขนาดของห้องพักที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ	133
5.3	แสดงตำแหน่งและขนาดของร้านขายของฝากที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ	134
5.4	แสดงตำแหน่งและขนาดของร้านขายน้ำและเครื่องดื่มที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ	134
5.5	แสดงตำแหน่งและขนาดของห้องสมุดที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ	135
5.6	แสดงผลการออกแบบของชุมชนในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารเลขที่ 38	135
5.7	แสดงพื้นที่ผังอาคารสำหรับให้ชุมชนออกแบบพื้นที่ภายในอาคาร	136
5.8	แสดงของชิ้นส่วนพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในด้านประเภทธุรกิจ ขนาดพื้นที่ใช้สอย	136
5.9	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสนอความคิดเห็นและเลือกประเภทธุรกิจ ขนาดพื้นที่ใช้สอยและตำแหน่งของพื้นที่	137
5.10	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสนอความคิดเห็นและเลือกประเภทธุรกิจ ขนาดพื้นที่ใช้สอยและตำแหน่งของพื้นที่	137
5.11	การวางผังอาคาร	138
5.12	พื้นที่ใช้สอยอาคารหลังการออกแบบ	139
5.13	พื้นที่แสดงวัฒนธรรมของชุมชนในห้องพิพิธภัณฑท์	140
5.14	ภาพจำลองห้องพิพิธภัณฑท์	141
5.15	พื้นที่ห้องพักและขนาดพื้นที่	142
5.16	ภาพจำลองห้องพัก	142
5.17	ภาพจำลองร้านขายของฝาก	143
5.18	ภาพจำลองร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม	144
5.19	ภาพจำลองพื้นที่อ่านหนังสือ	144
5.20	พื้นที่อ่านหนังสือ	145
5.21	การแบ่งส่วนอาคารสำหรับการอนุรักษ์	147

5.22 ตำแหน่งพื้นที่เปลี่ยนวัสดุจากพื้นกระเบื้องเป็นพื้นคอนกรีต	148
5.23 ตำแหน่งกำแพงที่ปรับเปลี่ยนเป็นเนื้อแข็งและกำแพงไม้เนื้อแข็งที่เพิ่มขึ้น	149
5.24 ภาพจำลองหลังคาก่อนและหลังการบูรณะ	150
5.25 ตำแหน่งกำแพงอิฐบล็อกที่ปิดทับด้วยไม้เนื้อแข็งและกำแพงเนื้อแข็งที่เพิ่มขึ้น	151
5.26 ตำแหน่งเสาที่ใช้ไม้เนื้อแข็งปิดทับ	152
5.27 ภาพจำลองกำแพงและเสาก่อนและหลังการปรับเปลี่ยนวัสดุ	153
5.28 โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมต่อโครงการ	160

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเจริญเติบโตมาตลอด แต่เป็นการเติบโตเฉพาะพื้นที่บริเวณชุมชนเมืองเท่านั้น เห็นได้จากจำนวนประชากรที่มีจำนวนมากขึ้น และมีการแข่งขันในการประกอบอาชีพที่สูงขึ้น แต่สำหรับชนบทกลับมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่น้อยกว่าชุมชนเมือง เป็นผลให้เกิดปัญหาทางสังคมในชนบทอันเป็นผลจากความเจริญของชุมชนเมือง ประชากรในชนบทมีการย้ายถิ่นฐานเข้าไปสู่ชุมชนเมืองหรือเมืองหลวง ส่งผลให้เกิดการละทิ้งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่ตนเองและไม่มีการสืบสานวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์จากคนรุ่นก่อน ส่งผลให้วัฒนธรรมที่มีคุณค่าเหล่านี้เปลี่ยนแปลงและลดคุณค่าลงไป ซึ่งวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของชนบทนี้เป็นทรัพยากรที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้ประชากรในพื้นที่ชนบทสามารถหารายได้จากทรัพยากรในพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ ส่งผลให้ลดการอพยพของประชากรในชนบท (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544)

ตลาดหนองบัวเป็นตลาดที่มีประวัติยาวนานมากกว่า 200 ปี อยู่ที่ตำบลหนองบัว จังหวัดจันทบุรี เคยเป็นตลาดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรี เนื่องจากเป็นตลาดที่มีจุดเด่นทางด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น มีสวนผลไม้ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ มังคุด ทุเรียน ชมพู่ นอกจากนี้การที่ตลาดหนองบัวตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำจันทบุรี ตลาดหนองบัวจึงมีเส้นทางคมนาคมทางน้ำรวมทั้งเป็นท่าเรือขนส่งและกระจายอาหารทะเลสู่พื้นที่ต่าง ๆ มากมายและด้วยการที่ตลาดหนองบัวเป็นชุมชนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้ตลาดหนองบัวมีประชากรปริมาณมาก ซึ่งส่วนมากจะมีอาชีพและวิถีชีวิตเกี่ยวกับการค้าขายเป็นหลัก ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการอพยพเข้ามาของประชากรเชื้อสายจีน ทำให้ตลาดหนองบัวเป็นที่รวมของกลุ่มคนหลายเชื้อชาติ ทั้งจีนและไทย ทำให้เกิดการผสมผสานทั้งด้านลักษณะทางกายภาพของตลาด เช่น ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารบ้านเรือนและเกิดการผสมผสานด้านวัฒนธรรมของประชากรในชุมชน จนกระทั่งพุทธศักราช 2520 ได้มีการพัฒนาทางด้านธุรกิจการค้าพลอยจนเป็นธุรกิจที่มีชื่อเสียงของเมืองจันทบุรีทำให้พื้นที่ส่วนหนึ่งในชุมชนตลาดหนองบัวเป็นแหล่งการค้าพลอยด้วย

ต่อมาตลาดหนองบัวเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่แยกลง อันเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านคมนาคมทางบกที่มีมากขึ้น จึงเกิดการกระจายตัวของตลาดไปในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดจันทบุรี รวมไปถึงปัญหาการย้ายถิ่นฐานของประชากรในชุมชนที่เป็นคนสมัยใหม่เข้าไปทำงานในเมืองมากขึ้น ทำให้ตลาดหนองบัวเริ่มซบเซาลง สภาพเศรษฐกิจเริ่มถดถอย ส่งผลกระทบต่อให้อาคารบ้านเรือนขาดการดูแล และ เริ่มทรุดโทรม รวมถึงการละทิ้งวัฒนธรรม วิถีชีวิต และอาชีพของชุมชน

ในปัจจุบัน มีแนวทางและแผนการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ในประเทศไทยอยู่หลายแนวทาง ซึ่งแนวทางที่ผู้วิจัยมีความสนใจคือ แนวทางการพัฒนาชุมชน โดยการนำเอาอาคารเก่ามาปรับประโยชน์ใช้สอย หรือเรียกว่า Adaptive-reuse ซึ่งพื้นที่หรืออาคารเก่าเหล่านี้ยังถูกเก็บรักษาไว้และนำมาปรับประโยชน์ใช้สอย หรือขึ้นอยู่กับการเล็งเห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของผู้ลงทุน ซึ่งในปัจจุบัน ผู้ลงทุนล้วนให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจจนมองข้ามความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ จึงส่งผลให้เกิดแนวคิดการรื้อทิ้งและสร้างใหม่ สำหรับประเทศที่พัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจควบคู่กับวัฒนธรรมนั้นจะมีแนวคิดในการซ่อมแซมฟื้นฟูและปรับประโยชน์ใช้สอย เพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าของอาคารเก่า รวมถึงยังเป็นการรักษาและเพิ่มมูลค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนดั้งเดิม นอกจากนั้นแล้วยังทำให้เกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจอีกด้วย ซึ่งอาคารเก่าเหล่านี้จะกลายเป็นแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาหาประสบการณ์ที่หาที่ไหนไม่ได้ (รัศมี รัตนไชยานนท์, 2554)

จากการศึกษาการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยอาคารเก่าในประเทศไทยเบื้องต้น พบว่าอาคารเก่าที่มีคุณค่า ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่ใช้สอยรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น หอศิลป์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ โรงแรม ร้านค้า เป็นต้น โดยทั้งหมดล้วนถูกปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสมกับบริบท และวัฒนธรรมในพื้นที่

ในปัจจุบันทั้งภาครัฐและเอกชนได้เห็นความสำคัญของแนวคิดกิจการเพื่อสังคม ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยฟื้นฟูและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยให้มั่นคง โดยมีรูปแบบเป็นการประกอบธุรกิจเพื่อสังคมเป็นหลัก ซึ่งผลกำไรที่เพิ่มมากขึ้นจะนำมาลงทุนเพื่อช่วยเหลือสังคมต่อไป (กิจการเพื่อสังคมไנס์คอร์ป, 2557)

ด้วยการที่เห็นคุณค่าของตลาดหนองบัว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคมที่เหมาะสมต่อการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและความต้องการของคนชุมชนตลาดหนองบัว และนำเสนอออกมาเป็นรูปแบบธุรกิจที่นำเอาเอกลักษณ์และคุณค่าทางสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวมาออกแบบ เพื่อสร้างธุรกิจชุมชนจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม และพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการจ้างงานโดยชุมชนเป็นเจ้าของธุรกิจ ส่งผลให้ลดการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชน

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัว และนำมาเป็นต้นแบบอาคารอนุรักษ์ในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคมควรมีลักษณะอย่างไร

1.2.2 ประเภทวัฒนธรรมการค้าขายในชุมชนที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารประเภทใดที่เหมาะสมแก่การอนุรักษ์และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการท่องเที่ยว

1.2.3 แนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนควรเป็นรูปแบบใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 ศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารต้นแบบในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยและส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม

1.3.2 ศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยว

1.3.3 ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

อาคารสถาปัตยกรรมเรือนไม้แถว ที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนตลาดหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นอาคารที่ติดกับถนน 200 ปี และถนนกมลวาปีรวม 71 อาคาร

ภาพที่ 1.1 พื้นที่ศึกษาระดับตำบล ตำบลหนองบัว จังหวัดจันทบุรี. จาก googlemaps เรียกใช้เมื่อ 23 กันยายน 2558. www.google.co.th/maps/place/Chanthaburi

ภาพที่ 1.2 พื้นที่ศึกษาระดับชุมชนตลาดหนองบัว. จาก googleearth เรียกใช้เมื่อ 23 กันยายน 2558. www.google.co.th/maps/place/Chanthaburi

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากรคือ บุคคลในชุมชนตลาดหนองบัวที่เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์มีทั้งหมด 20 คนในพื้นที่ชุมชนตลาดหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมการค้าขายที่มีอยู่ในชุมชนตลาดหนองบัว

1.5.2 มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการจ้างงานโดยชุมชนเป็นเจ้าของธุรกิจ ส่งผลให้ลดการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชน

1.5.3 เป็นต้นแบบของกระบวนการธุรกิจเพื่อสังคมให้กับผู้ประกอบการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

1.6 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้อาคาร หมายถึง วัฒนธรรมหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับอาคารที่แสดงถึงลักษณะการใช้สอยของอาคาร ดังเช่น อาคารสำหรับการอยู่อาศัย หรือ อาคารสำหรับค้าขาย

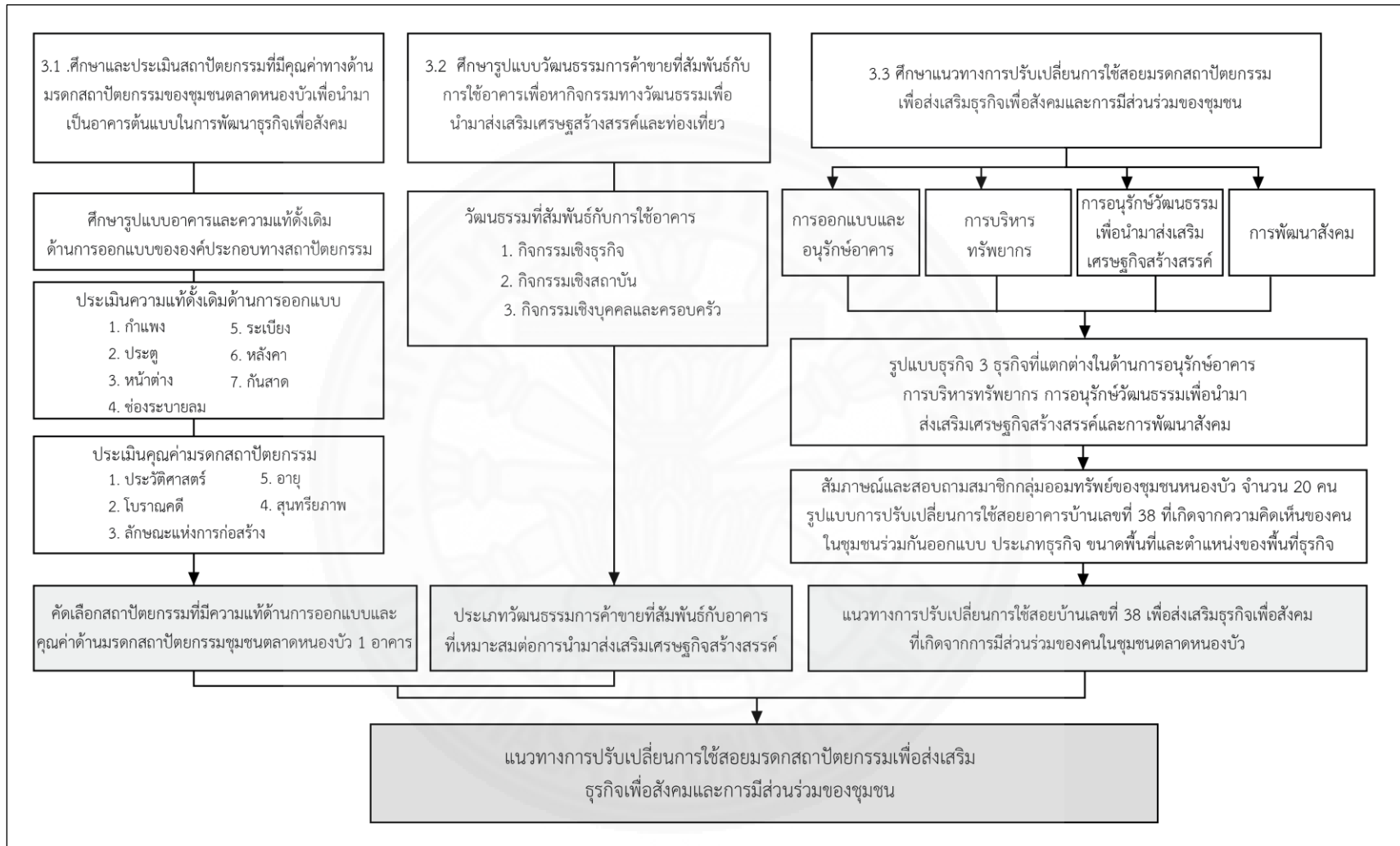
ธุรกิจเพื่อสังคม (social enterprise) หมายถึง กิจกรรมที่มีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้า และการให้บริการที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อเป้าหมายที่ชัดเจน ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

มรดกสถาปัตยกรรม (architectural heritage) หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าและแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ที่มีความเป็นเฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ เช่น รูปแบบวัฒนธรรม สังคม และวิถีชีวิต

การปรับเปลี่ยนการใช้สอย (adaptive-reuse) หมายถึง การปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้อาคารเก่าเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์อาคารเก่าให้สามารถกลับมาใช้ได้อีกครั้งแทนที่จะปล่อยให้อาคารเก่านั้นเสื่อมสภาพและพังทลายไปตามกาลเวลา

การมีส่วนร่วมของชุมชน (community participation) หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงร่วมกันแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมต่อชุมชน

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (creative economy) หมายถึง การออกแบบที่นำความคิดในเชิงสร้างสรรค์เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความโดดเด่นและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าหรือบริการ

ภาพที่ 1.3 ขั้นตอนในการวิจัย. จาก ผู้วิจัย, 2558

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่จะนำมาประยุกต์และวิเคราะห์ใช้ในการศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย

- 2.1 ทฤษฎีการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง
- 2.2 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม กิจกรรม และระบบที่ตั้งหรือการใช้พื้นที่
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.4 ทฤษฎีการออกแบบโรงแรมและโฮมสเตย์
- 2.5 ทฤษฎีการออกแบบพิพิธภัณฑ์
- 2.6 ทฤษฎีการออกแบบร้านหนังสือ
- 2.7 แนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม
- 2.8 แนวคิดการบริหารทรัพยากร
- 2.9 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 2.10 แนวคิดการมีส่วนร่วม
- 2.11 กรณีศึกษา
- 2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง

2.1.1 เหตุผลของการอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง

เหตุผลของการอนุรักษ์ฟื้นฟูเมือง Sanoff (1978) แบ่งเป็น 4 ประเด็นดังนี้

- (1) เพื่อความทรงจำทางวัฒนธรรม (cultural memory)

การรักษาอาคารเก่าเป็นการถ่ายทอดคุณค่ามรดกวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ และที่สำคัญเป็นการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้น ๆ ที่เกิดจากวิถีชีวิต เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและชื่นชม

(2) เพื่อรักษาปฏิสัมพันธ์ในชุมชน (successful proxemics)

การอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองจะส่งผลให้เกิดการการรักษาสัมพันธภาพของคนในชุมชนอันเนื่องมาจากดำรงอยู่ของการมีกิจกรรมร่วมกันรวมถึงการใช้ชีวิตที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งลักษณะทางสังคมของชุมชนแต่ละชุมชนจะมีความแตกต่างกัน

(3) ความหลากหลายของสภาพแวดล้อม (environment diversity)

การรักษาพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์นั้นทำให้เกิดความหลากหลายของพื้นที่ระหว่างเมืองเก่าและเมืองใหม่ เนื่องจากการพัฒนาสมัยใหม่นั้นเป็นการพัฒนาในเชิงอุตสาหกรรมทำให้เกิดลักษณะอาคารสมัยใหม่ที่คล้ายกันมากขึ้น

(4) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (economic gain)

การอนุรักษ์พื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้น ๆ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่

2.1.2 การอนุรักษ์และการรักษาแหล่งมรดกวัฒนธรรม

การอนุรักษ์ (conservation) หมายถึง การรักษาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่เพื่อเป็นแหล่งศึกษาทางประวัติศาสตร์แก่คนรุ่นหลัง โดยการอนุรักษ์นั้นมีขั้นตอนในการอนุรักษ์ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะกายภาพของสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์นั้น ๆ โดย ยงธนิศร์ พิมลเสถียร (2557) แบ่งได้ 7 ระดับดังนี้

(1) Laissez-Fair

การอนุรักษ์โดยการไม่เข้าไปยุ่งหรือเข้าไปรบกวนมรดกทางวัฒนธรรมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาโดยไม่มีการเข้าไปเกี่ยวข้อง

(2) Preservation

การรักษาสภาพของมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่โดยยังคงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด อาจมีการเสริมคอนกรีตเพื่อเพิ่มความแข็งแรงเฉพาะส่วนโครงสร้างที่สำคัญ

(3) Stabilization

การเสริมความแข็งแรงของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเนื่องจากมีความเสื่อมสลายในบริเวณโครงสร้างที่สำคัญเป็นปริมาณมากเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายที่มากขึ้นตามมา เช่นการเปลี่ยนเสาไม้ของอาคารเดิมเป็นไม้ใหม่

(4) Restoration

การรักษาโดยการซ่อมแซมต่อเติมบางส่วนที่ขาดหายตามสมมติฐานจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ โดยนำข้อมูลในการต่อเติมมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้น ๆ

(5) Rehabilitation (adaptive-reuse)

การปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่เคยมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจในประวัติศาสตร์ให้กลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง โดยการปรับปรุงนั้นจะต้องมีการคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

(5.1) การใช้สอย การปรับเปลี่ยนการใช้สอยนั้นควรมีความใกล้เคียงหรือสอดคล้องกับการใช้สอยเดิม ซึ่งหากไม่สามารถดำรงกิจกรรมการใช้สอยเดิมได้ ก็ควรมีการปรับเปลี่ยนเป็นกิจกรรมที่ทำให้อาคารนั้นอยู่รอดทางเศรษฐกิจจไปได้

(5.2) การต่อเติมลักษณะทางกายภาพ อาจส่งผลให้เกิดการทำลายคุณค่าดั้งเดิมขึ้นได้ จึงควรมีการศึกษาคุณค่าความแท้ดั้งเดิมของอาคารและเพื่อรักษาความแท้ดั้งเดิมของอาคารที่ยังคงเหลือไว้ให้มากที่สุด

(5.3) การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ควรมีการคำนึงถึงลักษณะของอาคาร เนื่องจากการปรับเปลี่ยนระบบสาธารณูปโภคนั้นอาจส่งผลให้เกิดผลกระทบกับโครงสร้าง ดังนั้นการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคควรจะต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับโครงสร้างอาคารให้ได้มากที่สุด

(6) Reconstruction

การเสริมความแข็งแรงของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเนื่องจากมีความเสื่อมสลาย โดยจะทำการเสริมโครงสร้างในบริเวณที่สำคัญเท่านั้น และไม่ให้มีการซ่อมแซมที่มีปริมาณมากเกินไป เพราะอาจจะทำให้คุณค่ามรดกนั้นลดน้อยลงรวมถึงอาจจะส่งผลให้วัสดุอาคารเก่านั้นได้รับผลกระทบได้ เช่น การเปลี่ยนเสาไม้ของอาคารเดิมเป็นไม้ใหม่

(7) Relocation

การรักษาามรดกวัฒนธรรมด้วยการสร้างหรือจำลองแหล่งมรดกขึ้นมา ซึ่งวิธีนี้จำเป็นที่จะต้องหลักฐานทางประวัติศาสตร์ รวมถึงกระบวนการก่อสร้างที่มาจากผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลขององค์ประกอบของแหล่งมรดกนั้น ๆ อย่างละเอียด เช่น ลักษณะการจัดการพื้นที่และการใช้วัสดุ ซึ่งลักษณะการอนุรักษ์นี้จะเป็นการสร้างใหม่ขึ้นในพื้นที่เดิมของอาคารนั้น ๆ

(8) Replication

การจำลองสร้างอาคารที่เคยมีในประวัติศาสตร์ขึ้นมา เพื่อเป็นแหล่งศึกษาวัฒนธรรมให้แก่คนในปัจจุบัน ซึ่งการอนุรักษ์นี้ไม่จำเป็นต้องสร้างในพื้นที่เดิม และไม่จำเป็นต้องมีขนาดเท่าเดิม

(9) Interpretive structure / infrastructure

การสื่อความหมายของแหล่งมรดกที่แตกต่างจากเดิมและอาจไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบที่เหมือนต้นฉบับ แต่ยังคงหลักฐานทางประวัติศาสตร์

2.1.3 ทฤษฎีอนุรักษ์กรอบอาคาร

การอนุรักษ์กรอบอาคาร เป็นวิธีการอนุรักษ์อาคารที่สามารถนำมาใช้กับการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารเก่าที่มีคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม ด้วยวิธีการรักษากรอบอาคารหรือบริเวณหน้าอาคารไว้ให้ความแท้ดั้งเดิมมากที่สุด และพื้นที่ภายในอาคารสามารถปรับเปลี่ยนให้เอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอยรูปแบบใหม่ได้ โดยงานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีการอนุรักษ์กรอบอาคารมาใช้ในการอนุรักษ์อาคารร่วมไปกับวิธีการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งการอนุรักษ์กรอบอาคารเป็นวิธีการอนุรักษ์อาคารที่ส่งผลให้สามารถลดต้นทุนของโครงการ และทำให้โครงการสามารถบริหารจัดการด้านการเงินได้ดีมากขึ้น (อำนาจ เจริญประเสริฐ, 2552) ซึ่งวิธีการอนุรักษ์กรอบอาคารมีดังนี้

- (1) การซ่อนโครงสร้างของอาคารใหม่ (concealment of the new structure) เป็นการซ่อนโครงสร้างที่เปลี่ยนไปจากความแท้ดั้งเดิม
- (2) ขนาดของพื้นที่ภายในหรือที่ว่างภายในอาคาร (scale of interior space) ควรมีขนาดเท่ากันหรือใกล้เคียงกับขนาดพื้นที่เดิมให้มากที่สุด
- (3) ระดับภายในพื้นที่ใหม่ (new floor levels) ควรจะต้องมีระดับที่ใกล้เคียงหรือเทียบเคียงกับระดับเดิมและไม่ส่งผลต่อระดับพื้นที่การใช้งานใหม่
- (4) การบูรณะลักษณะดั้งเดิมที่สำคัญ (restoration of major original features) เป็นการบูรณะปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือองค์ประกอบเดิมที่มีความสำคัญต่อการแสดงเอกลักษณ์หรือมีความสัมพันธ์กับอาคารให้ได้มากที่สุด
- (5) การเลือกวัสดุทำเลียนแบบ (artificial materials) เป็นการเลือกวัสดุที่นำมาปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงอาคาร เพื่อส่งเสริมความกลมกลืนในด้านวัสดุที่เหมือนกับวัสดุดั้งเดิม
- (6) สัดส่วนและตำแหน่ง (scale appearance and position of extensions) การคงรูปแบบของสัดส่วนพื้นที่ในอาคารให้เหมือนหรือใกล้เคียงอาคารดั้งเดิมมากที่สุด เช่น การวางรูปแบบและตำแหน่งของห้องน้ำ
- (7) การเก็บรักษาหลังคา (preservative or recreation of original roof) เป็นการอนุรักษ์รูปแบบหลังคา ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สามารถมองเห็นได้จากภายนอกอาคาร

2.1.4 แนวทางและวิธีในการปรับปรุงและฟื้นฟูเมือง

แนวทางในการปรับปรุงฟื้นฟูเมืองมีหลายแนวในการฟื้นฟูเมือง โดยในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งทำให้แนวทางในการปรับปรุงมีลักษณะที่ต่างกัน ยงธนิศร์ พิมลเสถียร (2557) ได้สรุปปัจจัยและข้อพิจารณาที่ควรคำนึงถึงในการปรับปรุงฟื้นฟูเมือง ดังนี้

(1) แนวคิดมิติเชิงพื้นที่

แนวคิดมิติเชิงพื้นที่เป็นแนวความคิดที่ใช้การปรับปรุงและฟื้นฟูเมืองโดยคำนึงถึงลักษณะของพื้นที่เป็นส่วนประกอบหลัก โดยพื้นที่ที่จะมีการพัฒนานั้นจะเน้นการมองมิติเชิงกายภาพ เช่น ลักษณะของการวางผังและลักษณะสถาปัตยกรรมในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการฟื้นฟู แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- (1.1) พื้นที่ที่ต้องมีการรื้อถอนทั้งหมดเพื่อสร้างอาคารขึ้นมาใหม่
- (1.2) พื้นที่ที่ผสมกันระหว่างพื้นที่ที่ต้องมีการรื้อถอนและพื้นที่ที่มีประโยชน์
- (1.3) พื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

(2) แนวคิดมิติเชิงการบริหารจัดการ

แนวคิดมิติเชิงการบริหารจัดการเป็นแนวความคิดที่นำลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองเข้ามาวิเคราะห์เพื่อนำมาสู่การจัดการบริหารในพื้นที่ที่ต้องการฟื้นฟู โดยการฟื้นฟูเชิงมิติการบริหารจัดการนี้มีวิธีที่สำคัญ 7 ประการคือ

(2.1) การแทรกแซงด้วยยุทธศาสตร์ หมายถึง การบริหารจัดการที่มีรัฐบาลเข้ามากำหนดนโยบายในการพัฒนาเมือง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการประชาสัมพันธ์และเกิดการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาและทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของเมือง

(2.2) การเปลี่ยนตำแหน่งและบทบาทของเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะของเมืองขนาดใหญ่ โดยการสร้างโครงการขนาดใหญ่เพิ่มเข้าไปในพื้นที่ที่ต้องการพัฒนา ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่ต้องใช้การร่วมมือกันขององค์กรตั้งแต่ชุมชนถึงรัฐบาล

(2.3) การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การพัฒนาฟื้นฟูเมืองที่เกิดจากการร่วมมือกันของคนในชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง ทั้งด้านความคิด การปฏิบัติ การลงทุน และการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

(2.4) การพัฒนาแบบผสมผสานแหล่งงบประมาณ หมายถึง การพัฒนาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรของผู้ที่ร่วมในการพัฒนา ดังเช่น การร่วมทุนกันในชุมชนเพื่อนำมาส่งเสริมการท่องเที่ยวและผู้ที่จะได้รับประโยชน์ก็คือคนในชุมชนนั้น ๆ

(2.5) การสร้างความต่อเนื่อง หมายถึง การนำประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้นเข้ามาเป็นจุดเด่นและแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูเมืองเพื่อให้เกิดการกลมกลืนและมีความต่อเนื่อง

และเชื่อมโยงกันของลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ดังเช่น การออกแบบอาคารที่กลมกลืนกับอาคารที่มีอยู่ในพื้นที่ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างและส่งผลให้เกิดความเป็นอาคารร่วมสมัย

(2.6) การผสมผสานหรือบูรณาการ หมายถึง การนำกิจกรรมและวัฒนธรรมของพื้นที่มาเชื่อมโยงให้เกิดความดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่

(2.7) การสร้างสรรค์ หมายถึง การนำความคิดสร้างสรรค์ของการออกแบบเข้าผสมผสานไปกับวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่มาใช้เป็นต้นทุนสำหรับดึงดูดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่โครงการโดยที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในด้านการเงิน

(3) แนวคิดมิติเชิงสังคมและเศรษฐกิจ

แนวคิดมิติเชิงสังคมและเศรษฐกิจเป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงสังคมและเศรษฐกิจของในพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น โดย ยงธนิศร์ พิมลเสถียร (2557) แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

(3.1) กลุ่มเน้นการพัฒนาคน หมายถึง เป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในพื้นที่ให้มีชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การพัฒนาทางด้านสุขภาพ การพัฒนาทางการศึกษา

(3.2) กลุ่มเน้นการพัฒนาพื้นที่ หมายถึง การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจภายในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ โดยมีการแบ่งเป็น 3 แบบได้แก่

- เจนตรีฟิเคชัน หมายถึง การพัฒนาพื้นที่ในชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาของคนนอกพื้นที่เข้ามาครอบครองพื้นที่ เช่าพื้นที่ หรือสร้างกิจกรรมที่แตกต่างจากการดำเนินชีวิตของชุมชนเดิม ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดผลกระทบทางด้านลบได้ เช่น เสี่ยงรบกวน รูปแบบการใช้ชีวิตของชุมชนที่เปลี่ยนไป รวมถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้

- การฟื้นฟูโดยคนในชุมชน หมายถึง การพัฒนาโดยคนในชุมชนร่วมกันพัฒนา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่เกิดจากความต้องการของคนในพื้นที่ วิธีนี้มักเกิดขึ้นในชุมชนที่มีเอกภาพในด้านเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ (ethnically homogenous) เป็นการปกป้องนักลงทุนจากภายนอกและมักมีการสนับสนุนโดยองค์กรชุมชนหรือแกนนำ

- การปรับการใช้สอย (adaptive reuse) หมายถึง การปรับปรุงสภาพอาคารและการใช้งานอาคารเพื่อประโยชน์ที่เหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยจะต้องคำนึงถึงคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมของอาคารนั้นเป็นสิ่งสำคัญ และข้อกฎหมายควบคุมอาคาร โดยเฉพาะมาตรฐานการอยู่อาศัย

2.1.5 มรดกทางวัฒนธรรม

(1) ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรม

มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นมาของพื้นที่ที่มีคุณค่าสมควรแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ไว้สำหรับการศึกษาและชื่นชมแก่บุคคลรุ่นหลัง โดย UNESCO (2003) ได้แบ่งมรดกวัฒนธรรมเป็น 2 รูปแบบคือ

(1.1) มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะทางกายภาพที่สามารถเคลื่อนที่ได้และไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม สิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ โบราณวัตถุ เครื่องแต่งกาย และอื่น ๆ

(1.2) มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หมายถึง ความรู้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรืออาจเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นควรที่จะถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ภาษา วัฒนธรรม สุนทรียศาสตร์ ศาสนา รวมไปถึงความเชื่อต่าง ๆ

(2) เกณฑ์ในการประเมินคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม

เกณฑ์ในการประเมินคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม (ยงฉนิศร์ พิมลเสถียร, 2549) กล่าวถึงว่า คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับความแท้ดั้งเดิม โดยความแท้ดั้งเดิมจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่ามรดกทางวัฒนธรรมนั้นมีคุณค่ามากเท่าใด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ ของอาคารนั้นอาจส่งผลให้คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นเปลี่ยนแปลงไป ดังเช่น การต่อเติมที่เกิดขึ้น โดยหลักการในการพิจารณาในด้านความแท้ดั้งเดิมมีทั้งหมด 4 ด้านดังนี้

(2.1) ความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบหรือรูปแบบที่ได้รับการออกแบบมาแล้ว (Design) เป็นการพิจารณาถึงลักษณะการออกแบบของอาคารนั้นว่าเป็นการออกแบบที่มีลักษณะดั้งเดิมที่เกิดจากทักษะความรู้รวมถึงวิถีชีวิตของคนสมัยก่อน ซึ่งการพิจารณาถึงการออกแบบนั้นจำเป็นต้องใช้เกณฑ์ในการพิจารณาหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของมรดกวัฒนธรรมนั้น ๆ โดยมรดกเหล่านั้นจะถูกการลดคุณค่าอันเนื่องจากการตัดแปลง เปลี่ยนแปลง หรือซ่อมแซมของผู้ที่ไม่มีความรู้ดังนั้นการศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาคาร ดังเช่น การออกแบบ ศิลปะ สถาปัตยกรรมหรือองค์ประกอบอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม

(2.2) ความแท้ดั้งเดิมด้านวัสดุ (material) เป็นการพิจารณาวัสดุของอาคารว่ามีความแท้ดั้งเดิมของวัสดุน้อยเพียงใด เพราะวัสดุในสมัยก่อนกับปัจจุบันนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านคุณสมบัติ และองค์ประกอบในการออกแบบ ดังนั้นการซ่อมแซมจึงจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัสดุหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับอาคารแห่งนั้น เพื่อที่จะให้ลักษณะของอาคารที่เปลี่ยนแปลงไปยังคงแสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านความแท้ดั้งเดิมของวัสดุ โดยกระบวนการซ่อมแซมวัสดุของอาคารจะต้องศึกษาวัสดุเดิมของอาคาร ตามข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์และร่องรอยที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน และ

จะต้องเคารพในคุณค่าของวัสดุเดิม เพื่อให้การอนุรักษ์และบำรุงรักษาอาคารมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างและยุคสมัย

(2.3) ความแท้ดั้งเดิมด้านฝีมือช่าง (workmanship) เกี่ยวกับการพิจารณาระบบและกระบวนการก่อสร้างมรดกวัฒนธรรม เนื่องจากฝีมือช่างในอดีตจะมีลักษณะและเอกลักษณ์แตกต่างจากช่างในปัจจุบัน ทั้งในด้านเครื่องมือและความรู้ จึงทำให้ต้องมีช่างที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยกระบวนการซ่อมแซมอาคารจะต้องศึกษากรรมวิธี และวิทยาการการก่อสร้างเป็นอย่างดีมาจากหลักฐานและบุคคลที่มีความรู้มากพอ เพราะการซ่อมแซมมรดกวัฒนธรรมนั้นจำเป็นต้องเคารพในรูปแบบการก่อสร้างแบบดั้งเดิม เพื่อให้เกิดการคงดำรงรักษารูปแบบทางด้านฝีมือช่างไว้

(2.4) สภาพแวดล้อมหรือที่ตั้งโดยรอบ (setting) คือการพิจารณาสภาพโดยรอบของพื้นที่สภาพแวดล้อมของมรดกวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้นๆ และบ่งบอกถึงลักษณะและเรื่องราวของมรดกนั้น และเมื่อสภาพแวดล้อมของอาคารนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไป ก็จะส่งผลต่อคุณค่าของอาคารนั้นตามไปด้วย ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงไปของเมืองนั้นจำเป็นต้องรักษาสภาพแวดล้อมรอบมรดกวัฒนธรรมไว้

(3) เกณฑ์คุณค่าพื้นฐาน (basic criteria)

เกณฑ์คุณค่าพื้นฐานคือเกณฑ์ที่ใช้เป็นเหตุผลว่าสิ่งใดควรค่าแก่การอนุรักษ์ เกณฑ์ในกลุ่มนี้ถูกพัฒนาการมาตั้งแต่การอนุรักษ์ในยุคของการใช้เหตุผลหรือการรู้แจ้ง (enlightenment) มีดังนี้

(3.1) ประวัติศาสตร์ (history) หมายถึง มีเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์และการกระทำของบุคคลที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีความสำคัญ เช่น เหตุการณ์ที่สำคัญในอดีต บุคคลที่สำคัญในอดีตที่สัมพันธ์กับเวลา

(3.2) โบราณคดี (archaeology) หมายถึง เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงอารยธรรมและวัฒนธรรมของคนหรือชุมชนในอดีต เช่น เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือสิ่งแวดล้อม

(3.3) ลักษณะการก่อสร้าง (architecture) หมายถึง งานสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมในเรื่อง วิธีการก่อสร้าง วัสดุ หรือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างในอดีต

(3.4) สุนทรียภาพ (aesthetic) หมายถึง ความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้านรายละเอียดขององค์ประกอบอาคาร

(3.5) อายุ (age) หมายถึง เป็นสิ่งที่บ่งบอกความเก่าแก่ โดยจะใช้เกณฑ์การขึ้นทะเบียนของอาคารประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาซึ่งกำหนดไว้ในเกณฑ์การประเมินการขึ้นทะเบียนแหล่งประวัติศาสตร์ (The National Register's Criteria For Evaluation) โดยอาคารที่อายุมากกว่า 50 ถือว่าเป็นอาคารที่มีความเก่าแก่และมีคุณค่า

2.2 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม กิจกรรม และระบบที่ตั้ง

เป็นแนวความคิดที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและสังคมในพื้นที่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับลักษณะทางกายภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน วสันต์ ลีอวรวิญญู (2557) อ้างถึง Rapaport (1977) กล่าวว่าสิ่งเหล่านั้นที่เกิดจากความสัมพันธ์จากจากองค์ประกอบ 3 อย่างดังนี้

2.2.1 วัฒนธรรม (culture)

หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของการดำรงชีวิต โดยวัฒนธรรมทั่วไปนั้นสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม และวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม

2.2.2 ระบบกิจกรรม (system of activities)

ระบบกิจกรรม วสันต์ ลีอวรวิญญู (2557) อ้างถึง Chapin (1972 น. 221-253) ได้อธิบายว่าระบบกิจกรรมเป็นระบบที่แสดงถึงการใช้งานของพื้นที่ที่เกิดจากพฤติกรรมและการอยู่อาศัยของ คนในพื้นที่นั้น ๆ โดยแนวความคิดของระบบกิจกรรมไม่ได้เป็นเพียงการกำหนดรูปแบบพื้นที่เท่านั้นแต่เป็นระบบที่อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดและการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงแนวโน้มของการใช้พื้นที่ได้ โดยกิจกรรมที่ส่งผลต่อการใช้พื้นที่นั้นแบ่งออกได้ทั้งหมด 3 กลุ่มคือ

(1) กิจกรรมเชิงธุรกิจ (firm activities)

กิจกรรมเชิงธุรกิจเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับพื้นที่เพื่อสร้างผลผลิตและสร้างรายได้ให้แก่บุคคลที่อาศัยในพื้นที่นั้น สามารถเป็นได้ทั้งรายได้ที่เกิดจากการค้าขายและบริการ

(2) กิจกรรมเชิงสถาบัน (institutional activities) กิจกรรมทางสังคมที่เกิดจากการรวมกลุ่มของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนได้แก่ กิจกรรมการพัฒนามนุษย์ กิจกรรมพื้นฐานของชุมชนและ กิจกรรมเพื่อสวัสดิการเฉพาะกลุ่ม

(3) กิจกรรมบุคคลและครอบครัว (individual and household activities) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอยู่อาศัยของคนในชุมชน เช่น การอยู่อาศัย กิจกรรมของครอบครัว

2.2.3 ระบบที่ตั้งหรือการใช้พื้นที่ (system of setting)

ระบบที่ตั้งเป็นระบบที่ใช้ในการจัดการพื้นที่หรือที่ตั้งเพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในพื้นที่ โดยระบบที่ตั้งเกี่ยวเนื่องกับ 4 องค์ประกอบคือ พื้นที่ เวลา ความหมาย และการติดต่อสื่อสาร โดย วสันต์ ลีอวรวิญญู (2557) อ้างถึง Rapaport (1994) ได้กล่าวไว้ว่าถ้าเราพิจารณา กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระบบที่ตั้งจะส่งผลให้เกิดการเข้าใจถึงการใช้พื้นที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพราะลักษณะที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นย่อมมีความเป็นมา เรื่องราวและสาเหตุ เช่น วิถีชีวิต การอยู่อาศัย หรือความเชื่อ ซึ่งแต่ละพื้นที่หรือที่ตั้งที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากความแตกต่างกันของเอกลักษณ์หรือความเป็นเฉพาะของพื้นที่

โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม กิจกรรม และระบบที่ตั้ง มาใช้ในการศึกษากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัว เพื่อนำวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนมาอนุรักษ์และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์รวมถึงการท่องเที่ยว

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.3.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นสิ่งสำคัญในด้านการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ โดย สมบัติ กาญจนกิจ (2544) และ สุชาติา วรระมะณี (2542) ได้สรุปว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวมี 3 ด้านดังนี้

(1) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (tourism resource)

ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวหมายถึง สิ่งของหรือพื้นที่ที่น่าสนใจที่มีความโดดเด่นและทำให้เกิดการชักจูงให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเพื่อเที่ยวนั้น ๆ โดยอาจเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรือวิถีชีวิต มรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดและส่งทอดกันมายาวนาน หรืออาจเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยแบ่งประเภทหลัก ๆ ได้ 6 ประเภทคือ อุทยานแห่งชาติ (national park) วนอุทยาน (forest park) เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า (wildlife sanctuary) เขตห้ามล่าสัตว์ป่า (non hunting area) สวนพฤกษศาสตร์ (botanical garden) หรือสวนรุกชาติ (arboretum)

(2) บริการท่องเที่ยว (tourism service)

บริการท่องเที่ยวหมายถึง การอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่โดย ประกอบไปด้วยการบริการที่เป็นพื้นฐานเช่น ที่พัก ร้านอาหารบริการต่าง ๆ สาธารณะสุข และอื่น ๆ หรืออาจเป็นการบริการพิเศษที่ในแต่ละพื้นที่ซึ่งจะเป็นจุดเด่นที่สร้างเอกลักษณ์ให้แก่พื้นที่นั้น ๆ

(3) การตลาดการท่องเที่ยว (tourism market)

การตลาดการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าหรืออุปสงค์ของนักท่องเที่ยว (tourism demand) และความสามารถในการผลิตสินค้าของพื้นที่ ๆ นั้นรวมไปถึงการวิเคราะห์การตลาดเพื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

โดยทั้ง 3 ด้านนั้นเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันและมีความสำคัญทั้ง 3 องค์ประกอบ ซึ่งลักษณะการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันก็จะส่งผลให้ความสำคัญของแต่ละด้านนั้นเปลี่ยนแปลงไป

2.3.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ความสำคัญของการท่องเที่ยวโดย สมบัติ กาญจนกิจ (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวสรุปได้ดังนี้

(1) ความสำคัญของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อประเทศ

(1.1) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นอันดับต้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเงินตราเข้าสู่ประเทศเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่เข้าสู่ประเทศในด้านอื่น

(1.2) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจ

(1.3) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการกระจายตัวของรายได้ไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และส่งผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังเช่น การพัฒนาทางด้าน อสังหาริมทรัพย์ ด้านการพัฒนาสังคม รวมถึงสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

(2) ความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคม

(2.1) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ของมนุษย์และก่อให้เกิดความพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน

(2.2) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดความเจริญให้แก่สังคม จากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น เช่น การพัฒนาอาชีพ

(2.3) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ รวมไปถึง สภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ และทำให้เกิดการตระหนักให้ชุมชนเห็นคุณค่าและร่วมกันรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้

(2.4) การท่องเที่ยวส่งผลให้ลดปัญหาการย้ายถิ่นฐานของคนในพื้นที่ชนบท อันเนื่องมาจากการอพยพเข้าเมืองเพื่อมาประกอบอาชีพในเมือง โดยการท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้คนในพื้นที่สามารถหารายได้จากพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่

(2.5) การท่องเที่ยวส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ตนเอง

(3) ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการเมือง

(3.1) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดความมั่นคงของพื้นที่และแสดงให้เห็นถึงความนิยมและความปลอดภัยของพื้นที่นั้น ๆ

(3.2) การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ของคนในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละชนชาติที่เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

2.3.3 การตลาดการท่องเที่ยว (tourism marketing)

การท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้องเนื่องด้วยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยที่การตลาดการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้จะต้องประกอบด้วยหลักส่วนประสมของการตลาด (marketing mix) ที่ถูกต้องและเหมาะสม โดย Middleton (1994) ได้แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบดังนี้

(1) ผลิตภัณฑ์ (product)

ผลิตภัณฑ์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวรวมถึงเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสนใจเป็นอย่างมาก โดยผลิตภัณฑ์มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

(1.1) สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ที่จะสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามา

(1.2) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่แสดงถึงความเป็นพื้นที่นั้น ๆ รวมไปถึงการบริการต่างที่เป็นพื้นฐานความต้องการของนักท่องเที่ยว

(1.3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ต้องมีการเข้าถึงที่ส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงที่สะดวก รวดเร็ว และสะดวกสบาย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

(2) ราคา (price)

ราคาของสินค้าและบริการที่ขึ้นอยู่กับคุณค่าของสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยว โดยคุณค่าของสินค้าและบริการนั้นอาจมีราคาที่ปรับเปลี่ยนไปตามฤดูกาล หรือองค์ประกอบที่เฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ

(3) การส่งเสริมการตลาด (promotion)

การส่งเสริมการตลาดเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาธุรกิจเพื่อใช้แข่งขานหรือจูงใจให้มาซื้อสินค้าหรือบริโภค โดย Kotler, Bowen and Makens (1996) ได้แบ่งเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดเป็น 4 อย่างคือ

(3.1) การโฆษณา คือ การนำเสนอสินค้าและกระจายสินค้าออกไปสู่ภายนอก โดยการใช้สื่อกลางต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอื่น ๆ

(3.2) การส่งเสริมการขาย คือ การส่งเสริมการขายโดยการใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลดราคา การใช้บัตรส่วนลด

(3.3) การประชาสัมพันธ์ คือ เป็นหนึ่งของการสื่อสารทางการตลาดที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งขององค์กรที่นอกเหนือจากการโฆษณา การขายโดยพนักงานขายและส่งเสริมการขาย

(3.4) การขายโดยบุคคล หมายถึง การขายที่ติดต่อสื่อสารกันโดยตรงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

(4) สถานที่ (place) หมายถึง ช่องทางการขายทั้งหมดที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงและติดต่อซื้อขายผลิตภัณฑ์และบริการ

โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อศึกษาลักษณะพื้นที่ของชุมชนหนองบัวถึงความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และนำมาใช้ในการออกแบบธุรกิจเพื่อสังคม

2.4 ทฤษฎีการออกแบบโรงแรมและโฮมสเตย์

2.4.1 กฎกระทรวง (พ.ศ. 2551) กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม

หมวด 1 ข้อ 1 สถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรมและประเภทของโรงแรม ให้สถานที่พักที่มีจำนวนห้องพักในอาคารเดียวกัน หรือหลายอาคารรวมกันไม่เกินสี่ห้องและมีจำนวนผู้เข้าพักรวมกันทั้งหมดไม่เกิน 20 คนซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดโดยมีค่าตอบแทน อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริมและได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด ไม่เป็นโรงแรมตามคำนิยามคำว่า “โรงแรม” (ราชกิจจานุเบกษา, 2558)

2.4.2 เกณฑ์และมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

มาตรฐานที่พักที่พักมาตรฐานหรือ มาตรฐานที่พักตามมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่จัดบริการในชุมชนอยู่ในระดับมาตรฐาน 10 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อัยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริการของกลุ่มโฮมสเตย์ การประชาสัมพันธ์ ตามประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานการบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 นอกจากนี้บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ โดย กรมการท่องเที่ยว (2554) ได้กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น 10 ประการดังนี้

(1) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่า การทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น

(2) มีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้ชั่วคราว ทั้งนี้มีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง และมีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คนโดยมีค่าตอบแทนและแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามกฎกระทรวง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ.2551 หมวด 1 สถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรมประเภทของโรงแรม ข้อ 1

(3) นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในชายคาเดียวกับที่เข้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน

(4) สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในชายคาเดียวกับเจ้าของบ้าน พร้อมกับถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว

(5) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี

(6) บ้านนั้นต้องเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น

(7) จำนวนหลังคาเรือนที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์โฮมสเตย์อย่างน้อย 3 หลังคาเรือนขึ้นไป

(8) บ้านที่ขอรับการประเมินทุกหลังห้องมีเลขที่บ้านออกโดยส่วนราชการ

(9) ที่ตั้งของชุมชนหรือกลุ่มโฮมสเตย์หรือบ้านพักต้องไม่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ยกเว้นได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว

(10) ดำเนินการจัดทำโฮมสเตย์ตามข้อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของกรมการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

2.4.3 โรงแรมบูติกโฮเทล

โรงแรมบูติกโฮเทล คือโรงแรมที่มีขนาดเล็กและมีจำนวนห้องไม่เกิน 100 ห้อง มีห้องขนาดเล็ก หรือเรียกว่าการใช้พื้นที่แบบ “The best out of small spaces” เป็นโรงแรมที่ไม่ได้เจาะกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มลูกค้าแบบ Business traveller เนื่องจากไม่ได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องประชุม ห้องโถง เนื่องจากธุรกิจโรงแรมประเภทนี้จะเน้นกลุ่มลูกค้าที่มีวิถีชีวิตที่ชอบการอยู่อาศัยที่สามารถได้รับประสบการณ์ที่แตกต่าง โดยบูติกโฮเทลมีหลากหลายชื่อเรียก ดังเช่น ฮิปโฮเทล (hip hotel) โฮเทลเดอชาร์ม (the de charm hotel) หรือ ดีไซน์โฮเทล (design hotel) (สุภัทธา-สุขชู, 2547) โดยประเทศไทยบูติกโฮเทลหมายถึง โรงแรมขนาดเล็กที่ใช้เงินลงทุนไม่มาก แต่ชดเชยด้วยการใส่ความคิดสร้างสรรค์หรือความแปลกใหม่ในการออกแบบเข้าไป และใส่การบริการที่ดีเข้าไปทดแทนการลงทุน บูติกโฮเทลจึงเป็นธุรกิจที่เหมาะสมต่อผู้ที่ต้องการทำธุรกิจโรงแรมแต่ไม่มีเงินทุนพอที่จะสร้างโรงแรมแบบทั่วไปได้

2.4.4 ลักษณะของโรงแรมบูติคโฮเทล

โรงแรมบูติคโฮเทลเป็นโรงแรมธุรกิจที่มีเงินลงทุนน้อยเนื่องจากเป็นโรงแรมขนาดเล็กที่สร้างขึ้นอย่างเรียบง่ายหรือนำอาคารเก่ามาปรับเปลี่ยน จึงอาจส่งผลให้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีไม่ครบเท่าโรงแรมขนาดใหญ่ ธุรกิจโรงแรมบูติคโฮเทลจึงใช้การบริการและการออกแบบที่โดดเด่นเข้ามาชดเชยสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีไม่ครบ และส่งผลให้ลักษณะของโรงแรมบูติคโฮเทลเป็นโรงแรมที่มีการออกแบบที่โดดเด่น และโรงแรมบูติคโรงแรมบางแห่งใช้วัฒนธรรมที่มีอยู่ในอาคารหรือบริเวณพื้นที่รอบข้างมาออกแบบ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากโรงแรมอื่น (สุภัทธา สุขชู, 2547)

2.4.5 การบริหารจัดการโรงแรมบูติคโฮเทล

ธุรกิจโรงแรมบูติคในปัจจุบันเริ่มมีมากขึ้น ซึ่งการที่จะทำให้ธุรกิจนั้นประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยการบริหารจัดการที่เหมาะสมโดย จารุรงค์มี ธนุสิงห์ (2555) ได้แบ่งการบริหารจัดการโรงแรมบูติคโฮเทลเป็น 4 มิติ ดังนี้

(1) มิติด้านการจัดการองค์กร

มิติด้านจัดการองค์กร หมายถึง การบริหารจัดการเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการวางแผนและการประสานงานของบุคคลากรที่เป็นระบบ

(2) มิติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

มิติด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของบุคคลากร เพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพ

(3) มิติด้านบริการ

มิติด้านบริการ หมายถึง การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่โรงแรมมีให้แก่ลูกค้า ซึ่งสิ่งสำคัญของธุรกิจโรงแรมบูติคโฮเทลมากที่สุดเพราะ บูติคโฮเทลเป็นโรงแรมขนาดเล็กที่มีองค์ประกอบของโรงแรมไม่เท่าโรงแรมขนาดใหญ่แต่ใช้การบริการเข้ามาทดแทน

(4) มิติด้านการตลาด

มิติด้านการตลาด หมายถึง การวิเคราะห์และวางแผนทางการตลาด เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จ เช่น องค์ประกอบในด้านราคา ผลิตภัณฑ์ ช่องทางจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด

2.4.6 องค์ประกอบของโรงแรมทั่วไป

การออกแบบโรงแรมในรูปแบบพื้นฐานนั้นประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ โดย ชำนาญ บุญญาพุทธิพงศ์ (2553) ได้อธิบายว่าประกอบด้วย 2 องค์ประกอบที่สำคัญคือ

(1) ส่วนสำหรับผู้เข้ามาใช้บริการโรงแรม

(1.1) ห้องพัก หมายถึง ห้องที่ใช้สำหรับการเข้าพักผ่อนของลูกค้า เป็นห้องที่มีองค์ประกอบพื้นฐานคือพื้นที่สำหรับนอน องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น พื้นที่นั่งเล่น ห้องน้ำ ระเบียง จะเป็นองค์ประกอบเพิ่มเติม ที่โรงแรมแต่ละแห่งจะมีรูปแบบ ขนาดและการออกแบบที่แตกต่างกัน

(1.2) โถงต้อนรับ หมายถึง โถงโล่งใช้สำหรับต้อนรับลูกค้าที่เข้ามาพักโดยจะประกอบไปด้วยที่นั่งพักชั่วคราว ซึ่งพื้นที่นี้จะเป็นพื้นที่แรกเมื่อลูกค้าเข้ามาในอาคาร โดยประกอบไปด้วยส่วนของ เคาเตอร์พนักงานสำหรับติดต่อเข้าพักและห้องน้ำสำหรับให้บริการส่วนกลาง

(1.3) ห้องน้ำ หมายถึง ห้องน้ำส่วนกลาง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้ เป็นพื้นที่สำหรับส่วนกลาง รองรับแขกที่เข้ามาใช้บริการของโรงแรม ใช้สำหรับในการชำระล้างและถ่ายของเสีย จึงเป็นพื้นที่ที่ต้องถูกสุขลักษณะ และให้ความดูแลเป็นพิเศษ

(1.4) ส่วนบริการอาหาร หมายถึง พื้นที่สำหรับการขายและบริการอาหารและเครื่องดื่มแก่ผู้เข้ามาในโรงแรม เป็นสิ่งสำคัญของโรงแรมขนาดใหญ่เนื่องจากโรงแรมจะเน้นจุดขายในด้านการบริการ จึงควรมีห้องบริการอาหารเพื่อความสะดวกแก่ผู้เข้ามาพัก

(1.5) ส่วนนันทนาการ หมายถึง พื้นที่ส่วนประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงแรม

(1.6) ส่วนที่จอดรถ หมายถึง พื้นที่จอดรถสำหรับลูกค้าหรือบุคคลากรในโครงการและเป็นสิ่งสำคัญของโรงแรมเนื่องจากผู้ที่เข้ามาพักจะต้องมีการค้างคืนซึ่งหากไม่มีส่วนที่จอดรถอาจส่งผลถึงการตัดสินใจของผู้ที่เข้ามาพักได้

(2) ส่วนผู้ให้บริการ

(2.1) ส่วนห้องครัว หมายถึง ส่วนพื้นที่สำหรับประกอบอาหารของคนทำอาหารโดยพื้นที่นี้ส่วนมากจะเป็นส่วนที่ไม่ให้เชื่อมต่อกับส่วนพื้นที่ผู้เข้ามาใช้บริการโดยตรง เนื่องจากเป็นพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อทางด้านเสียงและกลิ่นไปสู่ลูกค้าได้

(2.2) ส่วนห้องเก็บของทั่วไป หมายถึง ห้องสำหรับเก็บของและวัสดุดิบทั่วไปของโครงการ รวมไปถึงการเก็บของที่ใช้ในการบริหารจัดการโครงการทั้งหมด

(2.3) ส่วนพนักงาน หมายถึง พื้นที่สำหรับพนักงานใช้เป็นที่สำหรับการพักผ่อน หรือ พักอาศัย

(2.4) ส่วนซักรีดและแม่บ้าน หมายถึง พื้นที่ที่ใช้สำหรับการซักรีดผ้าและส่วนของพื้นที่ซักล้างอื่น ๆ

โดยงานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีการออกแบบโรงแรมและโฮมสเตย์มาใช้ในการศึกษาการออกแบบพื้นที่ของกรณีศึกษาที่เป็นโรงแรม รวมถึงนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบโรงแรมหรือโฮมสเตย์กับอาคารตัวอย่างในงานวิจัยนี้

2.5 ทฤษฎีการออกแบบพิพิธภัณฑ์ (museum)

2.5.1 องค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์

องค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์ประกอบไปด้วยหลาย องค์ประกอบซึ่งแบ่งตามหน้าที่ของแต่ละส่วนโดย จิรา จงกล (2532) ได้แบ่งองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์เป็น 6 องค์ประกอบดังนี้

(1) ส่วนบริการสาธารณะ หมายถึง พื้นที่สำหรับให้บริการต่าง ๆ แก่ผู้เข้ามาในอาคารและมีบริการอาหารและเครื่องดื่ม

(1.1) ห้องฝากของ เป็นห้องสำหรับการฝากกระเป๋าหรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ผู้เข้ามาไม่ต้องการนำเข้าไปส่วนพื้นที่จัดแสดงงาน

(1.2) ร้านขายของพิพิธภัณฑ์ เป็นร้านขายของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการซื้อของฝาก

(1.3) ห้องต้อนรับ หมายถึง ห้องโถงส่วนกลางเป็นพื้นที่แรกก่อนที่จะเข้าไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยพื้นที่นี้จะประกอบไปด้วยพื้นที่สำหรับนั่งพักและอื่น ๆ

(1.4) ห้องน้ำ เป็นห้องสำหรับส่วนกลางไว้สำหรับบริการผู้เข้ามาใช้บริการ

(1.5) ส่วนบริการอาหาร เป็นห้องสำหรับการบริการอาหารให้แก่ผู้เข้ามาในพิพิธภัณฑ์โดยในพิพิธภัณฑ์บางแห่งจะมีห้องอาหารที่ใหญ่ หรือร้านอาหารขนาดเล็กแล้วแต่ขนาดของพิพิธภัณฑ์และจำนวนผู้เข้าชม

(2) ส่วนบริการด้านการศึกษา เป็นห้องที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาและให้ความรู้แก่ผู้เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์

(2.1) ห้องประชุม เป็นห้องที่ใช้สำหรับการจัดประชุมวิชาการของโครงการรวมถึงเปิดเป็นห้องสำหรับเช่าจัดการประชุมและสัมมนา

(2.2) ห้องเรียนรู้ ห้องที่มีขึ้นสำหรับการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์

(2.3) ห้องสมุด เป็นพื้นที่สำหรับรวบรวมหนังสือและข้อมูลสำหรับให้ผู้ที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์เข้ามาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

(3) ส่วนฝ่ายบริหาร

(3.1) ห้องสำนักงาน เป็น ห้องทำงานของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์

(4) ส่วนฝ่ายภัณฑารักษ์ หมายถึง พื้นที่สำหรับงานบริหารของพิพิธภัณฑ์

(4.1) สำนักงานภัณฑารักษ์ หมายถึงพื้นที่สำหรับบุคคลากร

(4.2) ห้องคลังเก็บของ เป็นห้องสำหรับเก็บของที่ใช้สำหรับการเก็บสิ่งของในการจัดแสดงและอื่น ๆ

(4.3) ห้องเทคนิค เป็นห้องสำหรับงานระบบต่างเช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องไฟฟ้า เป็นต้น

(5) ส่วนรักษาความปลอดภัย หมายถึงพื้นที่สำหรับรักษาความปลอดภัยเนื่องจาก อาคารพิพิธภัณฑ์ประกอบไปด้วยสิ่งของที่มีคุณค่าและหายาก

(6) ส่วนงานจัดแสดง หมายถึง พื้นที่จัดแสดงงาน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุดของโครงการ โดยงานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีการออกแบบพิพิธภัณฑ์มาใช้ในการศึกษาการ ออกแบบพื้นที่ของกรณีศึกษาที่เป็นพิพิธภัณฑ์ รวมถึงนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบพิพิธภัณฑ์กับ อาคารตัวอย่างในงานวิจัยนี้

2.6 ทฤษฎีการออกแบบร้านหนังสือ

2.6.1 องค์ประกอบของร้านหนังสือ

องค์ประกอบของร้านหนังสือในด้านการออกแบบ Dahlgen (2009) ได้แบ่งองค์ประกอบของร้านหนังสือเป็น 6 องค์ประกอบที่สำคัญคือ

(1) พื้นที่เก็บวางหนังสือและสื่อต่าง ๆ เป็นพื้นที่สำหรับวางชั้นวางของ รวมถึงสื่อที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และสื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์

(2) พื้นที่อ่านหนังสือ พื้นที่สำหรับการนั่งอ่านหนังสือซึ่งเป็นพื้นที่ที่จะมีขนาดใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดของร้านหนังสือ

(3) ส่วนพนักงาน พื้นที่สำหรับพนักงาน เป็นพื้นที่ใช้สำหรับการทำงานของพนักงาน

(4) ห้องประชุม เป็นพื้นที่สำหรับการจัดการประชุมหรือการให้ความรู้

(5) พื้นที่บริการพิเศษ พื้นที่ที่เสริมเข้ามาช่วยสนับสนุนการร้านหนังสือ เช่น ร้านอาหารขนาดเล็ก

โดยงานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีการออกแบบร้านหนังสือมาใช้ในการศึกษาการ ออกแบบพื้นที่ของกรณีศึกษาที่เป็นร้านหนังสือ รวมถึงนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบร้านหนังสือ หรือพื้นที่อ่านหนังสือกับอาคารตัวอย่างในงานวิจัยนี้

2.7 แนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม (social enterprise)

2.7.1 ลักษณะของธุรกิจเพื่อสังคม

เป็นรูปแบบธุรกิจที่มีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้า และการให้บริการและได้ถูกตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ให้แก่ชุมชนหรือพื้นที่ (สำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ, 2553) โดยกิจการในประเทศไทยมีหลายรูปแบบแบ่งเป็น 6 รูปแบบดังนี้

(1) กิจการเพื่อสังคมที่ก่อตั้งโดยเครือข่ายเป็นกิจการขนาดเล็กของชุมชนร่วมกันคิดและผลิตสินค้าและบริการ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น กลุ่มออมทรัพย์หรือรัฐวิสาหกิจชุมชน

(2) กิจการเพื่อสังคมที่ก่อตั้งโดยหน่วยงานราชการ เป็นกิจการที่ภาครัฐเป็นผู้จัดการและก่อตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม เช่น มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

(3) กิจการเพื่อสังคมที่ก่อตั้งโดยสาธารณะประโยชน์ เป็นองค์กรที่ทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมรวมถึงพัฒนาสังคม เช่น สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน มูลนิธิกระจกเงา

(3) กิจการเพื่อสังคมที่ก่อตั้งโดยผู้ประกอบการใหม่

(4) กิจการเพื่อสังคมที่จัดตั้งโดยธุรกิจเอกชน เช่น บริษัทวงษ์พาณิชย์จำกัด โดยเป็นธุรกิจที่รับรีไซเคิลขยะอย่างถูกวิธี

(5) กิจการสังคมอื่น ๆ เช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ เป็นโรงเรียนที่เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวมโดยมีแนวทางพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน

2.7.2 การพัฒนาทางด้านสังคม

การพัฒนาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในด้านเศรษฐกิจ การปกครอง วัฒนธรรม และเป็นการพัฒนาเพื่อให้คนในพื้นที่นั้น ๆ ได้มีการพัฒนาทางด้านความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งในด้านการอยู่อาศัย ด้านอาหาร ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการสร้างรายได้ (คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, 2547)

โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการพัฒนาสังคมเข้ามาใช้ในการศึกษาหาวิธีการที่จะส่งเสริมการพัฒนาสังคมหรือแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น โดยจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชุมชนตลาดหนองบัวจึงนำหลักการธุรกิจเพื่อสังคมเข้ามาร่วมในการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร

2.8 แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากร (resource management)

การบริหารทรัพยากรหมายถึง การควบคุมบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จไปตามแผนและมีประสิทธิผลสูงสุด โดย วิวรรณ ธาราธิรัฐโชติ (2557) ได้แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบคือ

2.8.1 การบริการด้านการเงิน (money) โดยเงินเป็นสิ่งที่เป็นวัตถุประสงค์หลักของธุรกิจ เช่น ต้นทุน การลงทุน รายรับ รายจ่าย ซึ่งการบริหารจัดการด้านการเงินเป็นสิ่งสำคัญทำให้โครงการสามารถวางแผนในการพัฒนาหรือวางแผนในการแก้ปัญหาได้

2.8.2 การบริหารด้านบุคลากร (man) หมายถึง การบริหารกำลังหรือจำนวนคน รวมไปถึงการใช้บุคลากรในองค์กร โดยการบริหารจัดการคนที่ถูกต้องส่งผลให้การขับเคลื่อนธุรกิจเป็นไปได้ราบรื่นและไม่มีปัญหา

2.8.3 การบริหารจัดการด้านสินค้า (material) หมายถึง การบริหารวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในโครงการทั้งธุรกิจที่เกี่ยวกับการบริการหรือค้าขาย ซึ่งธุรกิจแต่ละประเภทจะมีการจัดการกับวัตถุดิบที่แตกต่างกัน

2.8.4 การบริหารจัดการ (management) หมายถึง กระบวนการจัดการและควบคุมให้โครงการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

โดยงานวิจัยนี้ได้นำมาใช้ในศึกษาการบริหารจัดการของกรณีศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจเพื่อสังคม

2.9 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจ เพื่อให้สามารถสร้างรายได้ที่มากขึ้นหรือเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ รวมถึงสร้างความแตกต่างและความโดดเด่น โดยนำการออกแบบสร้างสรรค์มาเป็นสิ่งในการพัฒนา ซึ่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ส่วนมากนั้นจะมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ และเป็นทุนวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ อาคม เดิมพิทยาไพสิฐ และคณะ (2553) อ้างถึงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (2552)

2.9.1 เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในไทย

โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วัดมูลค่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศช่วงปี 2548-2552 สูงถึงร้อยละ 10.6 และขยายตัวขึ้นเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งในด้านศักยภาพของประเทศนั้นประเทศไทยมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์และมีความหลากหลายซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า และสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาานานที่มีชื่อเสียงระดับโลก จึงทำให้นโยบายของประเทศไทยนั้นเริ่มที่จะมีการพัฒนาทางด้านนี้มากขึ้น

ตารางที่ 2.1

มูลค่าของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สำคัญปี 2548 – 2552

	2548	2549	2550	2551	2552
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ	7,092,893	7,844,939	8,525,197	9,080,466	9,041,551
งานออกแบบ	280,582	295,304,323	304,323	310,962	280,747
งานฝีมือและหัตถกรรม	222,250	244,140	274,469	303,477	326,051
แฟชั่น	198,464	208,825	209,348	212,611	198,118
ภาพยนตร์และวิดีโอ	1,856	1,547	1,495	1,578	1,572
การกระจายเสียง	45,988	52,837	52,604	57,560	59,487
ศิลปะการแสดง	522	552	585	607	620
ธุรกิจโฆษณา	15,523	16,420	16,827	17,715	16,651
สถาปัตยกรรม	7,852	8,569	8,861	9,811	9,684
รวม (ล้านบาท)	792,585	848,166	889,192	935,122	912,378
อัตราการขยายตัว (%)	7.0	7.0	4.8	5.2	-2.4
อัตราส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (%)	11.2	10.8	10.4	10.3	10.1

หมายเหตุ. จาก อาคม เดิมพิทยาไพสิฐ และคณะ (2553) อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. รายงานการศึกษาเบื้องต้นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (the creative economy) (2552)

2.9.2 ทูทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะมีพื้นฐานมาจากทุนทางวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะนำมาส่งเสริมในด้านการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการได้ ซึ่งจุดเด่นทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่นั้นก็ส่งผลให้เกิดการพัฒนา

ทางด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันและส่งเสริมคุณค่าทางสังคม เช่น ความภาคภูมิใจในบ้าน เกิดการร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาทางด้านสังคมตามไปด้วย (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2553) โดยทุนทางวัฒนธรรมสามารถแบ่งเป็น 2 ชนิดดังนี้

(1) วัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture)

เกิดจากความคิดของมนุษย์และเกิดจากวิถีชีวิตของมนุษย์ ดัง เช่น สถาปัตยกรรม สิ่งของ ศิลปะต่าง ๆ ซึ่งการที่มีวิถีชีวิตของพื้นที่ที่แตกต่างกันก็จะส่งผลให้วัฒนธรรมทางวัตถุแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศศินทร์, 2550)

- (1.1) อาหาร เช่น อาหารพื้นถิ่น กฎเกณฑ์เรื่องอาหาร
- (1.2) ศิลปะ เช่น สถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้าง ที่อยู่อาศัย
- (1.3) เครื่องแต่งกาย เช่น ชุดประจำชาติ ชุดประจำถิ่น
- (1.4) ยารักษาโรคและสมุนไพร
- (1.5) เทคโนโลยีงานช่าง เช่น เครื่องในการดำรงชีวิต
- (1.6) วรรณกรรมและตำนาน
- (1.7) กีฬาประจำถิ่น เช่น เพลง ดนตรี ศิลปะการแสดง

(2) วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (non material culture)

เป็นวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศศินทร์, 2550)

- (2.1) ประเพณี เช่น พิธีกรรม ธรรมเนียมถิ่น
- (2.2) ระบบการเมืองการปกครอง
- (2.3) ความเชื่อ ศาสนา และความคิด
- (2.4) ระบบเศรษฐกิจชุมชน
- (2.5) ทักษะติดต่อโลก
- (2.6) ระบบครอบครัวและเครือญาติ
- (2.7) ภาษา เช่น ภาษาท้องถิ่น หรือการสื่อสารต่าง ๆ

โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการศึกษาและแบ่งประเภทวัฒนธรรมการค้าขายในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อที่จะนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้แก่ธุรกิจที่ร่วมไปกับการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว

2.10 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่เกิดจากความคิดและความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ (ติน ปรัชญพฤทธิ, 2532)

2.10.1 การมีส่วนร่วมในการริเริ่มพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามาร่วมกันหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา หรือความต้องการของประชาชน

2.10.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นกำหนดแนวทางและนโยบาย

2.10.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่มาจากการร่วมมือตั้งแต่เริ่มการพัฒนา

2.10.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการที่ทำไปนั้นบรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการหรือไม่โดยจะต้องมีการประเมินผลเป็นระยะ

2.10.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการตัดสินใจเกิดจากคนส่วนล่างขึ้นสู่คนส่วนบน ซึ่งจะทำให้เกิดการเข้าใจถึงข้อมูลรวมถึงปัญหาในชุมชนอย่างแท้จริงและส่งผลให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือ

(1) การชักชวนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน โดยกระบวนการทุกกระบวนการโดยภาครัฐจะเป็นผู้วางแผนรวมไปถึงการตัดสินใจ ส่วนประชาชนในท้องถิ่นไม่สามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาได้แค่เป็นผู้มีส่วนร่วมในโครงการเท่านั้น

(2) การมีส่วนร่วมที่ภาครัฐเป็นผู้ริเริ่มโครงการ แต่สามารถให้องค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเจรจาและออกความคิดเห็นในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้สอดคล้องกับประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับมากที่สุด

(3) การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการแรกคือ การตัดสินใจในการริเริ่มโครงการรวมไปถึงกระบวนการตัดสินใจและการวางแผนพัฒนา ซึ่งรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ชุมชนมีส่วนร่วมกระบวนการทุกกระบวนการ

โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนมาใช้ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมที่เหมาะสมต่อความต้องการของคนในชุมชนและเหมาะสมต่อพื้นที่ เนื่องจากคนในชุมชนมีความเข้าใจถึงลักษณะพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่และปัญหาของชุมชนที่แท้จริง

2.11 กรณีศึกษา

การศึกษาธุรกิจเพื่อสังคมเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการศึกษาปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรม ได้ทำการคัดเลือกกรณีศึกษาที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารจากอาคารไม้เก่าซึ่งเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจริงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจากทั้งหมด 16 โครงการ โดยเกณฑ์การเลือกกรณีศึกษามีดังนี้

(1) ธุรกิจที่อยู่ในประเทศไทย

การเลือกกรณีศึกษาจะเลือกกรณีที่อยู่ในประเทศไทยเพราะมีปัจจัยในด้านกฎหมาย ภูมิประเทศ รูปแบบอาคาร รูปแบบสังคมที่คล้ายคลึงกัน

(2) การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการธุรกิจที่ผู้วิจัยสนใจคือการบริหารจัดการที่เป็นรูปเอกชน เพราะเป็นรูปแบบที่จะเป็นต้นแบบในการนำไปปรับใช้กับการส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมในชุมชนตลาดหนองบัว

(3) ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

มีการนำมรดกวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุหรือไม่เป็นวัตถุมาเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการ ซึ่งจากธุรกิจที่นำมาคัดเลือกล้วนเป็นการนำอาคารที่เป็นมรดกสถาปัตยกรรมมาปรับเปลี่ยนแต่เนื่องด้วยชุมชนตลาดหนองบัวเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมการค้าขายที่เป็นอัตลักษณ์ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการออกแบบที่นำวัฒนธรรมจากชุมชนรอบข้างจากกรณีศึกษาเพื่อมาปรับใช้กับการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารในชุมชนตลาดหนองบัว

(4) พัฒนาสังคม

การพัฒนาสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ที่ต้องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนโดยนำแนวคิดธุรกิจเพื่อสังคมเข้ามาใช้ในการวิจัย โดยธุรกิจแต่ละธุรกิจจะมีการส่งเสริมการพัฒนาสังคมที่แตกต่างซึ่งจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจให้แก่ชุมชนตลาดหนองบัวตัดสินใจเลือกธุรกิจที่เหมาะสมกับชุมชน

(5) ธุรกิจที่เหมาะสมกับชุมชนตลาดหนองบัวการคัดเลือกรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมกับชุมชนตลาดหนองบัวจะเป็นการคัดเลือกธุรกิจที่ไม่ซ้ำหรือเหมือนกับธุรกิจที่มีในชุมชนเพื่อที่จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจเดิมที่มีในพื้นที่ โดยจากการศึกษาธุรกิจชุมชนสรุปได้ว่ารูปแบบของธุรกิจชุมชนในปี พ.ศ. 2558 มีทั้งหมด 5 ประเภท คือ ค้าขายอาหาร ค้าขายขนมและของหวาน ค้าขายกาแฟและเครื่องดื่ม ค้าขายของทั่วไป ผักผลไม้และการเกษตร

ตารางที่ 2.2

ตารางแสดงการคัดเลือกกรณีศึกษา

	ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม		พิพิธภัณฑ์	
	1 	2 	3 	4
	Fern Forest cafe	โรงน้ำชา มิตรามิตร	คีคูน	สุริยานุวัตร
1.ประเทศ	ไทย	ไทย	ไทย	ไทย
2.การบริหารจัดการ	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบภาครัฐ
3.การอนุรักษ์อาคาร	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน
4.การพัฒนาสังคม	ไม่มี	ไม่มี	1. พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้เกิดการจ้างงาน แก่คนในพื้นที่ 2. พัฒนาชุมชนด้านการศึกษา โดยเป็นที่ศึกษาและเรียนรู้ศิลปะ จากการจัดแสดงศิลปะชั่วคราว และห้องสมุดชุมชน	1. พัฒนาชุมชนด้านการศึกษา โดยเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์การปกครอง และประวัติศาสตร์บุคคล สำคัญ
5.ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ
6. ธุรกิจที่ไม่ซ้ำและส่งผล กระทบต่อธุรกิจเดิมในชุมชน	ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ตารางแสดงการคัดเลือกกรณีศึกษา

	ร้านขายของ	ร้านหนังสือ	โรงแรม	
	5	6	7	8
				
	ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	คำน่า	พระนครนอนเล่น	บ้านพระนนท์
1.ประเทศ	ไทย	ไทย	ไทย	ไทย
2.การบริหารจัดการ	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน
3.การอนุรักษ์อาคาร	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน
4.การพัฒนาสังคม	1. พัฒนาทางด้านอาชีพ ให้แก่กลุ่มการแพทย์พื้นบ้าน ในจังหวัด ปราณบุรี 2. พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. พัฒนาด้านการศึกษา โดยเป็นแหล่งศึกษาการ แพทย์สมุนไพรท้องถิ่น	1. พัฒนาทางด้านอาชีพ จากการจ้างงานคนในชุมชน 2. พัฒนาด้านการศึกษาโดย เป็นศูนย์รวมหนังสือที่มีค่า และเปิดให้คนทั่วไปสามารถ เข้ามาอ่านและซื้อหนังสือ 3. ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ แก่พื้นที่นครปฐม	1. พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว	1. พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว
5.ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ
6.ธุรกิจที่ไม่ซ้ำและส่งผล กระทบต่อธุรกิจเดิมในชุมชน	ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ตารางแสดงการคัดเลือกกรณีศึกษา

	โรงแรม			
	9	10	11	12
				
	บ้านดินสอ	บ้านหลวงราชไมตรี	บ้านนพวงศ์	สามเสน 5 ลอดจ์
1.ประเทศ	ไทย	ไทย	ไทย	ไทย
2.การบริหารจัดการ	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน
3.การอนุรักษ์อาคาร	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน
4.การพัฒนาสังคม	1. พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว	1. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จากการจ้างงานคนในพื้นที่ และส่งเสริมการท่องเที่ยว 2. สร้างรายได้ให้ชุมชนจาก เงินปันผลที่ได้จากโครงการ 3. เงินส่วนหนึ่งหลังคืนทุน จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน อื่นๆ	1. พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว	1. พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว
5.ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ
6. ธุรกิจที่ไม่ซ้ำและส่งผล กระทบต่อธุรกิจเดิมในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจในชุมชน

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ตารางแสดงการคัดเลือกกรณีศึกษา

	โรงแรม		ร้านอาหาร	พิพิธภัณฑ์
	13	14	15	16
				
	Chong Fatt Tze Mansion	Yeng Keng	Farquhar Mansion	The U Thant House
1.ประเทศ	มาเลเซีย	มาเลเซีย	พม่า	พม่า
2.การบริหารจัดการ	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบเอกชน	รูปแบบภาครัฐ
3.การอนุรักษ์อาคาร	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน	ปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน
4.การพัฒนาสังคม	-	-	-	-
5.ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ	ใช้มรดกสถาปัตยกรรม มาเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ
6. ธุรกิจที่ไม่ซ้ำและส่งผล กระทบต่อธุรกิจเดิมในชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจชุมชน	ซ้ำกับธุรกิจชุมชน	ไม่ซ้ำกับธุรกิจชุมชน

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

2.9.2 สรุปการคัดเลือกกรณีศึกษา

จากการวิเคราะห์เพื่อหากรณีศึกษาที่ตรงตามเกณฑ์การเลือก 6 อย่างสรุปได้เป็นกรณีศึกษา 3 กรณีศึกษา คือ โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี หอศิลป์ตีคูน และร้านหนังสือคำนำ โดยทั้ง 3 กรณีศึกษามีรายละเอียดดังนี้

(1) กรณีศึกษาที่ 1 บ้านหลวงราชไมตรี

ภาพที่ 2.1 บ้านหลวงราชไมตรี. จาก บ้านพักหลวงราชไมตรี, เรียกใช้เมื่อ 17 ธันวาคม 2558.
www.baanluangrajamaitri.com

(1.1) ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ

เจ้าของธุรกิจ	: บริษัท จันทบุรีรักษ์ดี จำกัด
ที่ตั้งของโครงการ	: 252 ถ.สุขาภิบาล ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี
การอนุรักษ์อาคาร	: การฟื้นฟูอาคารและปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากอาคารที่ไม่ได้งาน (rehabilitaion)
การใช้สอยก่อนปรับปรุง	: บ้าน
การใช้สอยหลังปรับปรุง	: บูติคโฮเทล และพิพิธภัณฑ์
รางวัลที่ได้รับ	: 1. รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นจากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2554 2. Award of Merit (อันดับที่ 3) โครงการประกวดรางวัลอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกประจำปี จาก UNESCO พ.ศ. 2558

โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรีเกิดขึ้นจากการร่วมกันระหว่างชุมชนกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี สถาบันอาศรมศิลป์และหน่วยงานอื่น ๆ โดยใช้ระยะเวลาทั้งหมด 4 ปี ในการริเริ่มโครงการ โดยมีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน และเกิดเป็นวิสัยทัศน์ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการให้เกิดการรักษา วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ และนำแนวคิดธุรกิจสังคม (social enterprise) มาใช้ในการพัฒนาพื้นที่โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม การลงทุนในโครงการเป็นการระดมเงินทุนจากคนในชุมชน จันทบุรีและบุคคลทั่วไปที่ต้องการปรับปรุงเป็นรวมเงินได้ทั้งสิ้น 8.8 ล้านบาท โดยเงินที่ลงทุนนั้นนำมาลงทุนปรับเปลี่ยนอาคารเก่าเป็นโรงแรม เพื่ออนุรักษ์อาคารและอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีคุณค่าในชุมชน โดยจากการคำนวณความเป็นไปได้ด้านการเงินโครงการจะใช้เวลาในการคืนทุน 10 ปี และกำไรที่ได้หลังจากการคืนทุนจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมในพื้นที่ต่อไป

การออกแบบอาคารหลังนี้ได้นำรูปแบบของอาคารเก่าแบบ ชิโน - โปรตุเกส ซึ่งเป็นลักษณะโดดเด่นในชุมชนร่วมไปกับประวัติศาสตร์ และนำเอกลักษณ์ของชุมชนและนำเรื่องราวที่มีในชุมชนมาสร้างความโดดเด่นให้แต่ละห้อง โดยมีเรื่องราวที่แตกต่างกัน ดังเช่น ห้องที่นำเรื่องราวของอาหารในพื้นที่ ห้องที่เล่าถึงสมุนไพรร และอื่น ๆ ซึ่งเป็นการนำหลักการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่นำวัฒนธรรมของอาคารและพื้นที่มาสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้ที่เข้ามาพัก และอาคารหลังนี้มีประวัติศาสตร์โดยเคยเป็นอาคารที่อยู่อาศัยของ หลวงราชไมตรี ที่เป็นบุคคลที่สำคัญของชุมชนจึงได้นำประวัติศาสตร์ของท่านมาสร้างลักษณะที่โดดเด่นของการออกแบบมากขึ้น

(2) กรณีศึกษาที่ 2 หอศิลป์ดีคูน

ภาพที่ 2.2 หอศิลป์ดีคูน. จาก bentino, เรียกใช้เมื่อ 17 ธันวาคม 2558. bentino.me/node/20

(2.1) ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ

เจ้าของธุรกิจ	: คุณ วศินบุรี สุพานิชวรภาชน์
ที่ตั้งของโครงการ	: 323 ถ.วระเดช ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี
การอนุรักษ์อาคาร	: การฟื้นฟูอาคารและปรับเปลี่ยนการใช้สอย
การใช้สอยก่อนปรับปรุง	: บ้าน
การใช้สอยหลังปรับปรุง	: หอศิลป์ (art museum)
รางวัลที่ได้รับ	: รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นจากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2554

ดีคูนเป็นหอศิลป์ร่วมสมัยที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารเรือนแถวไม้เก่า 2 ชั้นเป็นอาคารที่เก่าแก่มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีลักษณะอาคารที่เสื่อมโทรมแต่ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไว้ ต่อมา คุณวศินบุรี สุพานิชวรภาชน์และคุณพ่อ ซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานโอ่งมังกร ถ้ำ ฮง ไถ่ จังหวัดราชบุรีได้ซื้ออาคารหลังนี้ไว้และเปลี่ยนเป็นหอศิลป์ร่วมสมัยแห่งแรกของจังหวัดราชบุรี โดยการปรับเปลี่ยนการใช้สอยเพื่ออนุรักษ์อาคารจะใช้วิธีปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของอาคารที่มีดั้งเดิมให้น้อยที่สุดและไม่มีการเปลี่ยนโครงสร้างที่สำคัญของอาคาร

(3) กรณีศึกษาที่ 3 ร้านหนังสือค่าน้ำ

ภาพที่ 2.3 ร้านหนังสือค่าน้ำ. จาก homedeedee, เรียกใช้เมื่อ 28 ธันวาคม 2558.

www.homedeedeeforyou.com

(3.1) ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ

เจ้าของธุรกิจ	: คุณ สิริวัฒน์ กุศลเลิศจริยา และ คุณ ภาสกรค์ เชี่ยวจินตาทานต์
ที่ตั้งของโครงการ	: 57 ถ.ราชดำเนิน ต. พระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม
การอนุรักษ์อาคาร	: การฟื้นฟูอาคารและปรับเปลี่ยนการใช้สอย จากอาคารที่ไม่ได้ใช้งาน
การใช้สอยก่อนปรับปรุง	: บ้าน
การใช้สอยหลังปรับปรุง	: ร้านหนังสือ

ร้านหนังสือค่าน้ำได้เปลี่ยนแปลงมาจากบ้านเก่าที่มีเจ้าของเป็นนายอำเภอเก่า ซึ่งเป็นอาคารที่สร้างขึ้นทั้งหมดจากไม้สักอายุราว 100 ปี และจากการที่อาคารหลังนี้มีเอกลักษณ์ในความเก่าแก่ คุณ สิริวัฒน์ กุศลเลิศจริยา และ คุณภาสกรค์ เชี่ยวจินตาทานต์ จึงเห็นคุณค่าและได้เช่าอาคารหลังนี้เปลี่ยนเป็นร้านหนังสือและร้านกาแฟ โดยปัจจุบันเป็นสถานที่ที่นิยมของผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม

2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.11.1 แนวทางการอนุรักษ์กลุ่มอาคารเรือนแถวและเรือนแถวไม้ กรณีศึกษา ตลาดโพธาราม ตำบลโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

กลุ่มอาคารเรือนแถวและเรือนแถวไม้เก่า บริเวณถนนโพธารามและถนนเนื่องประดิษฐ์ ในตลาดโพธาราม จังหวัดราชบุรีเป็นกลุ่มอาคารเรือนแถวไม้เก่าที่มีอายุหลายปีและมีความเป็นมรดกสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าที่สมควรแก่การอนุรักษ์ งานวิจัยนี้จึงเป็นการการศึกษาและระบุคุณค่าความสำคัญทางกายภาพอาคารเรือนแถวไม้เก่า จากการสำรวจความสมบูรณ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคาร โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม (cultural Heritage Value) โดยแบ่งระดับของเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบและวัสดุเป็น ร้อยละตามสภาพการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มอาคารเรือนแถวและเรือนแถวไม้เก่าเป็น 6 ดับดังนี้ (อาทิตย์ จันทรเปลี่ยน, 2556)

0% คือ ไม่หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมเลย หมายถึง ไม่เหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมเลยมีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบดั้งเดิมโดยสิ้นเชิง ในด้านการออกแบบวัสดุและจำนวน

25% คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมอยู่เล็กน้อย หมายถึง หลงเหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมเล็กน้อยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการออกแบบและวัสดุไปเป็นอย่างมาก

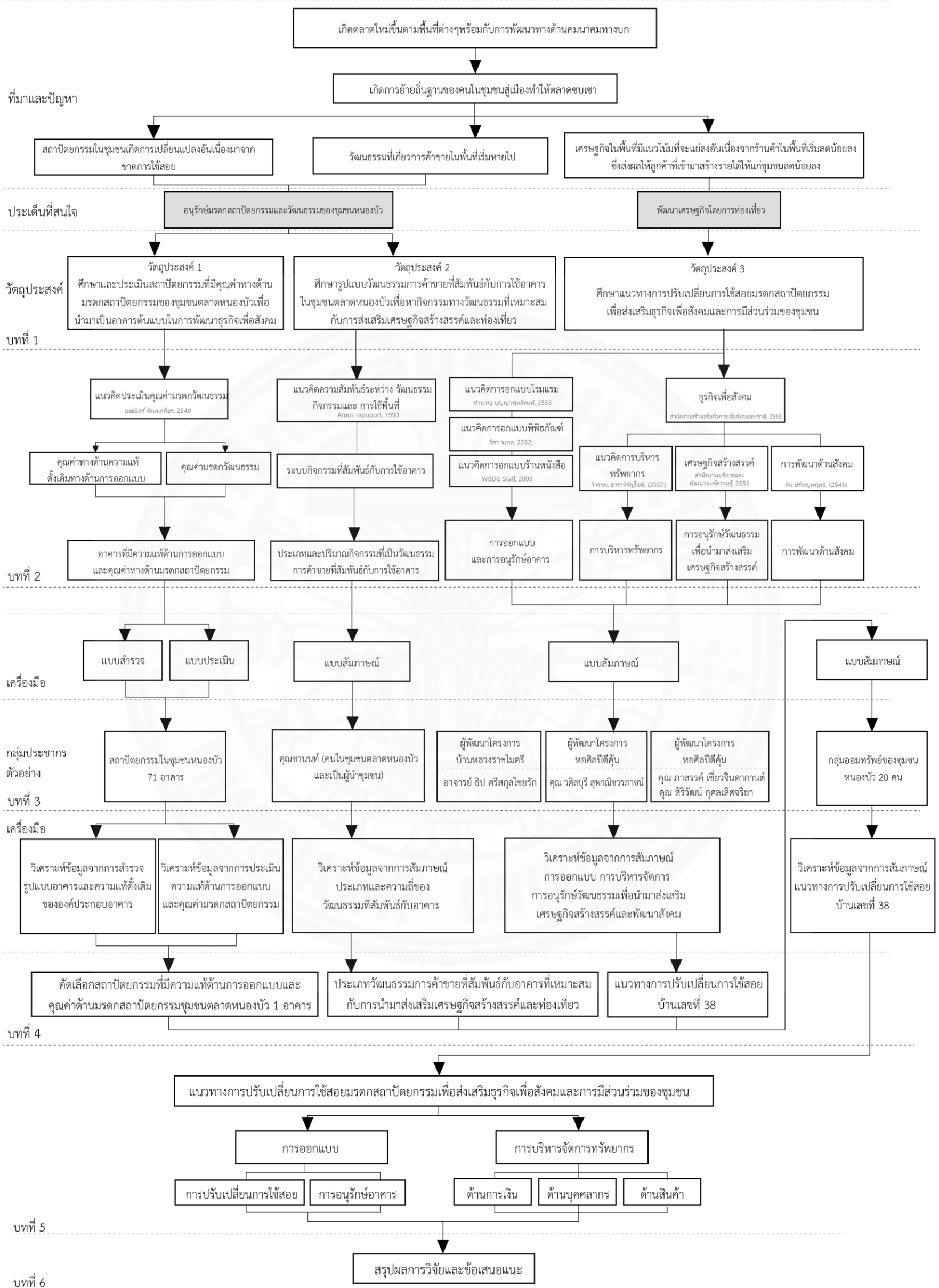
25-50% คือ หลงเหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมเกือบครึ่ง หมายถึง มีความหลงเหลือ ความเป็นแท้ดั้งเดิมเกือบครึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการออกแบบและวัสดุมากแต่ไม่เกินครึ่งหนึ่งของการออกแบบที่มีมาแต่ดั้งเดิม

50-75% คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมเกินครึ่ง หมายถึง มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการออกแบบวัสดุมากจนเห็นได้ชัดเจน มีรูปแบบที่เริ่มเปลี่ยนไปจากรูปแบบดั้งเดิม

75-100% คือ หลงเหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมเกือบสมบูรณ์ หมายถึง มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการออกแบบและวัสดุน้อย

100% คือ มีความเป็นดั้งเดิมครบถ้วนสมบูรณ์ หมายถึง มีความเป็นแท้ดั้งเดิมครบถ้วนสมบูรณ์เหมือนรูปแบบดั้งเดิมทั้งด้านการออกแบบและวัสดุ

โดยงานวิจัยนี้ได้นำเกณฑ์การประเมินความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบมาประยุกต์ใช้ในการประเมินความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบขององค์ประกอบของเรือนไม้แถวในชุมชนตลาดหนองบัว เพื่อคัดเลือกอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตลาดหนองบัว

ภาพที่ 3.1 แสดงกรอบแนวคิดของงานวิจัย. จากผู้วิจัย, 2558

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative) โดยวิธีกรณีศึกษา (case study method) (ชาย โพธิสิตตา, 2550, อ้างถึง Cresswell, 1998) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษามาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในการศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยระเบียบวิจัยมีดังนี้

3.1 ศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม

3.1.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ อาคารเรือนไม้เก่าในตลาดหนองบัว 71 อาคารในพื้นที่ศึกษา

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสำรวจอาคารและแบบประเมินในด้านความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบและคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

3.1.3 การเก็บข้อมูล มีกระบวนการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

(1) ศึกษารูปแบบอาคารและความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว ด้วยวิธีการสำรวจอาคารในชุมชนตลาดหนองบัว

(2) ประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ โดยประเมินกับอาคารในชุมชนตลาดหนองบัว ในเรื่องความแท้ดั้งเดิมขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ กำแพง ประตู หน้าต่าง ช่องระบายลม ระเบียง หลังคา และกันสาด

(3) ประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม โดยประเมินอาคารในชุมชนตลาดหนองบัวด้าน ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ลักษณะการก่อสร้าง สุนทรียภาพ และอายุ

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจรูปแบบอาคารมาประเมินความแท้ดั้งเดิมขององค์ประกอบอาคารและคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม เพื่อคัดเลือกหาอาคารที่มีคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม 1 อาคาร

3.2 ศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยว

3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชนตลาดหนองบัว (ชานนท์)

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับเก็บข้อมูลประเภทและความถี่ของกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคาร

3.2.3 การเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน (ชานนท์) เกี่ยวกับประเภทและความถี่ของวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารโดยแยกประเด็นในการเก็บข้อมูลคือ กิจกรรมเชิงธุรกิจ กิจกรรมเชิงสถาบัน กิจกรรมเชิงบุคคลและครอบครัว

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากสัมภาษณ์ สรุปลงเป็นประเภทวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

3.3 ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.3.1 ศึกษารูปแบบธุรกิจเพื่อสังคม

(1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้พัฒนาโครงการธุรกิจเพื่อสังคม 3 กรณีศึกษา

(1.1) ผู้พัฒนาโครงการโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ธิป ศรีสกุลไชยรัก)

(1.2) ผู้พัฒนาโครงการหอศิลป์ดีคูน (วศิลบุรี สุพานิชวรภาชน์)

(1.3) ผู้พัฒนาโครงการร้านหนังสือค่าน้ำ (ศิริวัฒน์ กุศลเลิศ และ ภาสกรค์ เขียวจินตาทานต์)

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับเก็บข้อมูลการออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร การบริหารทรัพยากร การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาสังคม

(3) การเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการธุรกิจเพื่อสังคม 3 กรณีศึกษาคือ โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี หอศิลป์ดีคูน ร้านหนังสือค่าน้ำ โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ 4 ประเด็นดังนี้

(3.1) การออกแบบและอนุรักษ์อาคาร

- การออกแบบโรงแรม
- การออกแบบพิพิธภัณฑ์
- การออกแบบร้านหนังสือ

(3.2) การบริหารทรัพยากร

- การบริหารเงิน
- การบริหารคน
- การบริหารวัตถุดิบ

(3.3) การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

- วัฒนธรรมทางวัตถุ
- วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ

(3.4) การพัฒนาสังคม

- ด้านที่อยู่อาศัย
- ด้านอาหาร
- ด้านการศึกษา
- ด้านอนามัย
- ด้านรายได้และอาชีพ

(4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาสรุปเป็นข้อมูลการออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร การบริหารจัดการ การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาชุมชน ของธุรกิจทั้ง 3 ธุรกิจ

3.3.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร

(1) กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนตลาดหนองบัวทั้งหมด 20 คน

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ที่เป็นแผนผังอาคารจำลองของบ้านเลขที่ 38 โดยมีขนาดพื้นที่ 400 ตารางเมตร (ร้อยละ 70 ของพื้นที่อาคารทั้งหมด โดยหักขนาดพื้นที่บริการและทางเดินร้อยละ 30) และชิ้นส่วนของพื้นที่ใช้งานที่แตกต่างกันของประเภทธุรกิจ ประเภทการใช้งานพื้นที่ใช้สอยและขนาดของพื้นที่

(3) การเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์คนในกลุ่มออมทรัพย์ โดยนำเสนอข้อมูลจากกรณีศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ด้านรูปแบบธุรกิจ ด้านการออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร การบริหารจัดการ การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมถึงการพัฒนาชุมชน และให้คนในชุมชนร่วมกันออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเลขที่ 38 ด้วยการเลือกประเภทธุรกิจเพื่อสังคมที่เหมาะสมต่อชุมชน โดยการนำขึ้นส่วนที่แตกต่างกันของประเภท และขนาดของพื้นที่ลงในแผนผังอาคารจำลองของบ้านเลขที่ 38

(4) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสรุปเป็นแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารบ้านเลขที่ 38 เพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมที่เกิดจากความคิดเห็นของคนในชุมชนร่วมกันออกแบบ ประเภทธุรกิจ ขนาดพื้นที่และตำแหน่งของพื้นที่ธุรกิจ

3.4 การสรุปและนำเสนอผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สรุปเป็นการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัวพร้อมกับระบบการบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อเป็นต้นแบบธุรกิจเพื่อสังคมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์อาคาร ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมการค้าขาย และส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนตลาดหนองบัว

ตารางที่ 3.1

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
1. ศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม	เกณฑ์ในการประเมินคุณค่าทางมรดกทางวัฒนธรรม เกณฑ์ในการประเมินคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ยงธนิศร์ พิมลเสถียร (2549) กล่าวถึง ว่าคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับความแท้ โดยความแท้จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่ามรดกทางวัฒนธรรมนั้นมีคุณค่ามากเท่าใด ซึ่งการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ของอาคารนั้นอาจส่งผล ให้คุณค่าของมรดกวัฒนธรรมนั้นเปลี่ยนแปลงไป	องค์ประกอบของสถาปัตยกรรมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ	1. กำแพง	ระดับความแท้	อาคารในชุมชนตลาดหนองบัว 71 อาคาร
			2. ประตู	ระดับความแท้	
			3. หน้าต่าง	ระดับความแท้	
			4. ช่องระบายลม	ระดับความแท้	
			5. หลังคา	ระดับความแท้	
			6. กันสาด	ระดับความแท้	
			7. ระเบียง	ระดับความแท้	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
2. ศึกษารูปแบบ วัฒนธรรมการค้าขายที่ สัมพันธ์กับการใช้อาคาร เพื่อหากิจกรรมทาง วัฒนธรรมเพื่อนำมา ส่งเสริมเศรษฐกิจ สร้างสรรค์และท่องเที่ยว	แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง <u>วัฒนธรรม กิจกรรมและ การใช้พื้นที่</u> จากแนวความคิดความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมและสังคมในพื้นที่ที่สะท้อน ไปสู่ความสัมพันธ์กับลักษณะทาง กายภาพของพื้นที่นั้นที่เป็นเอกลักษณ์ ของชุมชนโดย วสันต์ ลีอวริญญ (2557) อ้างจากRapaport (1977) กล่าวว่าสิ่ง เหล่านั้นสามารถใช้ความสัมพันธ์ที่เกิด จากวัฒนธรรม ระบบกิจกรรมและระบบ ที่ตั้ง ของชุมชน	กิจกรรมที่ สัมพันธ์กับการ ใช้อาคาร	กิจกรรมเชิงธุรกิจ	ประเภทและความถี่ ของกิจกรรมเชิงธุรกิจที่ สัมพันธ์กับการใช้ อาคาร	สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ตลาดหนองบัว (ชาวนนท์)
			กิจกรรมเชิง สถาบัน	ประเภทและความถี่ ของกิจกรรมเชิง สถาบันที่สัมพันธ์กับ การใช้อาคาร	
			กิจกรรมเชิง บุคคลและ ครอบครัว	ประเภทและความถี่ ของกิจกรรมเชิงบุคคล และครอบครัวที่ สัมพันธ์กับการใช้ อาคาร	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
3.ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	การออกแบบโรงแรมองค์ประกอบของโรงแรมพื้นฐานนั้นประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ (ชำนาญ บุญญา - พุทธิพงษ์, 2553)	พื้นที่ส่วนสำหรับลูกค้า	ห้องพัก	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	สัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการ
			พื้นที่ต้อนรับ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ห้องน้ำ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ส่วนบริการอาหาร	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ส่วนบริการอื่น ๆ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
		พื้นที่ส่วนสำหรับผู้ให้บริการ	ส่วนห้องครัว	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ส่วนห้องเก็บของ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ส่วนพนักงาน	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ส่วนซักรีดและแม่บ้าน	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
3.ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	การออกแบบพิพิธภัณฑ์องค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์ประกอบไปด้วยหลาย องค์ประกอบซึ่งแบ่งตามหน้าที่ของแต่ละส่วนโดย (จิรา จงกล, 2532)	พื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ	พื้นที่ต้อนรับ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	สัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการ
			ห้องน้ำ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ห้องอาหาร	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
		พื้นที่ส่วนสำหรับผู้ให้บริการ	ห้องสำนักงาน	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
		พื้นที่ส่วนฝ่ายภัณฑารักษ์	พื้นที่สำหรับพนักงาน	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ห้องเก็บของ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
		พื้นที่ส่วนงานจัดแสดง	ห้องจัดแสดงงาน	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
3.ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	การออกแบบร้านหนังสือ องค์ประกอบของร้านหนังสือด้านการออกแบบ (Dahlgren, 2009)	พื้นที่ส่วนสำหรับลูกค้า	พื้นที่วางสื่อ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	สัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการ
			พื้นที่อ่านหนังสือ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ห้องประชุม	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ร้านอาหาร	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ห้องน้ำ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
		พื้นที่ส่วนสำหรับผู้ให้บริการ	ส่วนพนักงาน	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ห้องเก็บของ	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	
			ส่วนสำนักงาน	จำนวน / ขนาดพื้นที่ / การออกแบบ	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
3.ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารทรัพยากรหมายถึงการควบคุมบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จไปตามแผนและมีประสิทธิภาพสูงสุด (วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ, 2557)	การบริหารจัดการด้านการเงิน	ระบบการบริหารจัดการด้านการเงินของ	1. รายละเอียดรายรับของโครงการ 2. รายละเอียดรายจ่ายของโครงการ	สัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการ
		การบริหารจัดการด้านบุคคลากร	ระบบโครงสร้างองค์กร	1. ประเภทและจำนวนผู้บริหาร 2. ประเภทและจำนวนผู้จัดการ 3. ประเภทและจำนวนที่ปรึกษา 4. ประเภทและจำนวนพนักงาน	
		การบริหารจัดการด้านสินค้า	การจัดการวัตถุดิบที่นำมาขายหรือบริการ	1. ชนิดของวัตถุดิบที่นำมาขายหรือบริการในโครงการ 2. ที่มาของการจัดซื้อวัตถุดิบ	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
3. ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	<u>ทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์</u> การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะมีพื้นฐานมาจากทุนทางวัฒนธรรมเนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีศักยภาพที่จะนำมาส่งเสริมในด้านการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการได้ (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2553)	วัฒนธรรม	การนำวัฒนธรรมทางวัตถุ	ประเภทวัฒนธรรมทางวัตถุ	สัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการ
			การนำวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ	ประเภทวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กรอบความคิดแนวทางการปรับปรุงมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย	แนวคิด	ตัวแปร	ข้อมูลที่เก็บ	รายละเอียด	แหล่งที่มาของข้อมูล
3. ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	<u>ธุรกิจเพื่อสังคม</u> เป็นกิจการที่มีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้า และการให้บริการที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อเป้าหมายที่ชัดเจน ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม (สำนักงานสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ, 2553)	การพัฒนาสังคม	ด้านการอยู่อาศัย	รูปแบบการพัฒนา / ผลที่คาดหวัง	สัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการ
			ด้านอาหาร	รูปแบบการพัฒนา / ผลที่คาดหวัง	
			ด้านการศึกษา	รูปแบบการพัฒนา / ผลที่คาดหวัง	
			ด้านสุขภาพอนามัย	รูปแบบการพัฒนา / ผลที่คาดหวัง	
			ด้านเศรษฐกิจ	รูปแบบการพัฒนา / ผลที่คาดหวัง	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูล นำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาหาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ชุมชนตลาดหนองบัว จังหวัดจันทบุรี โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นส่วนการศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม ด้วยวิธีการประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบและคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรม ส่วนที่สองเป็นศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยวด้วยวิธีการสัมภาษณ์คนในชุมชนตลาดหนองบัว และส่วนที่สามคือ การศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการธุรกิจเพื่อสังคมที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากอาคารไม้เก่า แต่มีความแตกต่างกันในด้าน การออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร การบริหารจัดการ การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาชุมชน คือ กรณีศึกษา บ้านหลวงราชไมตรี หอศิลป์ตีคูน และร้านหนังสือคำนำ โดยข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาและประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

การศึกษาและประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัวจำนวน 71 อาคารในพื้นที่ศึกษา เพื่อคัดเลือกอาคารแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

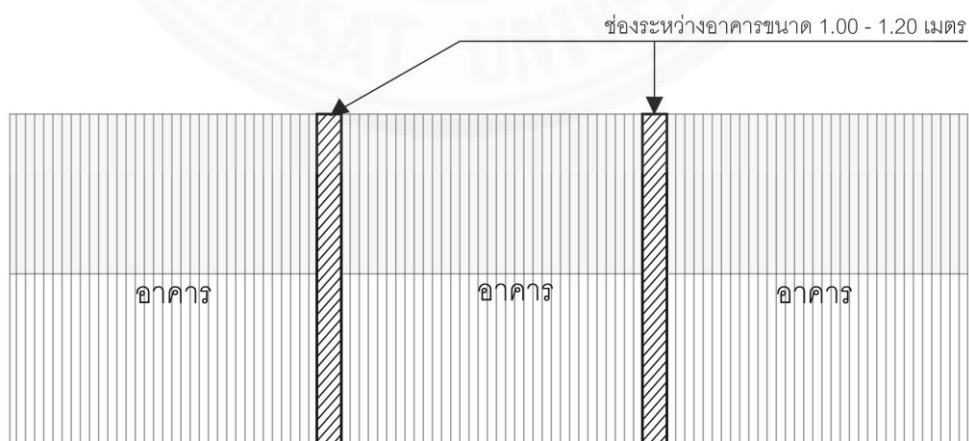
4.1.1 การวิเคราะห์รูปแบบอาคารและความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ

จากการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว สรุปได้ว่าลักษณะของอาคารในชุมชนตลาดหนองบัวมีรูปแบบเป็นอาคารชั้นเดียวและสองชั้นเรียงต่อกันเป็นแนวยาวขนานไปกับเส้นทางสัญจร รวมถึงมีการวางรูปแบบอาคารที่แตกต่างจากชุมชนอื่นคือ มีพื้นที่ว่างระหว่างอาคารสำหรับเป็นพื้นที่เก็บของรวมถึงทำให้เกิดช่องแสงเข้าสู่ตัวอาคาร ในด้านการออกแบบแต่ละอาคารจะมีความแตกต่างกัน ตามการออกแบบของช่างก่อสร้าง และความต้องการของผู้อยู่อาศัย เช่น ความกว้าง ความลึก รวมถึงการตกแต่ง

วัสดุดั้งเดิมในการก่อสร้างอาคารจะใช้ไม้เนื้อแข็งทั้งหมดและมีการก่อสร้างที่มีความละเอียดในด้านช่างฝีมือสูง เช่น ฝ้าไม้รูปแบบต่าง ๆ แทนการใช้ตะปู แต่ในปัจจุบันอาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเริ่มมีการเสื่อมสภาพของโครงสร้างอาคาร จึงทำให้อาคารบางอาคารเริ่มมีการมีการรื้อทิ้งหรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในด้านการออกแบบที่แตกต่างจากดั้งเดิม ซึ่งทำให้คุณค่าของอาคารลดลง โดยเหตุผลมาจากการขาดความรู้ในด้านการซ่อมแซมอาคารที่ถูกต้อง

ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างอาคารสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.2 ฟังหลังคาแสดงลักษณะช่องว่างระหว่างอาคาร. จาก ผู้วิจัย, 2558

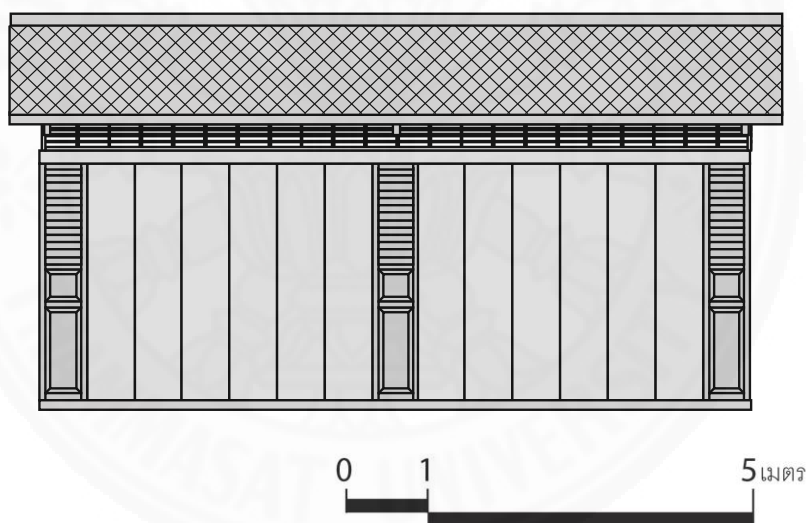
(1) การวิเคราะห์รูปแบบอาคาร

จากการศึกษารูปแบบอาคารทั้ง 71 อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวมีรูปแบบของอาคารที่แตกต่างกันในด้านขนาด พื้นที่ ความสูง และอื่น ๆ โดยจากการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบอาคารตามความกว้างของอาคาร และ ความสูง สรุปลได้เป็น 5 รูปแบบดังนี้

(1.1) อาคารรูปแบบ ก

อาคารรูปแบบ ก เป็นรูปแบบอาคารที่มีขนาดเล็กที่สุด โดยมีจำนวนทั้งหมด 8 อาคารในพื้นที่ศึกษา ลักษณะเป็นอาคารสูง 1 ชั้น หน้ากว้าง 2 ช่วงและมีความลึกแตกต่างกันตามการออกแบบของผู้อยู่อาศัย ส่วนในด้านการใช้งานภายในอาคารแบ่งเป็น 2 พื้นที่ คือ

- พื้นที่ส่วนหน้าอาคารเป็นพื้นที่สำหรับขายของและปรับเปลี่ยนพื้นที่การใช้งานเป็นพื้นที่รับแขกหรือพื้นที่นั่งพักผ่อน
- พื้นที่ด้านหลังเป็นพื้นที่ห้องครัว ห้องนอน และห้องเก็บของ

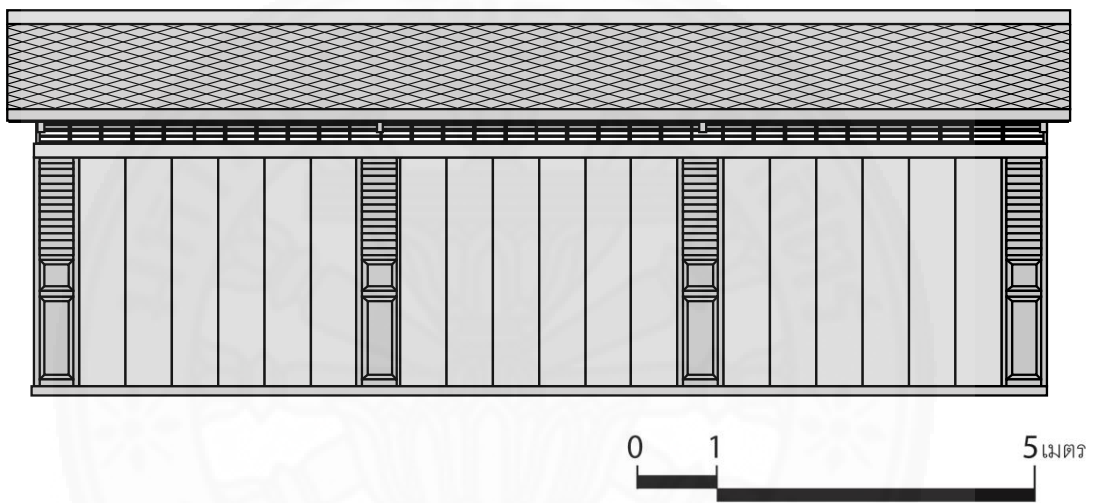

ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ก. จาก ผู้วิจัย, 2558

(1.2) อาคารรูปแบบ ข

อาคารรูปแบบ ข ในพื้นที่ศึกษามีจำนวน 10 อาคารในพื้นที่ศึกษา มีลักษณะเป็นอาคารสูง 1 ชั้น หน้ากว้าง 3 ช่วงเสา และมีความลึกแตกต่างกันตามการออกแบบของผู้อยู่อาศัย ส่วนในด้านการใช้งานภายในอาคารแบ่งเป็น 2 พื้นที่ คือ

- พื้นที่ส่วนหน้าอาคารเป็นพื้นที่สำหรับขายของและปรับเปลี่ยนพื้นที่การใช้งานเป็นพื้นที่รับแขกหรือพื้นที่นั่งพักผ่อน
- พื้นที่ด้านหลังเป็นพื้นที่ห้องครัว ห้องนอน และห้องเก็บของ

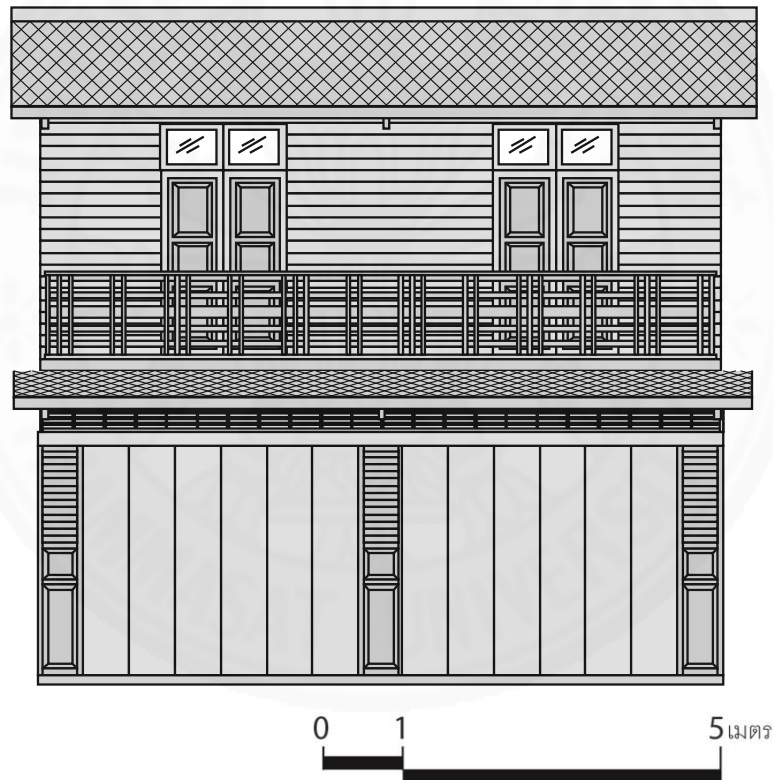

ภาพที่ 4.4 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ข. จาก ผู้วิจัย, 2558

(1.3) อาคารรูปแบบ ค

อาคารรูปแบบ ค ในพื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 25 อาคาร มีลักษณะเป็นอาคารสูง 2 ชั้น หน้ากว้าง 2 ช่วงเสา และมีความลึกแตกต่างกันตามการออกแบบของผู้อยู่อาศัย ส่วนด้านการใช้งานภายในอาคารแบ่งเป็น 3 พื้นที่ คือ

- พื้นที่ส่วนหน้าอาคารเป็นพื้นที่สำหรับขายของและปรับเปลี่ยนพื้นที่การใช้งานเป็นพื้นที่รับแขกหรือพื้นที่นั่งพักผ่อน
- พื้นที่ชั้นล่างด้านหลัง เป็นพื้นที่สำหรับเป็นห้องครัวและพื้นที่เก็บของ
- พื้นที่ชั้นบนเป็นพื้นที่ห้องนอนรวมถึงเป็นพื้นที่เก็บของในบางอาคาร และมีระเบียงยื่นออกไปจากห้องนอน มีความลึก 0.60 – 1.00 เมตร

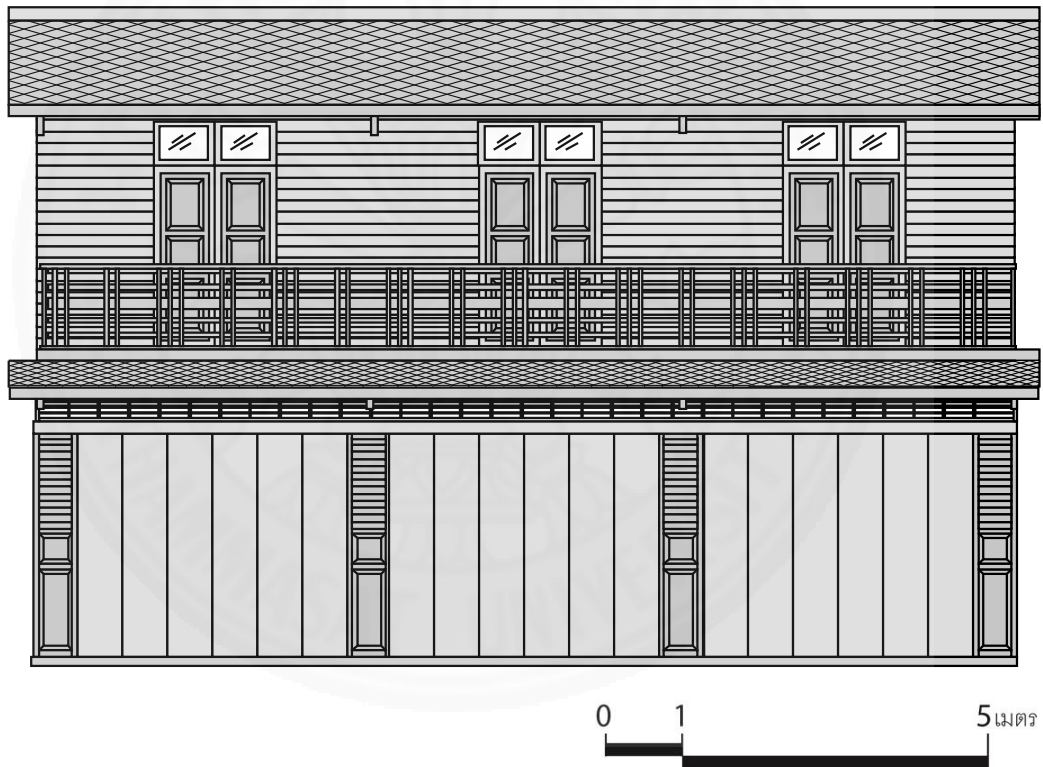

ภาพที่ 4.5 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ค. จาก ผู้วิจัย, 2558

(1.4) อาคารรูปแบบ ง

อาคารรูปแบบ ง ในพื้นที่ศึกษามีจำนวนทั้งหมด 23 อาคาร ลักษณะเป็นอาคารสูง 2 ชั้น หน้ากว้างขนาด 3 ช่วงและมีความลึกแตกต่างกันตามการออกแบบของผู้อยู่อาศัย ส่วนด้านการใช้งานภายในอาคารแบ่งเป็น 3 พื้นที่

- พื้นที่ส่วนหน้าอาคารเป็นพื้นที่สำหรับขายของและปรับเปลี่ยนพื้นที่การใช้งานเป็นพื้นที่รับแขกหรือพื้นที่นั่งพักผ่อน
- พื้นที่ชั้นล่างด้านหลัง เป็นพื้นที่สำหรับเป็นห้องครัวและพื้นที่เก็บของ
- พื้นที่ชั้นบนเป็นพื้นที่ห้องนอนรวมถึงเป็นพื้นที่เก็บของในบางอาคาร และมีระเบียงยื่นออกไปทางด้านหน้าอาคารขนาด 0.60 – 1.00 เมตร

ภาพที่ 4.6 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ ง. จาก ผู้วิจัย, 2558

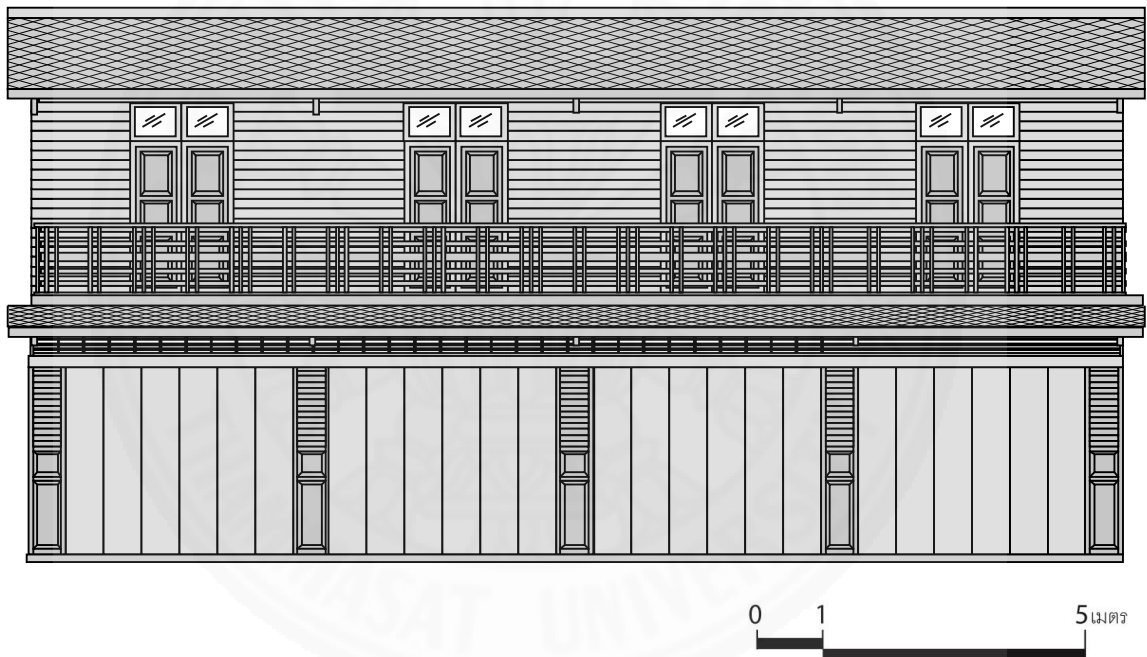
(1.5) อาคารรูปแบบ จ

อาคารรูปแบบ จ ในพื้นที่ศึกษามีจำนวนทั้งหมด 5 ลักษณะเป็นอาคารสูง 2 ชั้น หน้ากว้างขนาด 3 ช่วงเสา และมีความลึกแตกต่างกันตามการออกแบบของผู้อยู่อาศัย ส่วนด้านการใช้งานภายในอาคารแบ่งเป็น 3 พื้นที่ คือ

- พื้นที่ส่วนหน้าอาคารเป็นพื้นที่สำหรับขายของและปรับเปลี่ยนพื้นที่การใช้งานเป็นพื้นที่รับแขกหรือพื้นที่นั่งพักผ่อน

- พื้นที่ชั้นล่างด้านหลัง เป็นพื้นที่สำหรับเป็นห้องครัวและพื้นที่เก็บของ

- พื้นที่ชั้นบนเป็นพื้นที่ห้องนอนรวมถึงเป็นพื้นที่เก็บของในบางอาคาร และมีระเบียงยื่นออกไปทางด้านหน้าอาคารขนาด 0.60 – 1.00 เมตร

ภาพที่ 4.7 ตัวอย่างอาคารรูปแบบ จ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2) การวิเคราะห์องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ใช้ในการศึกษาความแท้ในด้านการออกแบบ จะทำการศึกษาเฉพาะกับองค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรมที่เป็นกรอบของอาคาร เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว โดยองค์ประกอบที่จะทำการศึกษาประกอบไปด้วย 8 ส่วนดังนี้

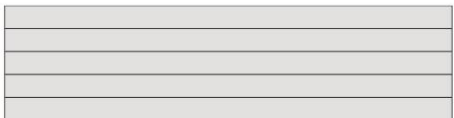

ภาพที่ 4.8 องค์ประกอบสถาปัตยกรรม. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.1) กำแพง

กำแพง เป็นไม้เนื้อแข็งทั้งหมด โดยจากการสำรวจและสอบถามคนในชุมชนสรุปได้ว่า มี 1 แบบ คือ กำแพงไม้เรียงต่อกันแนวนอน ซึ่งจะมีการประกบกันของแผ่นไม้เล็กน้อยเพื่อป้องกันน้ำซึมเข้าสู่อาคาร

ตารางที่ 4.1

รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานเฟี้ยมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่1	
ลักษณะองค์ประกอบ	ภาพประกอบ
	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.2) ประตูบานเฟี้ยม

ประตูบานเฟี้ยมเป็นองค์ประกอบของอาคารที่เป็นเอกลักษณ์และแสดงให้เห็นถึงการออกแบบสถาปัตยกรรมรูปแบบจีนที่มีในชุมชนตลาดหนองบัว มีขนาดความสูง 2.00 - 2.50 เมตร และใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นวัสดุทั้งหมด โดยความแท้ในด้านการออกแบบจะมีความแตกต่างกันของลวดลายบนบานประตูที่ใช้งานจริงและบานประตูหลอกที่ใช้ปิดทับเสาด้านหน้าอาคารเพื่อให้เกิดความกลมกลืนคล้ายกับบานประตู โดยจากการสำรวจอาคาร 71 อาคารในชุมชนตลาดหนองบัว สรุปลงได้ว่ามี 7 รูปแบบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2

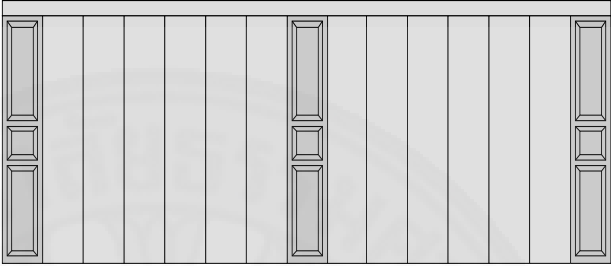

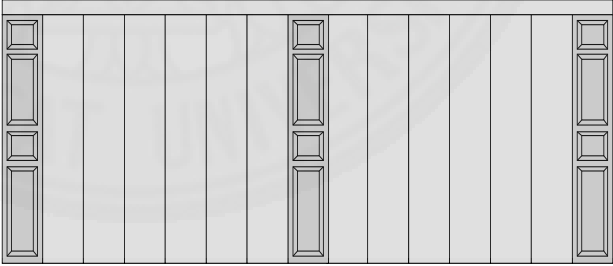

รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานเฟี้ยมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่ 1	
ลักษณะองค์ประกอบ	
ภาพประกอบ	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

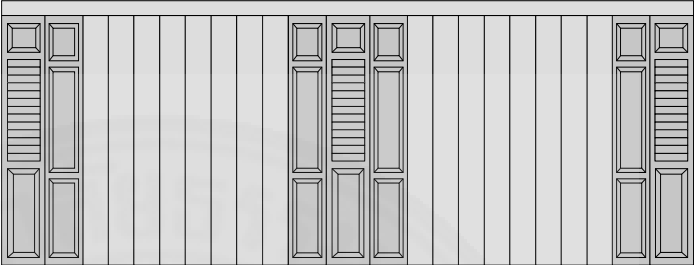

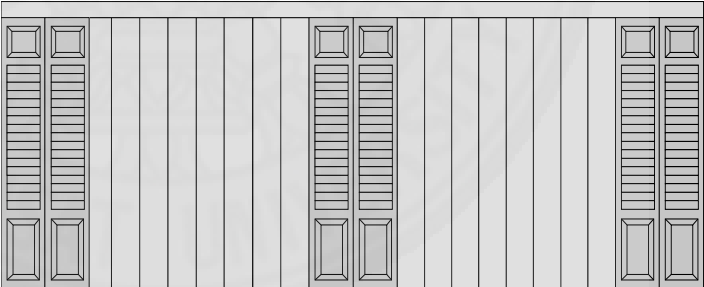

รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานเฟี้ยมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่ 2	
ลักษณะองค์ประกอบ	
ภาพประกอบ	
รูปแบบที่ 3	
ลักษณะองค์ประกอบ	
ภาพประกอบ	

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

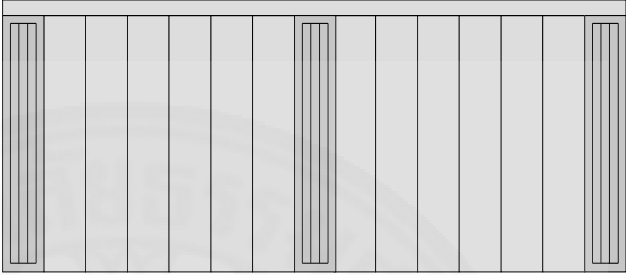

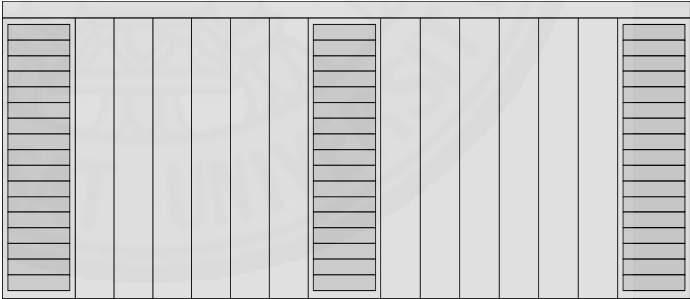

รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานเฟี้ยมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

<p>รูปแบบที่ 4</p>
<p><u>ลักษณะองค์ประกอบ</u></p>
<p><u>รูปภาพประกอบ</u></p>
<p>รูปแบบที่ 5</p>
<p><u>ลักษณะองค์ประกอบ</u></p>
<p><u>รูปภาพประกอบ</u></p>

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานเฟี้ยมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่ 6	
ลักษณะองค์ประกอบ	
รูปภาพประกอบ	
รูปแบบที่ 7	
ลักษณะองค์ประกอบ	
รูปภาพประกอบ	

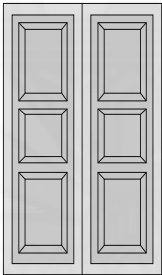
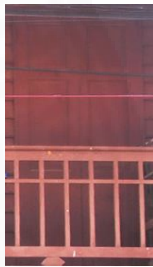
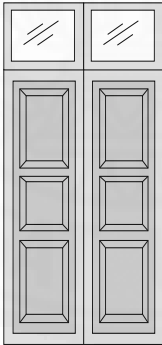

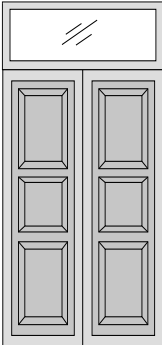

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.3) ประตูบานสวิง

ประตูบานสวิงมีลักษณะเป็นประตูบานคู่เปิดออกนอกอาคาร มีขนาดความสูง 1.50 - 2.00 เมตร ความกว้าง 1 เมตร และใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นวัสดุทั้งหมด โดยความแท้ในด้านการออกแบบจะมีความแตกต่างกันของลวดลายบนบานประตูและกระจกที่อยู่บนบานประตู โดยจากการสำรวจอาคาร 71 อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวสรุปได้ว่ามี 6 รูปแบบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3

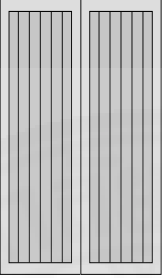

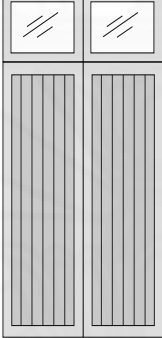

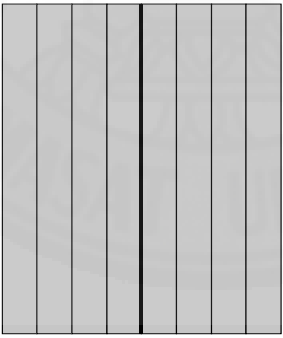
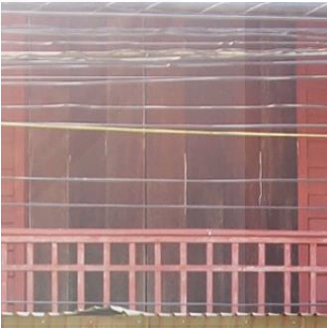
รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานสวิงที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่	ลักษณะองค์ประกอบ	ภาพประกอบ
1		
2		
3		

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.3

รายละเอียดองค์ประกอบประตูบานสวิงที่มีความทันสมัยในด้านการออกแบบ (ต่อ)

รูปแบบที่	ลักษณะองค์ประกอบ	ภาพประกอบ
4		
5		
6		

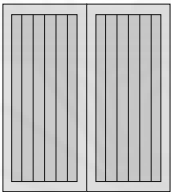

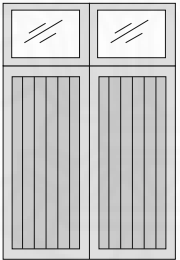

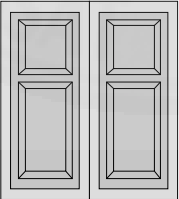
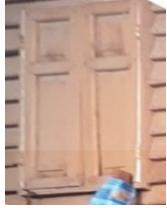
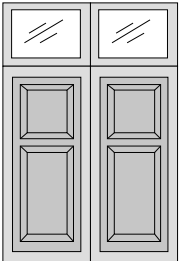

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.4) หน้าต่าง

หน้าต่างมีลักษณะเป็นหน้าต่างบานพับ 2 บานเปิดออกนอกอาคาร มีขนาดความสูง 1.20 เมตร ความกว้าง 0.80 เมตร และใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นวัสดุทั้งหมด โดยความแท้ในด้านการออกแบบ จะมีความแตกต่างกันของลวดลายบนบานหน้าต่างและกระจกที่อยู่บนบานหน้าต่าง โดยจากการสำรวจอาคาร 71 อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวสรุปได้ว่ามี 4 รูปแบบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4

รายละเอียดองค์ประกอบหน้าต่างที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่	ลักษณะองค์ประกอบ	ภาพประกอบ
1		
2		
3		
4		

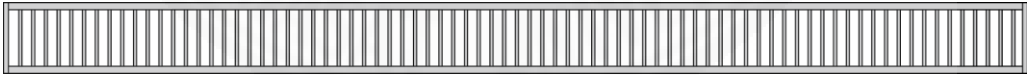

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.5) ช่องระบายลม

ช่องระบายลมมีประโยชน์เพื่อถ่ายเทอากาศรวมถึงนำแสงเข้าสู่ตัวอาคาร โดยวัสดุทำมีขนาดความสูง 0.30 - 0.50 เมตร และใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นวัสดุทั้งหมด และมีขนาดความกว้างตามระยะหน้ากว้างของอาคาร โดยความแท้ในด้านการออกแบบจะมีความแตกต่างกันของการออกแบบลวดลาย โดยจากการสำรวจอาคาร 71 อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวสรุปได้ว่ามี 7 รูปแบบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5

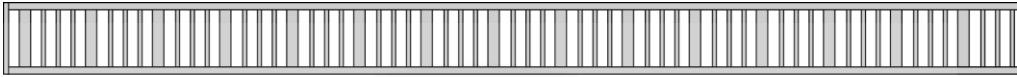

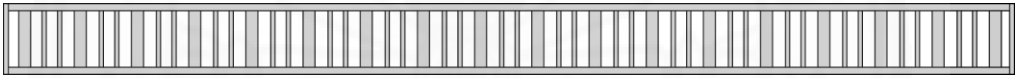

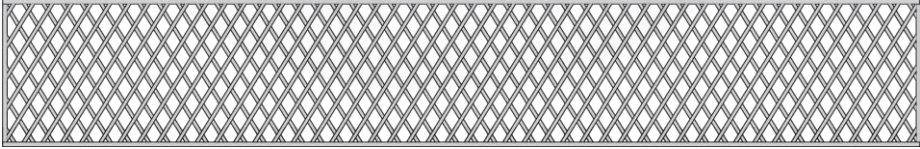

รายละเอียดองค์ประกอบช่องระบายลมที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่ 1
ลักษณะองค์ประกอบ

ภาพประกอบ

รูปแบบที่ 2
ลักษณะองค์ประกอบ

ภาพประกอบ

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

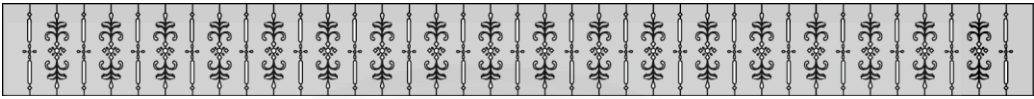

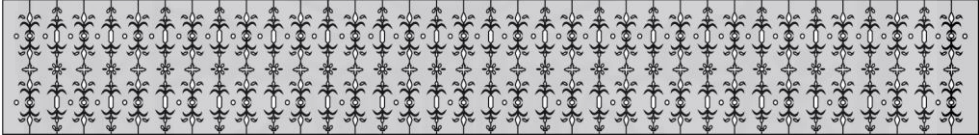

รายละเอียดองค์ประกอบช่องระบายลมที่มีความทันสมัยในด้านการออกแบบ

<p>รูปแบบที่ 3</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>
<p>รูปแบบที่ 4</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>
<p>รูปแบบที่ 5</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายละเอียดองค์ประกอบช่องระบายลมที่มีความทันสมัยในด้านการออกแบบ

<p>รูปแบบที่ 6</p>
<p><u>ลักษณะองค์ประกอบ</u></p>
<p><u>ภาพประกอบ</u></p>
<p>รูปแบบที่ 7</p>
<p><u>ลักษณะองค์ประกอบ</u></p>
<p><u>ภาพประกอบ</u></p>

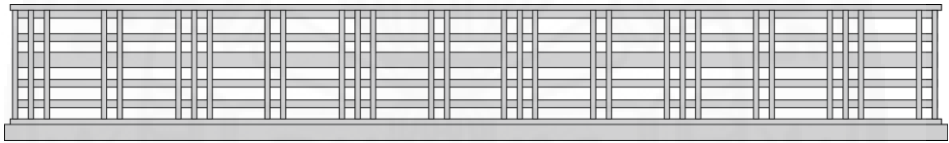

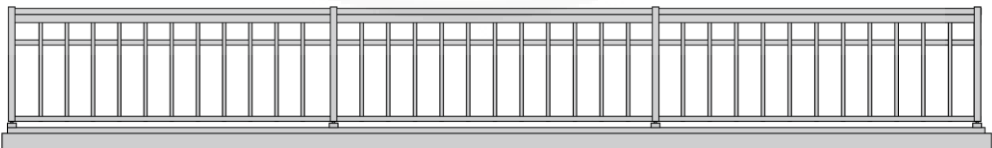

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.6) ระเบียง

ระเบียงจะมีเฉพาะบ้านไม้ประเภทอาคาร 2 ชั้นเท่านั้น อยู่บริเวณด้านหน้าของอาคาร บริเวณชั้น 2 มีความสูงระเบียง 0.90 – 1.00 เมตร ขนาดความกว้างตามความกว้างของอาคาร และใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นวัสดุทั้งหมด โดยความแท้ในด้านการออกแบบจะมีความแตกต่างกันของการออกแบบ ลวดลาย โดยจากการสำรวจอาคาร 71 อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวสรุปได้ว่ามี 7 รูปแบบดังตารางต่อไป

ตารางที่ 4.6

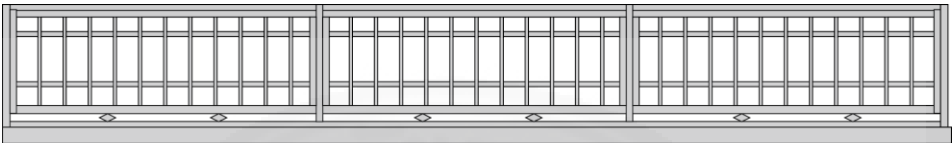

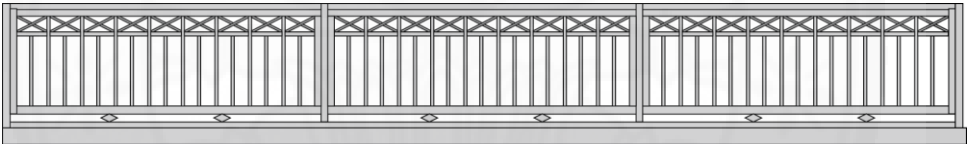

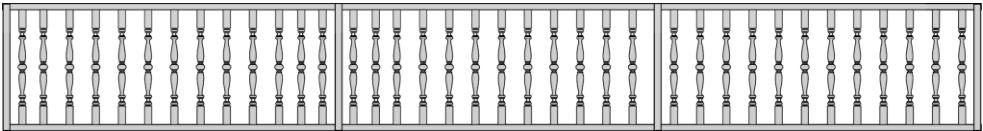

รายละเอียดองค์ประกอบระเบียงที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

<p>รูปแบบที่ 1</p>
<p><u>ลักษณะองค์ประกอบ</u></p>
<p><u>ภาพประกอบ</u></p>
<p>รูปแบบที่ 2</p>
<p><u>ลักษณะองค์ประกอบ</u></p>
<p><u>ภาพประกอบ</u></p>

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

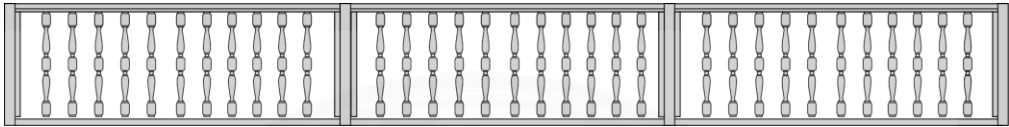

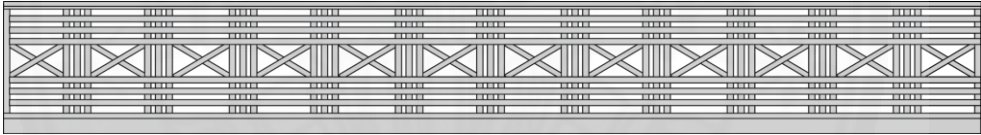

รายละเอียดองค์ประกอบระเบียงที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

<p>รูปแบบที่ 3</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>
<p>รูปแบบที่ 4</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>
<p>รูปแบบที่ 5</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายละเอียดองค์ประกอบระเบียบที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

<p>รูปแบบที่ 6</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>
<p>รูปแบบที่ 7</p>
<p>ลักษณะองค์ประกอบ</p>
<p>ภาพประกอบ</p>

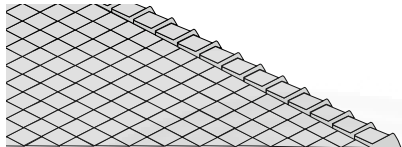

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.7) หลังคาและกันสาด

ความแท้ด้านการออกแบบของหลังคาและกันสาดมีรูปแบบเดียว คือ การใช้กระเบื้องมุงหลังคาเป็นกระเบื้องว่าวโดยมีระยะแปที่ถี่ ซึ่งจากการสำรวจปี 2558 มีหลังคาที่ยังเป็นกระเบื้องว่าวอยู่เพียง 4 อาคารในพื้นที่ศึกษา เนื่องจากกระเบื้องว่าวเริ่มเสื่อมสภาพจะมีปัญหาการรั่วซึม ซึ่งส่งผลให้หลังคาในพื้นที่ส่วนมากเปลี่ยนวัสดุมุงหลังคาเป็นสังกะสีหรือกระเบื้องลอนแทน

ตารางที่ 4.7

รายละเอียดขององค์ประกอบหลังคาและกันสาดที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

รูปแบบที่	ลักษณะองค์ประกอบ	ภาพประกอบ
1		

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

4.1.2 การวิเคราะห์การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

การศึกษาและประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบของอาคารแถวไม้เก่า 71 อาคารในชุมชนตลาดหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ได้แบ่งหมวดหมู่อาคารจากทั้งหมด 71 อาคารเป็น 5 รูปแบบคือ ก ข ค ง จ (จากการศึกษารูปแบบอาคารหน้าที่ 52) และแยกการประเมินองค์ประกอบของอาคารเป็น กำแพง, ประตู, หน้าต่าง, ช่องระบายลม, หลังคาและกันสาด, ระเบียงของอาคารแต่ละรูปแบบ เพื่อหาอาคาร 5 อาคารที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุดในแต่ละรูปแบบ โดยอธิบายผ่านหัวข้อดังนี้

(1) เกณฑ์และระดับการให้คะแนนในการประเมินคุณค่าความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

การประเมินความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ จะมีการแบ่งเกณฑ์เป็นระดับของค่าคะแนนร้อยละ ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของอาคารเรือนแถวไม้ในพื้นที่ศึกษา ทั้งหมด 71 อาคาร โดยเกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 6 ระดับดังนี้

- 0 % ระดับการให้คะแนน 0 คือ ไม่หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบเลย
- 1-25 % ระดับการให้คะแนน 1 คือ หลงเหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบอยู่เล็กน้อย
- 26-49 % ระดับการให้คะแนน 2 คือ หลงเหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบเกือบครึ่ง
- 50-75 % ระดับการให้คะแนน 3 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบเกินครึ่ง
- 76-99 % ระดับการให้คะแนน 4 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบเกือบสมบูรณ์
- 100 % ระดับการให้คะแนน 5 คือ มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบครบถ้วนสมบูรณ์

โดยเกณฑ์ในการประเมินอาคาร ได้มีการให้ความหมายการประเมินดังนี้

0 % ระดับการให้คะแนน 0 หรือ ร้อยละ 0 คือ ไม่หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมเลย หมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการออกแบบขององค์ประกอบนั้นไปจนสิ้นเชิง โดยจะให้คะแนนเป็น 0 คะแนนสำหรับองค์ประกอบนั้น ๆ

1-25 % ระดับการให้คะแนน 1 หรือ ร้อยละ 25 ลงไปแต่ไม่ถึงร้อยละ 0 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมเล็กน้อย หมายความว่า มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบขององค์ประกอบน้อยกว่าหนึ่งในสี่

26-50 % ระดับการให้คะแนน 2 หรือ ร้อยละ 50 ลงไปถึงร้อยละ 26 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมเกือบครึ่ง หมายความว่า มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบขององค์ประกอบน้อยกว่าครึ่ง

51-75 % ระดับการให้คะแนน 3 หรือ ร้อยละ 75 ลงไปถึงร้อยละ 51 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมเกินครึ่ง หมายความว่า มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบขององค์ประกอบมากกว่าครึ่ง

76-99 % ระดับการให้คะแนน 4 หรือ ร้อยละ 99 ลงไปถึงร้อยละ 76 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมเกือบสมบูรณ์ หมายความว่า มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการออกแบบขององค์ประกอบน้อยกว่าหนึ่งในสี่

100 % ระดับการให้คะแนน 5 หรือร้อยละ 100 คือ มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบครบถ้วนสมบูรณ์ หมายความว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการออกแบบขององค์ประกอบของอาคาร

(2) การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ

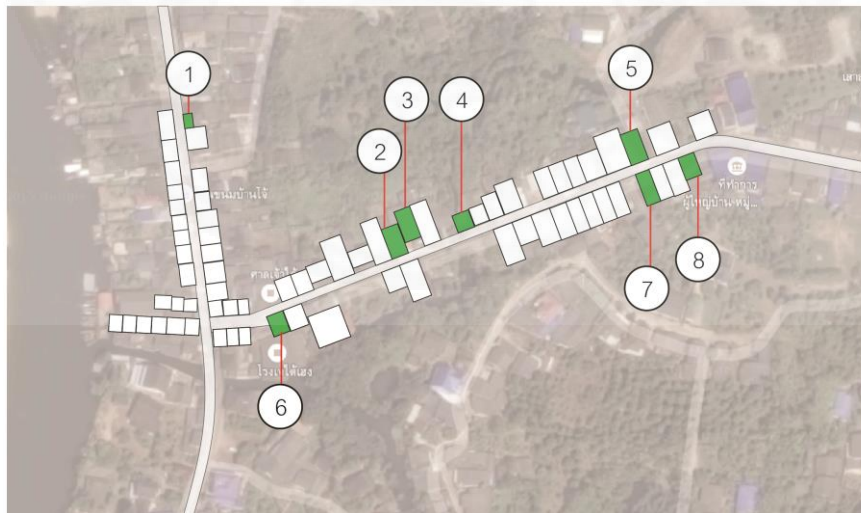
การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบจะประเมินกับองค์ประกอบของอาคาร ในชุมชนตลาดหนองบัวอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยทำการประเมินจากการ สัมภาษณ์ สอบถาม และสังเกตร่วมกับคนในชุมชนตลาดหนองบัวและประเมินตามเกณฑ์และระดับการให้คะแนนในการประเมินคุณค่าความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ ดังนี้

(2.1) อาคารรูปแบบ ก

การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบของอาคารรูปแบบ ก ทั้งหมด 8 อาคารสรุปได้เป็นอาคารหมายเลข 1 เป็นอาคารที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุด โดยมีคะแนนรวม 22 คะแนน (ตารางที่ 4.8) เนื่องจากองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่มาก มีเพียงหลังคาที่มีการเปลี่ยนจากวัสดุกระเบื้องว่าวดินเผาเป็น กระเบื้องลอนคู่

ภาพที่ 4.9 อาคารหมายเลข 1 รูปแบบ ก. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.10 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ ก ในพื้นที่ศึกษา. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.8

ตารางประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ ของอาคารรูปแบบ ก

หมายเลข	กำแพง	ประตู	หน้าต่าง	ช่อง ระบายลม	หลังคา	กันสาด	รวม
ก 1	5	5	5	5	1	1	22
ก 2	0	0	0	0	0	0	0
ก 3	0	0	0	0	0	0	0
ก 4	4	5	5	5	0	0	20
ก 5	0	0	1	0	0	0	1
ก 6	5	5	4	5	1	1	21
ก 7	0	0	0	0	0	0	0
ก 8	3	5	0	1	1	1	11

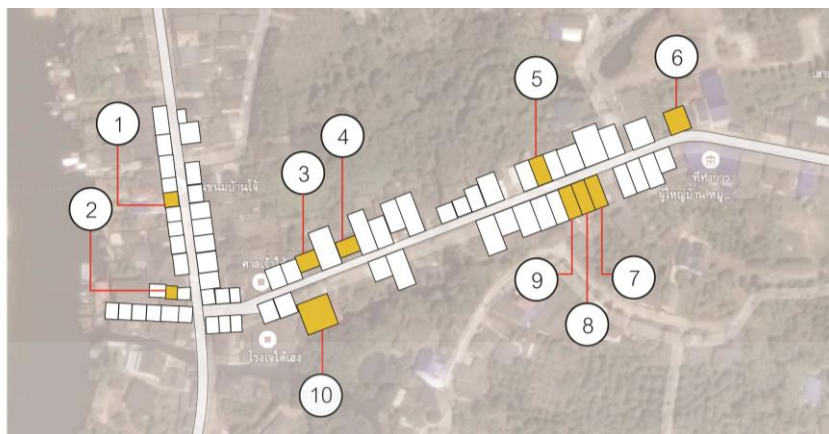
หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.2) อาคารรูปแบบ ข

การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบของอาคารรูปแบบ ข ทั้งหมด 10 อาคารสรุปได้เป็นอาคาร หมายเลข 7 เป็นอาคารที่ความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุดโดยมีคะแนนรวม 20 คะแนน (ตารางที่ 4.9) เนื่องจากองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงน้อย มีเพียงวัสดุผนังหลังคาที่เปลี่ยนจากกระเบื้องว่านดินเผาเป็นกระเบื้องลอนคู่ และส่วนกำแพงบริเวณด้านล่างบางส่วนมีก่อกำแพงปูนขึ้นมาทับโครงสร้างไม้เดิมสูง 0.60 - 0.70 เมตร

ภาพที่ 4.11 อาคารหมายเลข 7 รูปแบบ ข. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.12 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ ข ในพื้นที่ศึกษา. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.9

ตารางประเมินแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ ของอาคารรูปแบบ ข

หมายเลข	กำแพง	ประตู	หน้าต่าง	ช่องระบายลม	หลังคา	กันสาด	รวม
ข 1	5	4	4	4	1	1	19
ข 2	5	5	0	0	0	0	10
ข 3	0	0	0	0	0	0	0
ข 4	0	0	0	0	0	0	0
ข 5	0	0	0	0	0	0	0
ข 6	4	2	0	5	1	1	13
ข 7	3	5	5	5	1	1	20
ข 8	0	0	0	0	0	0	0
ข 9	0	0	0	0	0	0	0
ข 10	0	0	0	0	0	0	0

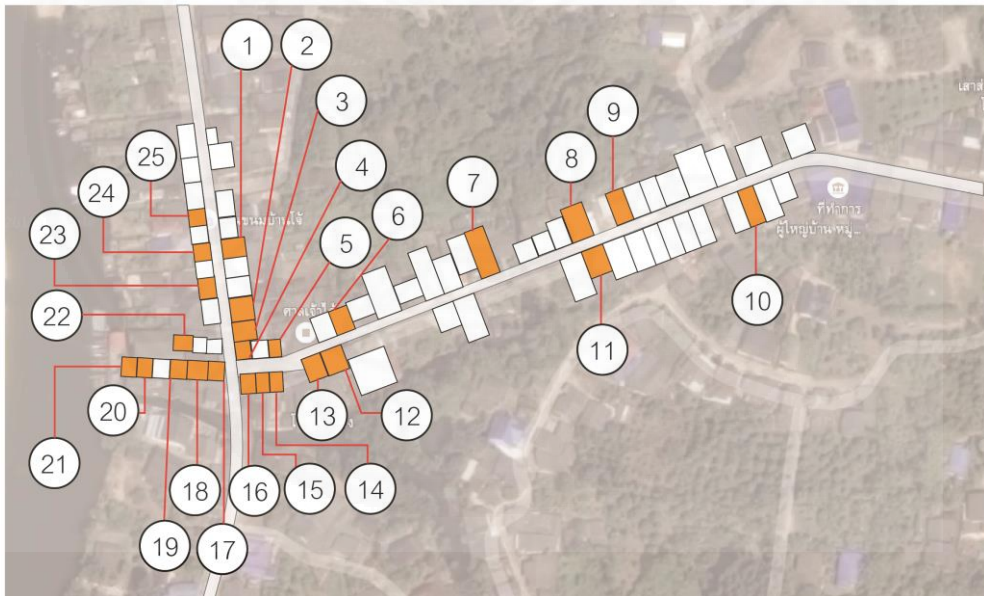
หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.3) อาคารรูปแบบ ค

การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบของอาคารรูปแบบ ค ทั้งหมด 25 อาคารสรุปได้เป็นอาคาร หมายเลข 12 เป็นอาคารที่ความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุดมีคะแนนรวม 30 คะแนน (ตารางที่ 4.10) เนื่องจากองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงน้อย และเป็นอาคารที่ยังมีหลังคาเป็นกระเบื้องว่าว ซึ่งในชุมชนตลาดหนองบัวเหลือเพียง 4 อาคาร ส่วนกันสาดมีการเปลี่ยนวัสดุผนังหลังคาใหม่ทั้งหมด โดยเปลี่ยนจากปูนกระเบื้องว่าวดินเผาเป็นสังกะสี รวมถึงมีกำแพงบางส่วนนำแผ่นสังกะสีมาแปะทับกำแพงไม้เดิมที่ชำรุด

ภาพที่ 4.13 อาคารหมายเลข 12 รูปแบบ ค. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.14 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ ค ในพื้นที่ศึกษา. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.10

ตารางประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ ของอาคารรูปแบบ ค

หมายเลข	กำแพง	ประตู	หน้าต่าง	ช่อง ระบายลม	หลังคา	กันสาด	ระเบียง	รวม
ค 1	0	5	5	5	1	1	0	18
ค 2	2	5	0	0	0	1	0	8
ค 3	2	0	5	0	0	0	0	7
ค 4	0	0	1	0	0	0	0	1
ค 5	2	5	5	0	1	1	5	19
ค 6	0	0	0	0	0	0	0	0
ค 7	4	5	5	5	3	1	3	26
ค 8	0	1	0	0	0	0	0	1
ค 9	2	5	2	0	0	0	5	14
ค 10	2	5	5	2	1	1	5	21
ค 11	1	0	0	0	0	0	0	1
ค 12	4	5	5	5	5	1	5	30
ค 13	5	5	5	5	1	1	0	22
ค 14	4	3	5	5	1	1	5	24
ค 15	5	2	0	4	1	1	5	18
ค 16	5	5	5	5	0	1	5	26
ค 17	5	5	5	5	1	1	5	27
ค 18	2	5	4	5	0	0	5	21
ค 19	5	5	5	0	0	0	5	20
ค 20	3	5	1	0	0	0	0	9
ค 21	3	5	0	0	0	0	0	8
ค 22	3	0	4	0	1	1	0	9
ค 23	2	5	5	0	0	0	5	17
ค 24	0	0	0	0	0	0	0	0
ค 25	1	1	0	0	0	0	5	9

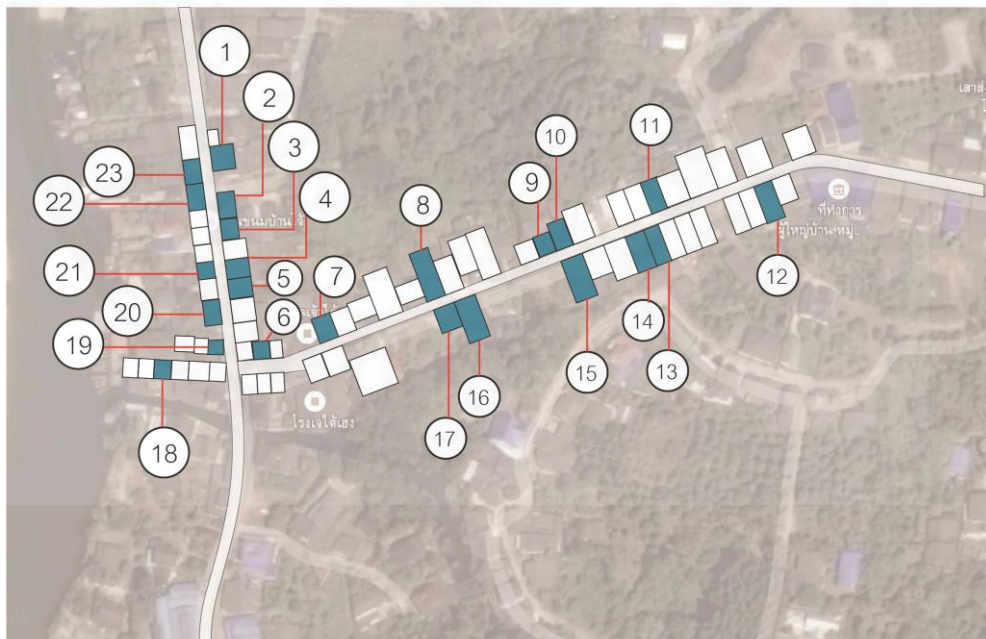
หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.4) อาคารรูปแบบ ง

การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบของอาคารรูปแบบ ง ทั้งหมด 23 อาคารสรุปได้เป็นอาคาร หมายเลข 6 เป็นอาคารที่ความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุดโดยมีคะแนนรวม 31 คะแนน (ตารางที่ 4.11) เนื่องจากองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมีความสมบูรณ์เกือบทั้งอาคาร มีเพียงส่วนหลังคาและกันสาดที่มีการเปลี่ยนจากวัสดุเมทัลชีทจากกระเบื้องว่าวเป็นสังกะสี

ภาพที่ 4.15 อาคารหมายเลข 6 รูปแบบ ง. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.16 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ ง ในพื้นที่ศึกษา. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.11

ตารางประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ ของอาคารรูปแบบ ง

หมายเลข	กำแพง	ประตู	หน้าต่าง	ช่อง ระบายลม	หลังคา	กันสาด	ระเบียง	รวม
ง 1	2	2	5	5	0	0	1	15
ง 2	5	5	5	5	1	1	5	27
ง 3	2	1	3	5	5	1	5	27
ง 4	5	5	5	5	1	1	5	27
ง 5	5	5	5	0	1	1	5	22
ง 6	5	5	5	5	5	1	5	31
ง 7	4	5	5	5	1	1	5	26
ง 8	4	5	5	5	5	1	5	30
ง 9	4	5	5	5	0	1	5	25
ง 10	2	5	5	4	1	1	5	23
ง 11	2	5	2	0	1	1	5	16
ง 12	2	2	5	5	1	1	5	21
ง 13	5	5	5	0	0	0	5	20
ง 14	2	5	0	0	0	0	5	12
ง 15	2	5	3	5	0	1	5	21
ง 16	4	5	5	5	1	1	5	26
ง 17	4	5	5	5	1	1	5	26
ง 18	2	3	5	0	0	0	5	15
ง 19	5	5	5	5	0	0	5	25
ง 20	4	5	5	0	0	0	5	19
ง 21	2	5	5	5	1	1	5	24
ง 22	5	5	5	5	1	1	5	27
ง 23	5	5	5	5	1	1	5	27

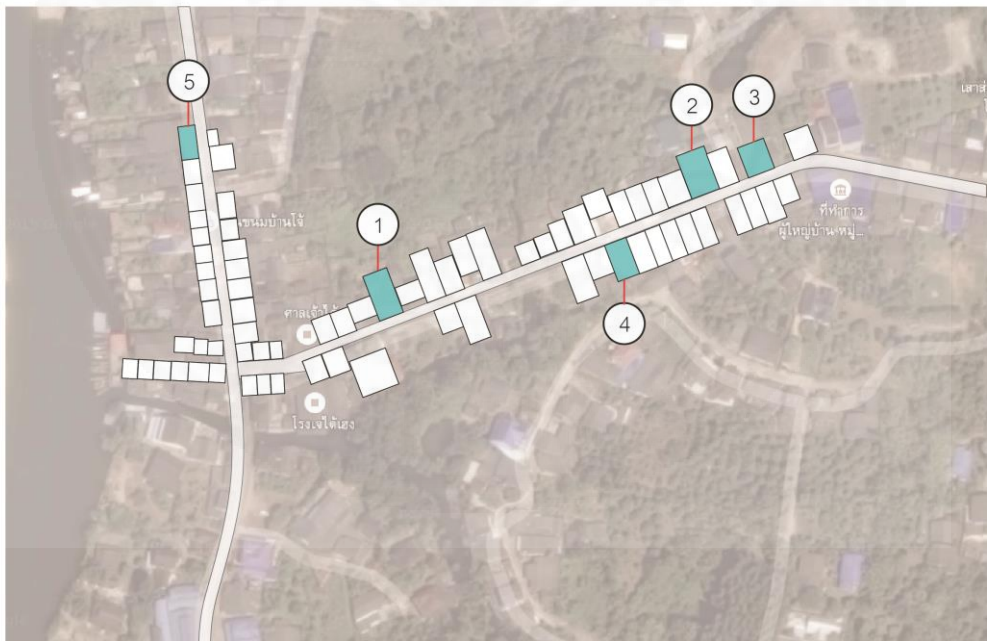
หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2.5) อาคารรูปแบบ จ

การประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบของอาคารรูปแบบ ง ทั้งหมด 5 อาคารสรุปได้เป็นอาคาร หมายเลข 1 เป็นอาคารที่ความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุดโดยมีคะแนนรวม 27 คะแนน (ตารางที่ 4.12 เนื่องจากองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมีความสมบูรณ์เกือบทั้งอาคาร มีเพียงหลังคาและกันสาดที่มีการเปลี่ยนวัสดุผนังหลังคาจากกระเบื้องว่าดินเผาเป็นกระเบื้องลอนคู่

ภาพที่ 4.17 อาคารหมายเลข 1 รูปแบบ จ. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.18 ตำแหน่งอาคารรูปแบบ จ ในพื้นที่ศึกษา. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.12

ตารางประเมินความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบ ของอาคารรูปแบบ จ

หมายเลข	กำแพง	ประตู	หน้าต่าง	ช่อง ระบายลม	หลังคา	กันสาด	ระเบียง	รวม
จ 1	5	5	5	5	1	1	5	27
จ 2	2	5	5	0	1	1	5	19
จ 3	2	5	5	3	1	1	5	22
จ 4	2	5	5	0	0	0	0	12
จ 5	4	5	5	5	1	1	5	26

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

4.1.3 การวิเคราะห์การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมจะประเมินกับอาคารที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุดของแต่ละรูปแบบอาคารโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเลือกอาคารที่มีคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมมากที่สุดเพียง 1 อาคาร เพื่อนำไปใช้เป็นอาคารในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม โดยอธิบายผ่านหัวข้อดังนี้

(1) เกณฑ์ในการประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

เกณฑ์ในการประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม จะมีการแบ่งเกณฑ์เป็น 5 ส่วนคือ คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ คุณค่าด้านโบราณคดี คุณค่าทางด้านลักษณะการก่อสร้าง คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ คุณค่าทางด้านอายุ ตามเกณฑ์คุณค่าพื้นฐาน (basic criteria) (ยงธนิศร์ พิมลเสถียร, 2557) มาใช้ในการประเมินคุณค่าอาคาร โดยเกณฑ์การประเมินมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) คุณค่าด้านประวัติศาสตร์

0 คะแนน หมายถึง ไม่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญ หรือ วัฒนธรรม ที่สัมพันธ์กับช่วงเวลา (historical timeline)

1 คะแนน หมายถึง มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญ หรือ วัฒนธรรม ที่สัมพันธ์กับช่วงเวลา (historical timeline)

(1.2) คุณค่าด้านโบราณคดี

0 คะแนน หมายถึง ไม่มีเรื่องราวเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึง อารยธรรม และวัฒนธรรมของคนหรือชุมชนในอดีต เช่น เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือสิ่งแวดล้อม

1 คะแนน หมายถึง มีเรื่องราวเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึง อารยธรรมและ วัฒนธรรมของคนหรือชุมชนในอดีต เช่น เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือสิ่งแวดล้อม

(1.3) คุณค่าทางด้านลักษณะการก่อสร้าง

0 คะแนน หมายถึง ไม่มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ในด้าน วิธีการก่อสร้าง วัสดุ หรือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างในอดีต

1 คะแนน หมายถึง มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมในเรื่อง วิธีการก่อสร้าง วัสดุ หรือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างในอดีต อยู่ในระดับน้อย (น้อย หมายถึง มีคุณค่าน้อยหรือน้อยกว่าปกติเมื่อเทียบกับสถาปัตยกรรมรูปแบบเดียวกัน ในด้านปริมาณ และ ความโดดเด่นทางการก่อสร้าง)

2 คะแนน หมายถึง มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ในเรื่อง วิธีการก่อสร้าง วัสดุ หรือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างในอดีต อยู่ในระดับปานกลาง (ปานกลาง หมายถึง มีคุณค่าน้อยหรือปกติเมื่อเทียบกับสถาปัตยกรรมรูปแบบเดียวกัน ในด้านปริมาณ และ ความโดดเด่นทางการก่อสร้าง)

3 คะแนน หมายถึง มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ในเรื่อง วิธีการก่อสร้าง วัสดุ หรือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างในอดีต อยู่ในระดับมาก (มาก หมายถึง มีคุณค่ามากหรือมากกว่าสถาปัตยกรรมรูปแบบเดียวกัน ในด้านปริมาณ และ ความโดดเด่นทางการก่อสร้าง)

(1.4) คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ

0 คะแนน หมายถึง ไม่มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้านรายละเอียดขององค์ประกอบอาคาร รูปทรงของอาคาร

1 คะแนน หมายถึง มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้าน รายละเอียดขององค์ประกอบอาคารระดับ น้อย (น้อย หมายถึง มีคุณค่าน้อยหรือน้อยกว่าปกติเมื่อเทียบกับสถาปัตยกรรมรูปแบบเดียวกัน ในด้านปริมาณ และ ความสวยงามทางสถาปัตยกรรม)

2 คะแนน หมายถึง มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้าน รายละเอียดขององค์ประกอบอาคารระดับ ปานกลาง (ปานกลาง หมายถึง มีคุณค่าน้อยหรือปกติเมื่อเทียบกับสถาปัตยกรรมรูปแบบเดียวกัน ในด้านปริมาณ และ ความสวยงามทางสถาปัตยกรรม)

3 คะแนน หมายถึง มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้าน รายละเอียดขององค์ประกอบอาคารระดับ มาก (มาก หมายถึง มีคุณค่ามากหรือมากกว่าสถาปัตยกรรมรูปแบบเดียวกัน ในด้านปริมาณ และ ความสวยงามทางสถาปัตยกรรม)

(1.5) คุณค่าทางด้านอายุ

เป็นสิ่งที่บ่งบอกความเก่าแก่ โดยจะใช้เกณฑ์การขึ้นทะเบียนของอาคารประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาซึ่งกำหนดไว้ในเกณฑ์การประเมินการขึ้นทะเบียนแหล่งประวัติศาสตร์ (The National Register Criteria For Evaluation) โดยอายุอาคารที่มากกว่า 50 ถือเป็นอาคารที่มีความเก่าแก่และมีคุณค่า

0 คะแนน หมายถึง อายุของอาคารน้อยกว่า 50 ปี

1 คะแนน หมายถึง อายุของอาคารมากกว่า 50 ปี

(2) การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

การประเมินคุณค่าด้านมรดกสถาปัตยกรรมของอาคารเรือนแถวไม้ในชุมชนตลาดหนองบัวศึกษาด้วยวิธีการ โดยประเมินจากการสัมภาษณ์คนในพื้นที่และสังเกตลักษณะกายภาพของอาคารโดยประเมินคุณค่าด้านมรดกสถาปัตยกรรมกับอาคารที่มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบมากที่สุดของแต่ละรูปแบบอาคารโดยมีผลการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 4.13

การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

ประเภทอาคาร	รูป	ประวัติศาสตร์	โบราณคดี	ลักษณะแห่งการก่อสร้าง	สุนทรียภาพ	อายุ	รวม
ก 1		1	1	2	2	1	7
ข 7		1	1	2	2	1	7
ค 12		1	1	2	2	1	7
ง 6		1	1	2	2	1	7
จ 1		1	1	3	3	1	9

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

4.1.4 สรุปการศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัว

จากการศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรม 2 ชั้นตอนสรุปได้ว่า อาคาร หมายเลข 1 รูปแบบ จ (บ้านเลขที่ 38) เป็นอาคารที่มีคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมมากที่สุด โดยมีคุณค่าในด้านลักษณะในการก่อสร้างและคุณค่าด้านสุนทรียภาพมากกว่าอาคารอื่น โดยรายละเอียดมีดังนี้

(1) คุณค่าด้านลักษณะแห่งการก่อสร้างอยู่ในระดับที่มากกว่าอาคารอื่น (ตารางที่ 4.13) เพราะเป็นอาคารที่มีการก่อสร้างที่ยากและโดดเด่นมากกว่าอาคารอื่น คือ 1) มีห้องใต้ดินสำหรับหลบภัย ซึ่งจากการสำรวจ ปี 2558 ห้องใต้ดินได้มีการปิดถาวรแล้ว 2) มีการเจาะพื้นชั้นบนขนาด กว้าง 2.00 เมตร ยาว 2.50 เมตรเพื่อเป็นช่องในการขนถ่ายสินค้า 3) มีระเบียงที่ออกแบบแตกต่างจากอาคารอื่นโดยจะมี 2 ชั้นคือระเบียงชั้นในและชั้นนอกที่แตกต่างจากอาคารอื่น ซึ่งมีลูกกรงไม้ที่มีกลไกพิเศษในการเปิดเพื่อป้องกันขโมย โดยการเปิดจะมีเพียงซี่ไม้เดียวเท่านั้นที่จะสามารถยกออกเป็นทางเข้าทางออกได้ซึ่งมีเพียงเจ้าของบ้านเท่านั้นที่ทราบ

ภาพที่ 4.19 ช่องบริเวณพื้นชั้นบนของบ้านเลขที่ 38. จาก ผู้วิจัย, 17 เมษายน 2558

ภาพที่ 4.20 ระเบียงชั้นนอกและชั้นในของบ้านเลขที่ 38. จาก ผู้วิจัย, 17 เมษายน 2558

(2) คุณค่าด้านสุนทรียภาพ อยู่ในระดับที่มากกว่าอาคารอื่น (ตารางที่ 4.13) เพราะเป็นอาคารที่เจ้าของดั้งเดิมเป็นคนที่มีความรู้ การก่อสร้างอาคารที่มีรายละเอียดของการตกแต่งที่โดดเด่นและสวยงามมากกว่าอาคารอื่น คือ มีการฉลุลวดลายไม้เป็นลวดลายสวยงามบริเวณระเบียง และลูกกรงกันระหว่างระเบียงชั้นในและชั้นนอกในพื้นที่บน

ภาพที่ 4.21 ลูกกรงไม้ตกแต่งด้วยไม้ฉลุลายสวยงาม. จาก ผู้วิจัย, 17 เมษายน 2558

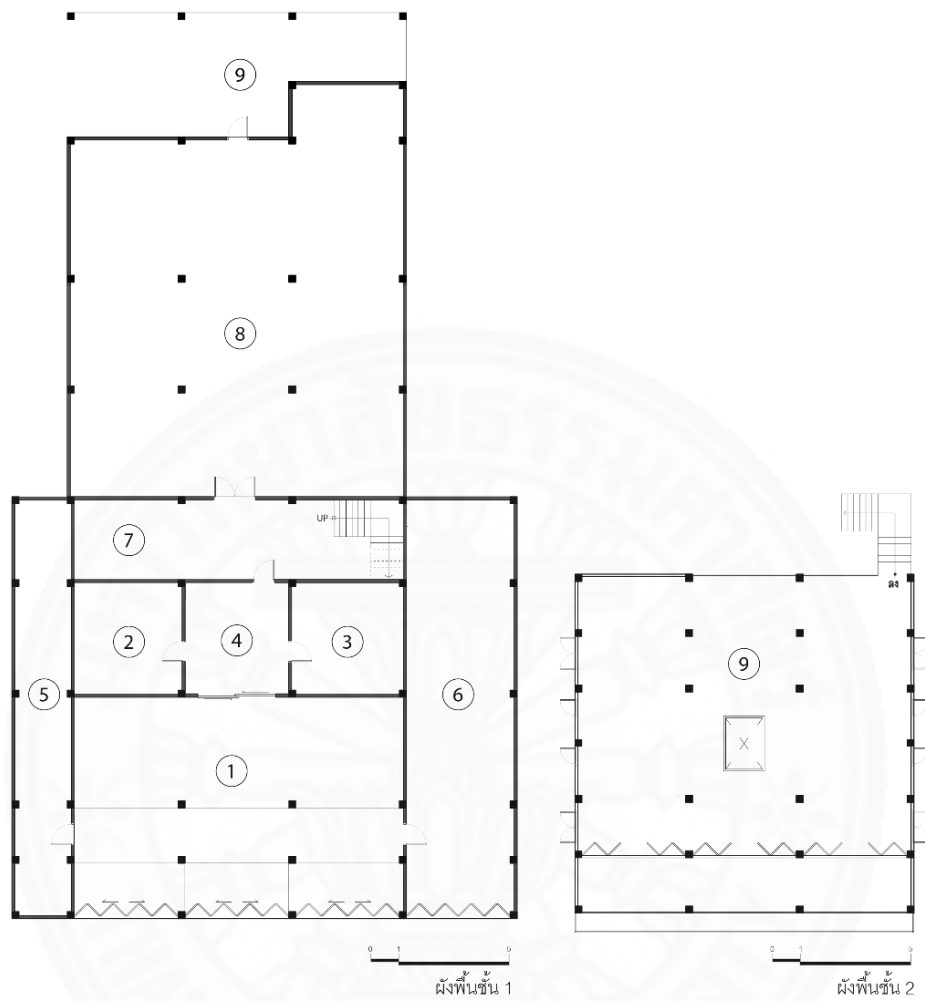
ภาพที่ 4.22 ลายฉลุไม้. จาก ผู้วิจัย, 17 เมษายน 2558

(3) ประวัติและการออกแบบอาคารเลขที่ 38

อาคารเลขที่ 38 ตั้งอยู่ หมู่ 7 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ผู้ครอบครองคือ นาย สัจจกร ทิโตปกรณ์ เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น ถูกสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ปีพุทธศักราช 2447 โดยมี นาย ตั้งชิวไหล เชื้อชาติ จีน สัญชาติจีน เป็นผู้สร้าง เพื่อเป็นที่ทำการค้าขายของครอบครัว มีสินค้าอุปโภคบริโภคหลายชนิด เช่น ข้าวสาร กะปิ น้ำตาลอ้อย และ ร้านขายยาที่เป็นชื่อเสียงของหนองบัว อาคารเป็นลักษณะเรือนแถวไม้ 2 ชั้น หลังคาทรงจั่ว โครงสร้างอาคารเป็นไม้เนื้อแข็ง หลังคามุงเดิมเป็นกระเบื้องว่าว แต่มีการเปลี่ยนเป็นหลังคาลอน เนื่องจากการเสื่อมสภาพของวัสดุ การแบ่งพื้นที่ห้องต่าง ๆ แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ พื้นที่ชั้นล่างด้านหน้าอาคารเป็นโถงสำหรับพื้นที่ค้าขาย ชั้นล่างด้านหลังอาคารเป็นพื้นที่ห้องครัว ชั้นบนเป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนและเก็บของ แต่ปัจจุบันอาคารหลังนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้งานไปเนื่องจาก ผู้อาศัยเป็นผู้สูงอายุจึงย้ายห้องนอนจากชั้นบนมาอยู่ในชั้นล่างแทน การตกแต่งอาคารหลังนี้จะมีการตกแต่งที่ละเอียด เช่น การฉลุลายที่ช่องระบายลม เป็นการตกแต่งที่มีความสวยงามและไม่เหมือนอาคารหลังอื่นเพราะเป็นผู้มีฐานะร่ำรวยในสมัยก่อน พื้นบริเวณชั้นสองจะมีการเจาะรูทะลุลงมาพื้นที่โถงด้านล่าง ไว้สำหรับการส่งถ่ายสินค้าจากห้องเก็บของด้านบน และบริเวณชั้นบนยังมีระเบียง 2 ชั้น (ชั้นนอกและชั้นใน) และมีลูกกรงไม้ที่มีการตกแต่งสวยงามไม่เหมือนบ้านหลังอื่น เป็นที่กันขโมยโดยลูกกรงจะมีกลไกในการเปิดปิดที่เจ้าของบ้านเท่านั้นที่จะสามารถเปิดออกได้ เรือนแถวไม้หลังนี้เป็นอาคารที่ไม่ใช้ตะปูในการสร้างอาคารทุกส่วนแต่จะใช้เทคนิคการเข้าไม้ของคนสมัยโบราณ เช่น การต่อแบบปากฉลาม การต่อแบบหางเหยี่ยว การเจาะเสาเพื่อสอดใส่คานไม้ และเดือยไม้แทนตะปู มีสลักกลไกต่าง ๆ ในการปิดล็อกประตูแทนการใช้ลูกบิด

ภาพที่ 4.23 รูปภายนอกอาคารเลขที่ 38. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

หมายเลข	พ.ศ. 2447	พ.ศ. 2558
1	พื้นที่ขายของ	พื้นที่นั่งเล่น
2	ห้องนอน	ห้องเก็บของ
3	ห้องนอน	ห้องนอน
4	-	ห้องโถง
5	ห้องเก็บของและห้องเก็บศพก่อนเข้าพิธีทางศาสนา	ห้องเก็บของ
6	ห้องเก็บของและห้องคนรับใช้	ห้องเก็บของ
7	-	ห้องนอน
8	-	ห้องครัวและห้องเก็บของ
9	-	ห้องเก็บของ

ภาพที่ 4.24 การใช้สอยอาคารในปีพุทธศักราช 2447 และ 2558. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.25 ห้องพระบริเวณชั้นล่างของบ้าน. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.26 พื้นที่ชั้นล่างด้านหน้าของบ้านเลขที่ 38 ปัจจุบันใช้เป็นพื้นที่นั่งพักและรับแขก. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.27 พื้นที่ชั้นล่างด้านหลังของบ้านหมายเลข 38 ปัจจุบันใช้เป็นห้องเก็บของและห้องครัว.
จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.28 แสดงพื้นที่ชั้นบนของบ้านหมายเลข 38 ปัจจุบันเป็นห้องเก็บของ. จาก ผู้วิจัย,
20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.29 พื้นที่ระเบียงชั้นในบริเวณชั้นบน. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.30 แสดงรายละเอียดการฉลุช่องระบายลม และระเบียงชั้นนอก. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยว

การศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคาร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการค้าขายที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในช่วงที่ชุมชนตลาดหนองบัวมีความเจริญสูงสุด (ช่วงปี พ.ศ. 2520-2528) โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นคือ วัฒนธรรมเชิงธุรกิจ วัฒนธรรมเชิงสถาบัน และ วัฒนธรรมเชิงบุคคลและครอบครัว โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.31 แสดงอาคาร 79 อาคารที่ทำการศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคาร. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.14

วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารทั้ง 79 อาคาร

บ้านหมายเลข	ปี พ.ศ.	กิจกรรมเชิงธุรกิจ	กิจกรรมเชิงสถาบัน	กิจกรรมเชิงบุคคลและครอบครัว
1	พ.ศ. 2520-2528	กล้วยเดี่ยว	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
2	พ.ศ. 2520-2528	ทุเรียนทอด	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ทุเรียนทอด		อยู่อาศัย
3	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย/กุ้งแห้ง		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
4	พ.ศ. 2520-2528	จับปลา/ขายปลา	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
5	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

วัฒนธรรมการค้าขายการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารทั้ง 79 อาคาร

บ้านหมายเลข	ปี พ.ศ.	กิจกรรมเชิงธุรกิจ	กิจกรรมเชิงสถาบัน	กิจกรรมเชิงบุคคลและครอบครัว
6	พ.ศ. 2520-2528	แพทย์ตำบล	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
7	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	กล้วยเดี่ยว		อยู่อาศัย
8	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
9	พ.ศ. 2520-2528	ขายไม้	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
10	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
11	พ.ศ. 2520-2528	ขายอะไหล่รถยนต์	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
12	พ.ศ. 2520-2528	กล้วยเดี่ยวโบราณ	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	กล้วยเดี่ยวโบราณ		อยู่อาศัย
13	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558		โรงเจ	
14	พ.ศ. 2520-2528	ขายของเจ	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายของเจ		อยู่อาศัย
15	พ.ศ. 2520-2528	กล้วยเดี่ยว	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	กล้วยเดี่ยว		อยู่อาศัย
16	พ.ศ. 2520-2528	ค้าพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
17	พ.ศ. 2520-2528	ขายยา	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
18	พ.ศ. 2520-2528	ค้าพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
19	พ.ศ. 2520-2528	ตะกั่ว	ค้าพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
20	พ.ศ. 2520-2528	จับ/ขายปลา/พลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
21	พ.ศ. 2520-2528	จับ/ขายปลา/พลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารทั้ง 79 อาคาร

บ้านหมายเลข	ปี พ.ศ.	กิจกรรมเชิงธุรกิจ	กิจกรรมเชิงสถาบัน	กิจกรรมเชิงบุคคลและครอบครัว
22	พ.ศ. 2520-2528	จับ/ขายปลา/พลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
23	พ.ศ. 2520-2528	ขายปลาเก๋/ปลาจ่อม/พลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			ล้าง
24	พ.ศ. 2520-2528	ขายปลาเก๋/ปลาจ่อม/พลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			ล้าง
25	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			
26	พ.ศ. 2520-2528	ตู้ซุ้มรถ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
27	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
28	พ.ศ. 2520-2528	ก๊วยเตี้ยว ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ก๊วยเตี้ยว		อยู่อาศัย
29	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
30	พ.ศ. 2520-2528	ขายของเจ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายของเจ		อยู่อาศัย
31	พ.ศ. 2520-2528	ก๊วยเตี้ยว ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ก๊วยเตี้ยว		อยู่อาศัย
32	พ.ศ. 2520-2528	จับปลา/ขายปลา ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายยา/สมุนไพร		อยู่อาศัย
33	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายของชำ		อยู่อาศัย
34	พ.ศ. 2520-2528	ค้าพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายของชำ/ส้มตำ		อยู่อาศัย
35	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
36	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
37	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารทั้ง 79 อาคาร

บ้านหมายเลข	ปี พ.ศ.	กิจกรรมเชิงธุรกิจ	กิจกรรมเชิงสถาบัน	กิจกรรมเชิงบุคคลและครอบครัว
38	พ.ศ. 2520-2528	จับปลา/ขายปลา	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
39	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	อาหารสัตว์		
40	พ.ศ. 2520-2528		โรงรถดับเพลิง	
	พ.ศ. 2558			
41	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ	ขายพลอย	
	พ.ศ. 2558			
42	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
43	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	กล้วยเดี่ยว/ผลไม้		อยู่อาศัย
44	พ.ศ. 2520-2528	ขายกาแฟ	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายกาแฟ/ของชำ		อยู่อาศัย
45	พ.ศ. 2520-2528	ขายกาแฟ	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
46	พ.ศ. 2520-2528	ขายกาแฟ	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	กล้วยเดี่ยว		อยู่อาศัย
47	พ.ศ. 2520-2528	กล้วยเดี่ยว	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			
48	พ.ศ. 2520-2528	ขายกาแฟ/ปลาจ่อม/ปลาเก๋/พลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ของชำ		อยู่อาศัย
49	พ.ศ. 2520-2528	โรงน้ำปลา	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	โรงน้ำปลา/กะปิ		อยู่อาศัย
50	พ.ศ. 2520-2528	ขายเนื้อ/จับปลา/ขายปลา/พลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
51	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			
52	พ.ศ. 2520-2528	อุปกรณ์ไฟฟ้า	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ที่จอดรถ		
53	พ.ศ. 2520-2528	เย็บผ้า	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารทั้ง 79 อาคาร

บ้านหมายเลข	ปี พ.ศ.	กิจกรรมเชิงธุรกิจ	กิจกรรมเชิงสถาบัน	กิจกรรมเชิงบุคคลและครอบครัว
54	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายยา		อยู่อาศัย
55	พ.ศ. 2520-2528	กาแฟ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	อาหารตามสั่ง/ก๋วยเตี๋ยว/ตะกั่ว		อยู่อาศัย
56	พ.ศ. 2520-2528	โรงลิเก		
	พ.ศ. 2558		โรงเจ	
57	พ.ศ. 2520-2528	ตะกั่ว/ขนม ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขนมตั้งก๋วย		อยู่อาศัย
58	พ.ศ. 2520-2528	ขายขนม ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายขนม		อยู่อาศัย
59	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายของชำ		อยู่อาศัย
60	พ.ศ. 2520-2528	เครื่องแต่งกาย / ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
61	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	โฮมสเตย์		อยู่อาศัย
62	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
63	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
64	พ.ศ. 2520-2528	ขายยา ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
65	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายของชำ		อยู่อาศัย
66	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
67	พ.ศ. 2520-2528	ขายผลไม้ ขายพลอย	ที่เก็บน้ำ	
	พ.ศ. 2558	ขายผลไม้		อยู่อาศัย
68	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
69	พ.ศ. 2520-2528	ทำทอง ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารทั้ง 79 อาคาร

บ้านหมายเลข	ปี พ.ศ.	กิจกรรมเชิงธุรกิจ	กิจกรรมเชิงสถาบัน	กิจกรรมเชิงบุคคลและครอบครัว
70	พ.ศ. 2520-2528			
	พ.ศ. 2558			โรงจอดรถ
71	พ.ศ. 2520-2528	โรงน้ำปลา	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
72	พ.ศ. 2520-2528	ตัดผม	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ตัดผม		อยู่อาศัย
73	พ.ศ. 2520-2528	ขายผัก/ผลไม้	ขายพลอย	
	พ.ศ. 2558	ขายผลไม้		
74	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
75	พ.ศ. 2520-2528	ขายผัก	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			
76	พ.ศ. 2520-2528	ขายของชำ	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558	ขายของชำ (ขนมของฝาก)		อยู่อาศัย
77	พ.ศ. 2520-2528	ขายพลอย		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			
78	พ.ศ. 2520-2528	ขายสุรา	ขายพลอย	อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย
79	พ.ศ. 2520-2528	โรงสี		อยู่อาศัย
	พ.ศ. 2558			อยู่อาศัย

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2558

4.2.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยว

วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวมีความหลากหลายอันเนื่องมาจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและจีน รวมไปถึง สภาพภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์และส่งเสริมการค้าขาย ดังเช่น ติดกับคลองทางด้านทิศตะวันตกที่เชื่อมกับทะเลอ่าวไทย มีพื้นที่ราบลุ่มเหมาะกับการเกษตร และผลจากการศึกษาสรุปได้ว่าวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหนองบัวมีทั้งหมด 7 อย่างดังนี้

(1) การค้าพลอย

การค้าพลอยเป็นวัฒนธรรมการค้าขายที่มีมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2528 เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีรายได้สูง จึงทำให้การค้าพลอยในชุมชนตลาดหนองบัวเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมของคนในชุมชนทุกครอบครัว โดยพลอยที่นำเข้ามาค้าขายจะเป็นพลอยที่มาจากเหมืองแร่ในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นพลอยที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงของประเทศไทย แต่ปัจจุบันปี 2558 การค้าพลอยได้หมดไปพร้อมกับแร่พลอยเมืองจันทบุรีที่น้อยลง

(2) ก๋วยเตี๋ยว

ก๋วยเตี๋ยวเป็นอาหารที่เป็นที่นิยมของคนจีนและคนไทยในชุมชนตลาดหนองบัว โดยก๋วยเตี๋ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดและทำที่ชุมชนตลาดหนองบัวเป็นที่แรกนั้นคือ ก๋วยเตี๋ยวหมูเลี้ยงซึ่งปัจจุบันปี 2558 ยังมีผู้สืบทอดและค้าขายอยู่ในชุมชนตลาดหนองบัวและปัจจุบันเป็นอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดจันทบุรี

(3) การค้าขายอาหารทะเล

จากลักษณะพื้นที่ชุมชนตลาดหนองบัวเป็นพื้นที่ที่ติดกับคลองอ่าง ซึ่งเชื่อมกับทะเลอ่าวไทย จึงทำให้การประมงเป็นอาชีพที่เก่าแก่และสำคัญต่อชุมชนตลาดหนองบัว โดยในช่วงเช้ามีดของทุกวันจะมีเรือหาปลาของคนชุมชนตลาดหนองบัวและเรือหาปลาของพื้นที่อื่นเข้ามาขายและแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชนตลาดหนองบัว โดยคนในชุมชนตลาดหนองบัวจะทำการค้าขายอาหารทะเลสดที่บริเวณหน้าบ้านและที่ใจกลางตลาด และนอกเหนืออาหารทะเลสดที่จะมาขายในช่วงเช้ายังมีอาหารแปรรูปที่มีชื่อเสียงของชุมชนตลาดหนองบัวนั่นก็คือ กะปิ น้ำปลา กุ้งหวานและปลาจ่อม แต่ปัจจุบันปี 2558 มีการค้าขายที่เริ่มลดลงมากจากกฎหมายที่ห้ามทำ โพงพาง หรือการทำอวนแห่

(4) ผลไม้และการเกษตร

การทำเกษตรและสวนไร่เป็นเป็นอาชีพที่สำคัญแก่ชุมชนตลาดหนองบัว เพราะเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำเกษตร ซึ่งผลไม้ของชุมชนตลาดหนองบัวมีความหลากหลายและมีชื่อเสียงของจังหวัดจันทบุรี เช่น ทุเรียน ชมพู่มะม่วง รวมไปถึงการแปรรูปผลไม้ต่าง

(5) ขายกาแฟและเครื่องดื่ม

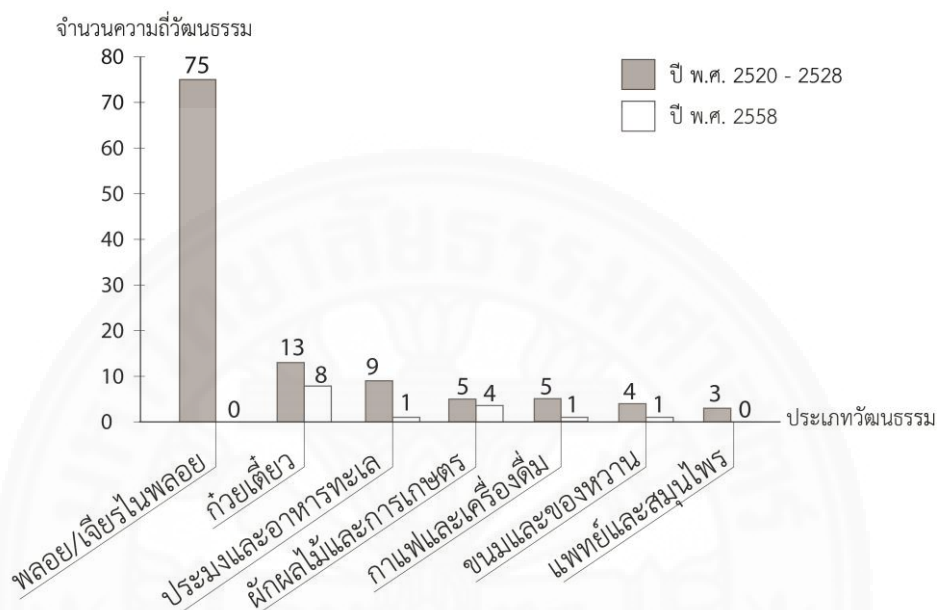
การขายกาแฟและเครื่องดื่มในชุมชนตลาดหนองบัวมีปริมาณไม่มากแต่มีความสำคัญกับชุมชนหนองบัวเนื่องจากร้านกาแฟเป็นพื้นที่ที่คนในชุมชนมาพบปะพูดคุยกันและพักผ่อนจากการทำอาชีพ

(6) ขายขนมและของหวาน

การขายขนมและของหวานเป็นวัฒนธรรมการค้าขายที่ปริมาณไม่มากแต่จะมีความหลากหลายของขนมที่เกิดมาจากการผสมกันของวัฒนธรรมชาวจีนและชาวไทย เช่น ดั้งเม ดั้งก้วย ขนมชั้น ข้าวต้มมัด ขนมเทียน

(7) การแพทย์และขายสมุนไพร

เป็นวัฒนธรรมการค้าขายและบริการที่เข้ามาพร้อมชาวจีนที่เป็นแพทย์แผนโบราณดั้งเดิม โดยตัวยารักษาจะนำมาจากการบดหรือตากแห้งของสมุนไพรธรรมชาติเป็นยารักษาภายนอก รวมถึงยารับประทานต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ในชุมชนก็จะเป็นแพทย์รักษาโรคร่วมไปด้วย

ภาพที่ 4.32 แสดงประเภทและความถี่ของวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหนองบัว. จาก ผู้วิจัย, 2558

ภาพที่ 4.33 ตลาดเช้าในชุมชนตลาดหนองบัว. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.34 วัฒนธรรมการค้าขายผลไม้. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.35 วัฒนธรรมการขายอาหารทะเล. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.36 วัฒนธรรมการค้าขายก๋วยเตี๋ยว. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

ภาพที่ 4.37 วัฒนธรรมการค้าขายขนม. จาก ผู้วิจัย, 20 ธันวาคม 2558

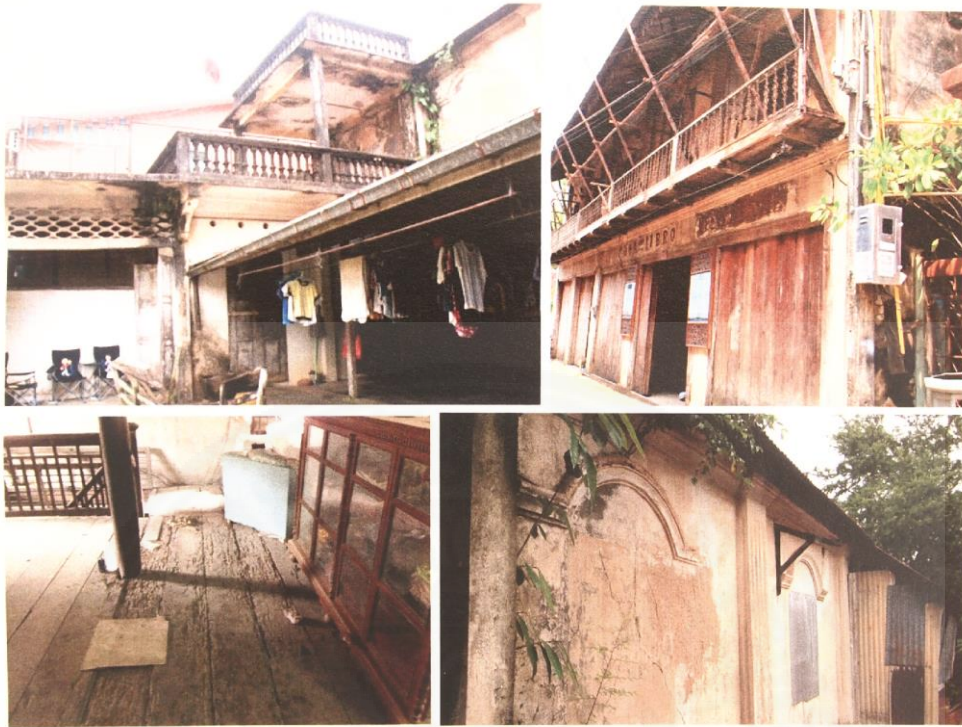
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรม

ศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้พัฒนาโครงการธุรกิจเพื่อสังคมจากกรณีศึกษา 3 กรณีคือ บ้านหลวงราชไมตรี หอศิลป์ตีคูน และร้านหนังสือค่านา เพื่อศึกษาการออกแบบและอนุรักษ์อาคาร การบริหารจัดการ การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการพัฒนาสังคม โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีดังนี้

4.3.1 การวิเคราะห์ โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี

(1) การอนุรักษ์อาคาร

จากการที่เป็นอาคารเก่าที่ไม่ได้ใช้งานมานานจึงทำให้อาคารมีการชำรุดและเสื่อมโทรมโดยการอนุรักษ์อาคารได้ใช้วิธีการบูรณะ เช่น การใช้วัสดุพื้นไม้ใหม่แทนวัสดุไม้เดิมที่เสื่อมสภาพ ส่วนกำแพงมีการทาสีใหม่ไม่มากเพราะเป็นกำแพงก่ออิฐที่มีคุณสมบัติที่ทนจึงทำให้มีอายุการใช้งานนานและยังคงสภาพดีถึงปัจจุบัน ส่วนการการต่อเติมเป็นการเพิ่มกำแพงกันเป็นห้องพักโดยใช้วัสดุอิฐมวลเบาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่สามารถถอนกำแพงอิฐมวลเบาออกได้โดยไม่กระทบกับโครงสร้างเดิมของอาคาร งานระบบที่เพิ่มขึ้นคือ ระบบท่อน้ำสำหรับห้องพัก 12 ห้องโดยใช้วิธีการเจาะรูที่พื้นที่ดินท่อน้ำลงไปที่ชั้นล่างรวมถึงการต่อเติมงานระบบท่อเครื่องปรับอากาศโดยวิธีการเจาะกำแพง

ภาพที่ 4.38 สภาพอาคารก่อนการปรับปรุงโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. บ้านพักหลวงราชไมตรี, 2558

ภาพที่ 4.39 สภาพอาคารหลังการปรับปรุงโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. จาก ผู้วิจัย, 2558

(2) การออกแบบ

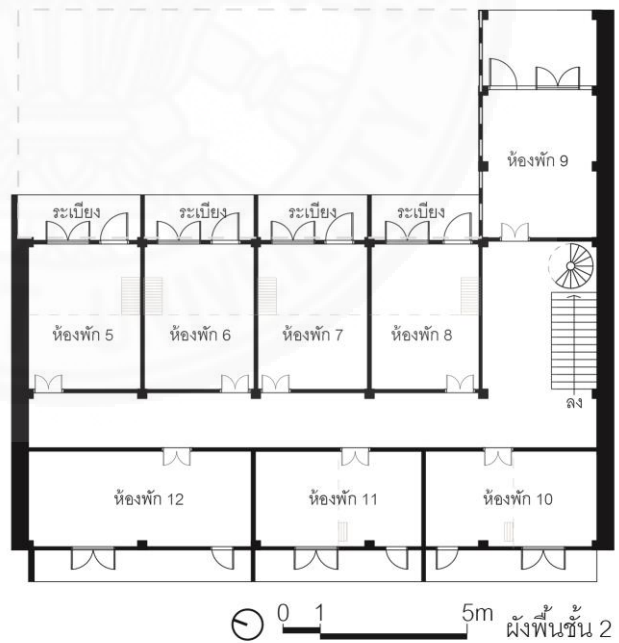
ด้านการออกแบบภายในอาคารได้มีการแบ่งพื้นที่ใช้งานหลัก เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของห้องพักและส่วนของฟิสิทริกันท์ โดยบริเวณพื้นที่ชั้นล่างด้านหน้าออกแบบเป็นฟิสิทริกันท์แสดงของใช้ของคุณหลวงราชไมตรีเพื่อเป็นความรู้ให้แก่คนที่มาเที่ยวชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพัก ส่วนพื้นที่ชั้นล่างด้านหลังเป็นพื้นที่สำหรับผู้เข้ามาพักโรงแรม ประกอบด้วยห้องพัก 4 ห้อง และพื้นที่ชั้นบนของอาคารเป็นพื้นที่ห้องพักทั้งหมด 8 ห้อง โดยการแบ่งห้องทั้งหมดมี 12 ห้องเพื่อต้องการให้เพิ่มอัตราการขายให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้มีห้องที่ขนาดที่เล็กถึง 10 ตารางเมตร (ธิป ศรีสกุลไชยรัก, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2558)

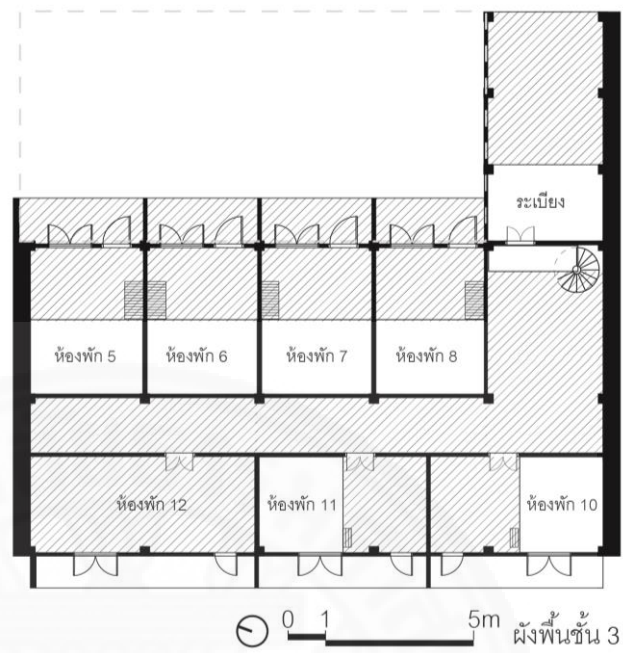
ภาพที่ 4.40 พื้นที่การใช้งานโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.41 ผังพื้นที่อาคารชั้น 1 โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.42 ผังพื้นที่อาคารชั้น 2 โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.43 ผังพื้นที่อาคารชั้น 3 โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.44 พิพิธภัณฑ (โถงต้อนรับ) ภายในโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. จาก ผู้วิจัย, 2559

ห้องวิจิตรจันทร์

ราคา 1800 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , เตียงคู่ ,
ขนาดห้องพัก 15.0 ตร.ม. , วิวชุมชนจันทบุรี

ห้องที่จะทำให้คุณมองเห็นวัดโบสถ์ วัดสำคัญที่ผูกพันเป็นพิเศษกับชุมชนแห่งนี้ และรวบรวมเรื่องที่ "ธรรม" ให้อิสริชีวิตทางโลกของหลวงราชา และคนที่นี่เดินไปพร้อมๆ วิถีธรรม

ห้องของป่าสมุนไพรมะ

ราคา 1550 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , พูกคู่ ,
ขนาดห้องพัก 17.0 ตร.ม. , วิวชุมชนจันทบุรี

ห้องที่รวบรวมของป่าและสมุนไพร สืบค้นจากชาวชุมชนเผ่าในตระกูลมอญ-ขแมร์กลุ่มสุดท้ายในประเทศไทย ที่ค้าขายกับหลวงราชาไมตรี

ห้องนักเรียนหญิง

ราคา 1250 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , เตียงสองชั้น ,
ขนาดห้องพัก 11.5 ตร.ม. , วิวแม่น้ำ

ห้องที่คุณจะมี "โอกาส" ย้อนกลับไปเป็นเด็กผู้หญิงในยุคนี้ เด็กผู้หญิงที่เริ่มมี "โอกาส" ในการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กผู้ชายสักที จากความเมตตาของ หลวงราชาไมตรี

ห้องนายพ่อ นายแม่

ราคา 3290 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , เตียงขนาดคิงไซส์ ,
ขนาดห้องพัก 23.0 ตร.ม. ,
ห้องสวีทติดริมแม่น้ำพร้อมระเบียงห้อง

ห้องที่ตกแต่งแห่งตราที่สวยที่สุดในบ้านหลังนี้ให้สมกับการพูดสิ่ง "นาย" ผู้เป็นที่รักของทุกคน

ห้องบ้านราชไมตรี

ราคา 1550 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , พูกขนาดคิงไซส์ ,
ขนาดห้องพัก 17.0 ตร.ม. , วิวชุมชนจันทบุรี

ห้องที่แสดงสถาปัตยกรรมของ "บ้านหลวงราชาไมตรี" ในสไตล์จีน - ยุโรปผสม อันเป็นต้นแบบสำคัญที่สร้างกลิ่นอาย ความ เป็นเอกลักษณ์ให้กับชุมชนริมน้ำจันทบุรีแห่งนี้

ห้องนักเรียนชาย

ราคา 1250 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , เตียงสองชั้น ,
ขนาดห้องพัก 10.0 ตร.ม. , วิวแม่น้ำ

ห้องที่ตกแต่งเป็นห้องเรียนห้องนี้ไม่ได้เพียงย้อนให้คุณไปรู้ ประวัติศาสตร์ แต่จะทำให้คุณรักประวัติศาสตร์ของพื้นที่นี้ด้วย

ห้องครีมนายแม่

ราคา 3090 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , เตียงขนาดคิงไซส์ ,
ขนาดห้องพัก 22.0 ตร.ม. ,
ห้องสวีทติดริมแม่น้ำพร้อมระเบียงห้อง

ห้องที่เต็มไปด้วยเรื่องราวของการทำอาหารในยุคก่อน ซึ่งไม่ได้มีแค่กลิ่นอายของอาหาร แต่อบอวลไปด้วย กลิ่นอายของความรักจากหลวงราชาไมตรี

ห้องอีสท์ เอเชียทิก

ราคา 3090 บาท ต่อคืน

จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , เตียงขนาดคิงไซส์ ,
ขนาดห้องพัก 32.0 ตร.ม. ,
ห้องสวีทติดริมแม่น้ำพร้อมระเบียงห้อง

ห้องที่บรรยากค่างประเทศ เพราะสร้างจากเรื่องราวของบริษัทคู่ค้า ที่ทำให้อย่างพารา และสินค้าเมืองจันทน์ เดินทางไปทั่วโลก...พร้อมๆ กับจันทร์ที่หมุนไปรอบโลก

ห้องท่าหมอบทอด

ราคา 1650 บาท ต่อคืน

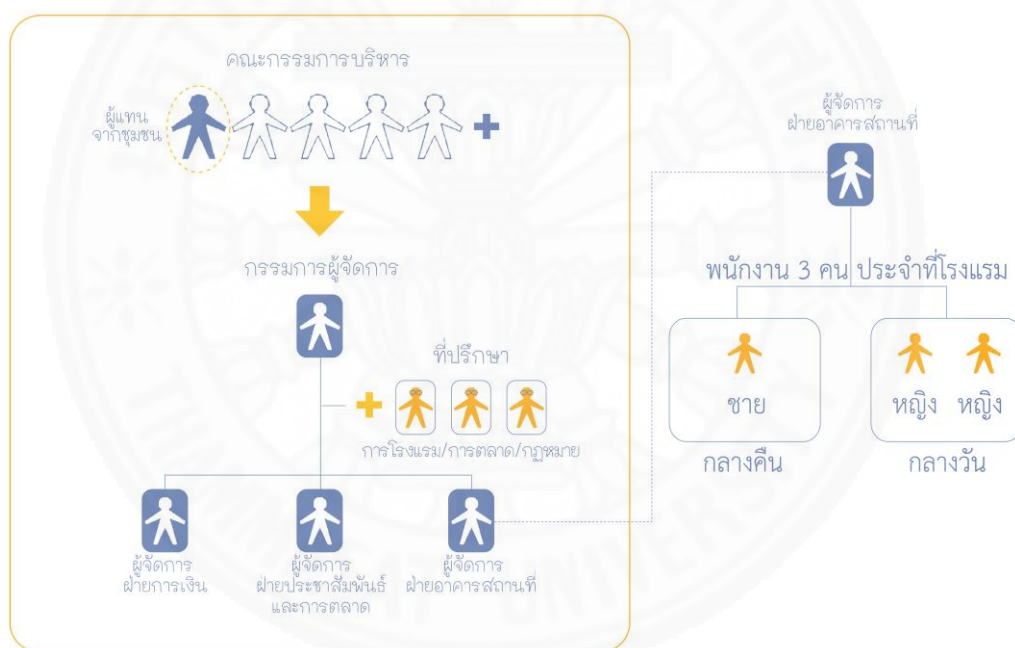
จำนวนผู้เข้าพักไม่เกิน 2 คน , พูกขนาดคิงไซส์ ,
ขนาดห้องพัก 22.5 ตร.ม. , วิวสวนพร้อมระเบียงห้อง

ห้องพักท่ามกลางบรรยากาศการเดินเรือ ที่จะเชื่อมเส้นทางประวัติศาสตร์ค้าขายในอดีตพร้อมเชื่อมวิถีชีวิตของคุณให้ล่องไปกับชุมชนริมน้ำแห่งนี้ได้อย่าง "เข้าท่า" และกลมกลืน

ภาพที่ 4.45 การออกแบบห้องพัก ประเภทห้องพัก ราคาค่าเข้าพัก และ ขนาดพื้นที่. จาก baanluangrajamaitri เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2559. www.baanluangrajamaitri.com/rooms

(3) การบริหารจัดการบุคลากร

การบริหารจัดการบุคลากรเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการทำธุรกิจโรงแรม เนื่องจากต้องมีการจัดการที่เป็นระบบทำให้มีโครงสร้างขององค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งโครงสร้างองค์กรของโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรีประกอบด้วย 1) คณะกรรมการ มีหน้าที่หาแนวทางในพัฒนาโครงการรวมถึงเป็นถือหุ้นส่วนมากที่สุดมีทั้งหมด 5 คน คือ อาจารย์จากสถาบันอาศรมศิลป์ หรือผู้ที่เข้าร่วมโครงการ โดยจะมีชาวบ้านในชุมชนริมน้ำจันทบูร 1 คนเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ 2) ผู้จัดการโครงการ คือ ผู้จัดการฝ่ายการเงินเพื่อดูแลระบบบัญชี ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาดจะเป็นผู้ดูแลการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ และผู้จัดการฝ่ายอาคารและสถานที่ของพนักงานที่ต้องประจำ ณ โรงแรม 3) พนักงานดูแลโรงแรม 3 คน เป็นคนจันทบุรีที่สามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้

ภาพที่ 4.46 โครงสร้างองค์กรของโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี. จาก สถาบันอาศรมศิลป์ เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2559. www.arsomsilp.ac.th

(4) การบริหารจัดการด้านการเงิน

เนื่องจากเป็นโครงการที่มีการลงทุนทั้งสิ้นมากถึง 8.8 ล้านบาท จากการบูรณะอาคารและการปรับเปลี่ยนการใช้สอย แต่เนื่องจากเป็นธุรกิจโรงแรมที่มีห้องพักถึง 12 ห้อง จึงให้โครงการมีรายรับสุทธิต่อเดือนที่มากถึง 151,200 บาท ซึ่งจะส่งผลให้โครงการคืนทุนได้ในระยะเวลา 10 ปี โดยรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.15

การบริหารจัดการด้านการเงินของโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี

ประเภทรายจ่าย	บาท / เดือน
ค่าค่าความสะอาดห้องพัก,ชุดเครื่องนอน,ชุดของใช้ในโรงแรม	117,000
รายจ่ายค่าจ้างพนักงาน (พนักงาน 3 คนและผู้จัดการ 1 คน)	65,000
ค่าสาธารณูปโภค	
- ค่าไฟฟ้าและน้ำประปา	16,800
- ค่าโทรศัพท์	5,000
ค่าใช้จ่ายประชาสัมพันธ์	5,000
รวม	208,800
ประเภทรายรับ	บาท / เดือน
ค่าที่พัก (อัตราการเข้าพักร้อยละ 60)	360,000

หมายเหตุ. จาก ธิป ศรีสกุลไชยรัก, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2558

(5) การบริหารจัดการด้านสินค้า

มีการนำอาหารและเครื่องดื่มของร้านค้าในชุมชนมาบริการแก่ผู้ที่เข้ามาพักเพื่อสนับสนุนสินค้าในชุมชน

(6.1) วัฒนธรรมทางวัตถุ

- ด้านศิลปะ มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและนำมาสร้างมูลค่าให้แก่โครงการ โดยสามารถเพิ่มค่าที่พักและดึงดูดลูกค้ากลุ่มที่ชอบท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

- ด้านเทคโนโลยี เช่น เครื่องมือในชีวิตประจำวันของชุมชนหลวงราชไมตรีใน และเครื่องมือในการดำรงชีวิตของชุมชน เช่น เครื่องคิดเลขโบราณ เครื่องขามโบราณ

(6.2) วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ

- ด้านประเพณี มีการนำเรื่องราวของประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิต เช่น เรื่องราวของการค้าขายสินค้าในชุมชน เรื่องราวประวัติศาสตร์ของชุมชนเข้ามาออกแบบในห้องพักแต่ละห้อง

(7) การพัฒนาชุมชน

(7.1) พัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้สินค้าที่ขายในชุมชนสามารถขายได้ปริมาณที่มากขึ้น มีการส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานแก่คนในพื้นที่ และรายได้หลังจากคืนทุนจะนำมาเป็นกองทุนสำหรับการแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนต่อไป

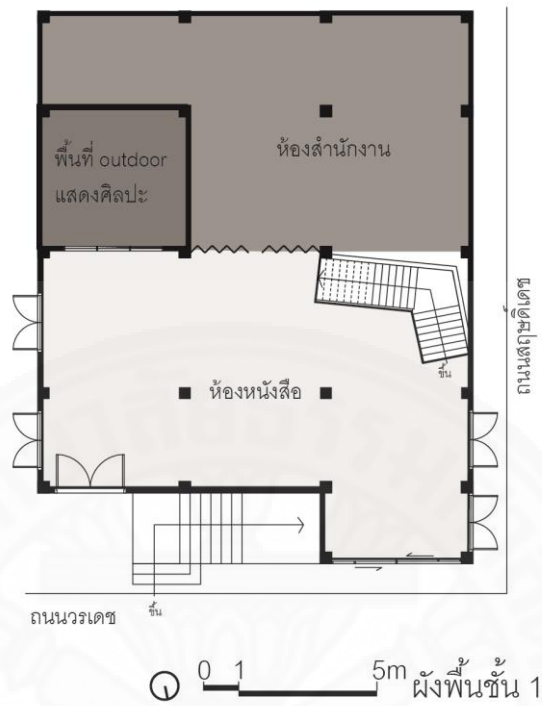
4.3.2 การวิเคราะห์ หอศิลป์ดีคูน

(1) การออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร

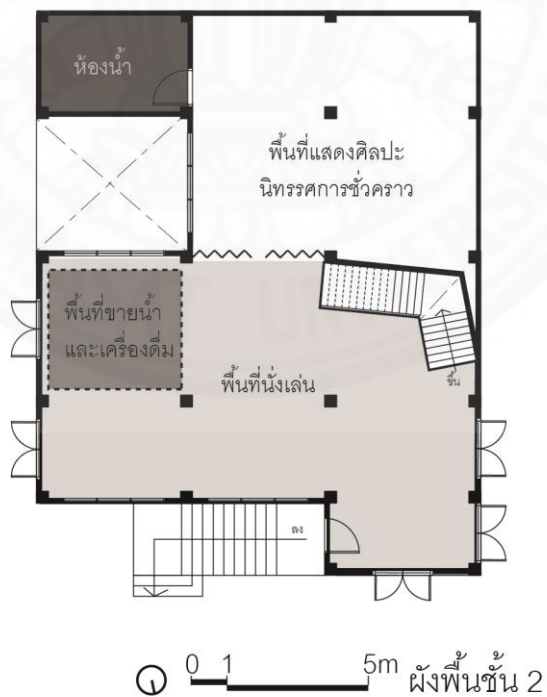
หอศิลป์ดีคูนเป็นอาคารที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากอาคารร้างอายุมากกว่า 100 ปี เป็นอาคารไม้เก่าจากไม้ที่อาคารที่หลงเหลือในตัวเมืองราชบุรี ซึ่งผลจากการที่อาคารร้างมาเป็นระยะเวลานานทำให้เกิดการเสื่อมสภาพของวัสดุและโครงสร้าง จึงมีการบูรณะอาคารในส่วนของโครงสร้างรอง คือ กำแพงและพื้น โดยการบูรณะอาคารมีการผสมผสานระหว่างการออกแบบสมัยใหม่เข้าไปในบางพื้นที่ เช่น การเปลี่ยนกำแพงไม้เป็นก่ออิฐฉาบปูน และบางพื้นที่เปลี่ยนวัสดุจากไม้เป็นคอนกรีตที่ตกแต่งด้วยงานศิลปะที่เป็นเซรามิกส์ ส่วนพื้นที่ใช้สอยแบ่งพื้นที่เป็น 3 ส่วนหลัก คือ ห้องสมุด พื้นที่นั่งพักที่มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม และพื้นที่จัดแสดงศิลปะ

พื้นที่รวมทั้งหมด 536 ตร.ม.	พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ นิทรรศการชั่วคราว	168 ตร.ม.
	ห้องหนังสือ	112 ตร.ม.
	พื้นที่นั่งเล่น	76 ตร.ม.
	ห้องสำนักงาน	68 ตร.ม.
	พื้นที่รับรองศิลปิน	68 ตร.ม.
	พื้นที่ outdoor แสดงศิลปะ	16 ตร.ม.
	พื้นที่ขายน้ำและเครื่องดื่ม	16 ตร.ม.
	ห้องน้ำส่วนกลาง	12 ตร.ม.

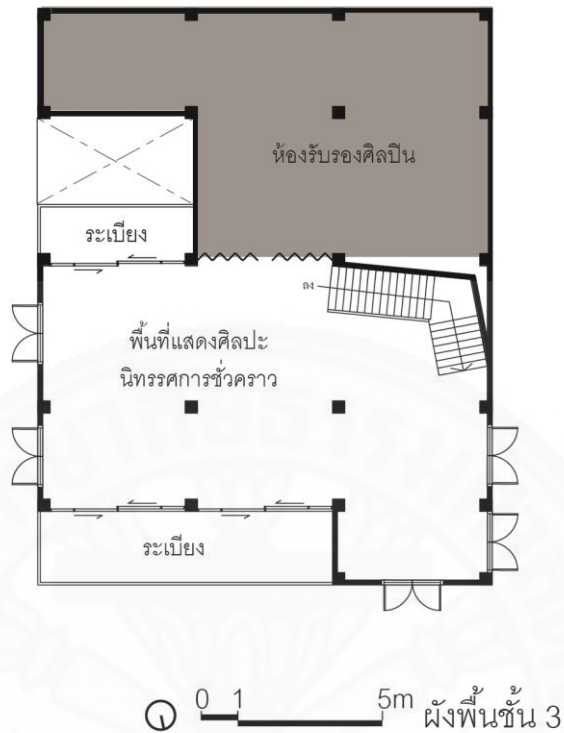
ภาพที่ 4.47 พื้นที่การใช้งานหอศิลป์ดีคูน. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.48 ผังพื้นที่อาคารชั้น 1 หอศิลป์ดีดีคูน. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.49 ผังพื้นที่อาคารชั้น 2 หอศิลป์ดีดีคูน. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.50 ผังพื้นที่อาคารชั้น 3 หอศิลป์ตึกคุณ. จาก ผู้วิจัย, 2559

พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ บริเวณชั้น 3

พื้นที่ชาน้ำและเครื่องดื่ม บริเวณชั้น 2

ภาพที่ 4.51 พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะและพื้นที่ชาน้ำและเครื่องดื่ม. จาก pajam เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2559 www.pajam.com/restaurants-ratchaburi/283-toa-hong-tai-d-kunst

(2) การบริหารจัดการบุคลากร

หอศิลป์ดีคูนเป็นโครงการขนาดเล็กมีพื้นที่ใช้สอยเพียง 536 ตารางเมตร จึงทำให้บุคลากรมีจำนวนไม่มาก โดยจากการสัมภาษณ์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

(2.1) ผู้จัดการโครงการ

ผู้จัดการมีหน้าที่ดูแลโครงการและจัดการวัสดุสินค้าสำหรับการแสดงงานศิลป์และสินค้าสำหรับขายของร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม รวมถึงบริหารจัดการด้านการเงินของโครงการ โดยหอศิลป์ดีคูนมี 1 คนคือ คุณ วศินบุรี สุพานิชวรภาชน์ (ผู้พัฒนาโครงการหอศิลป์ดีคูน)

(2.2) พนักงานสำหรับดูแลผู้ที่เข้ามาชมงานศิลปะ

มีหน้าที่ให้บริการในด้านการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เข้ามาชมงานศิลปะ รวมถึงดูแลความปลอดภัยของสินค้าที่เข้ามาแสดง มีจำนวนทั้งหมด 1 คน

(2.3) พนักงานสำหรับขายน้ำและเครื่องดื่ม

มีหน้าที่ มีหน้าที่จำหน่ายน้ำและเครื่องดื่ม มีจำนวนทั้งหมด 1 คน

(3) การบริหารจัดการด้านการเงิน

ตารางที่ 4.16

การบริหารจัดการด้านการเงินของหอศิลป์ดีคูน

ประเภทรายจ่าย	บาท / เดือน
รายจ่ายค่าจ้างพนักงาน 2 คน	18,000 - 21,000
ค่าวัตถุดิบสำหรับขายอาหารและเครื่องดื่ม	2,700
ค่าสาธารณูปโภค	
- ค่าน้ำประปา	200
- ค่าไฟฟ้า (พัดลม 2ตัว เครื่องปรับอากาศ 1ตัว เครื่องและตู้เย็น 1 เครื่อง)	2,300
รวม	23,200 - 26,200
ประเภทรายรับ	บาท / เดือน
น้ำและเครื่องดื่ม	25,000 - 30,000
รวม	25,000 - 30,000

หมายเหตุ. จาก วศินบุรี สุพานิชวรภาชน์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2559

(4) การบริหารจัดการในเรื่องสินค้า

จากการปรับเปลี่ยนใช้สอยสอยเป็นหอศิลป์และมีร้านขายน้ำและเครื่องดื่มเป็นส่วนเสริมทำให้โครงการมีทั้งการขายสินค้าและบริการ โดยส่วนของพื้นที่แสดงศิลปะนำศิลปะที่เป็นของจังหวัดราชบุรี เช่น โองราชบุรี ภาพถ่ายสถานที่ชุมชนเก่าและของโบราณต่าง ๆ รวมถึงงานศิลปะจากศิลปินจากที่อื่นเข้ามาแสดงหมุนเวียนในแต่ละเดือน และส่วนของวัตถุดิบน้ำและเครื่องดื่มเป็นวัตถุดิบทั่วไปที่หาได้จากในพื้นที่

(5) การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

(5.1) วัฒนธรรมทางวัตถุ

- ด้านศิลปะ มีน้อมรดกสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดราชบุรี มาส่งเสริมธุรกิจโดยการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาชมงานศิลปะที่จัดแสดงในอาคาร รวมถึงการนำเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงและศิลปะมาตกแต่งจัดแสดง เช่น โองมังกร

(6) การพัฒนาชุมชน

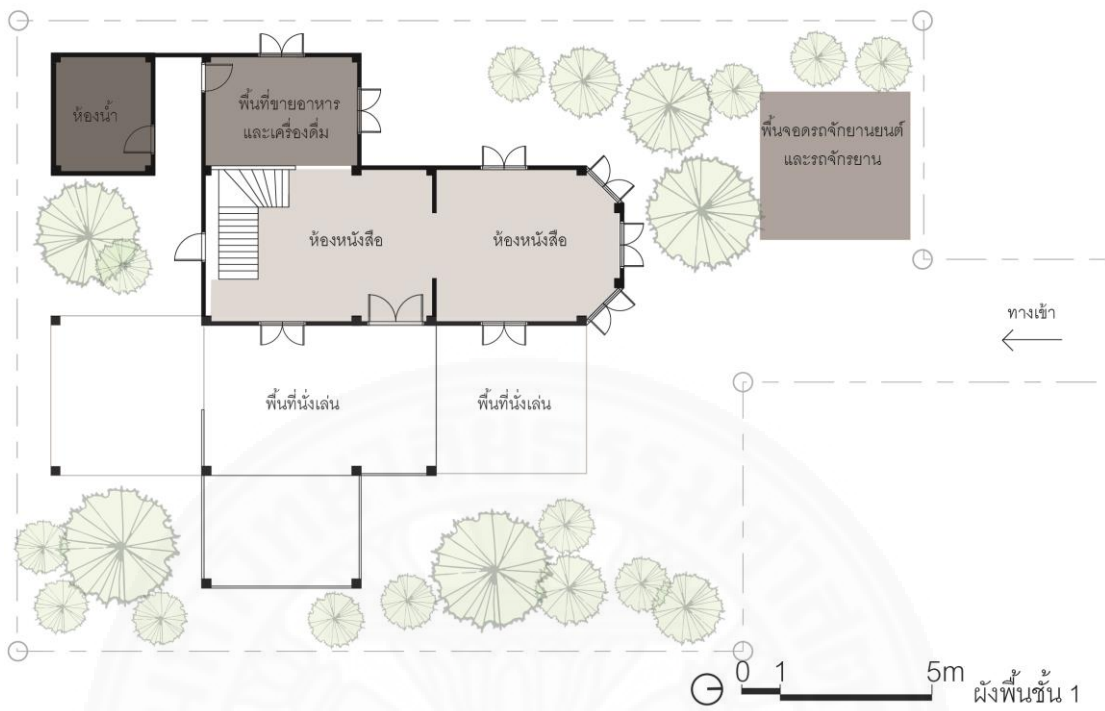
(6.1) ด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานแก่คนในพื้นที่

(6.2) ด้านการศึกษาโดยเป็นที่ศึกษาและเรียนรู้ศิลปะจากการจัดแสดงศิลปะที่มีหลากหลายประเภทและหมุนเวียนตลอดทั้งปี

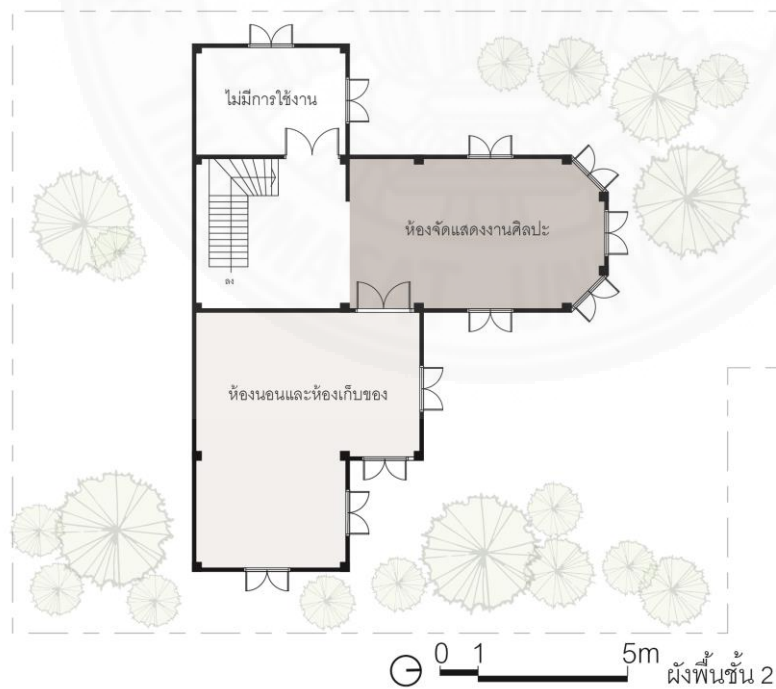
4.3.3 การวิเคราะห์ ร้านหนังสือค่าน้ำ

(1) การออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร

ร้านหนังสือค่าน้ำเป็นร้านหนังสือที่นำอาคารไม้เก่าที่ไม่ได้ใช้งานมาปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากบ้านเก่า แต่เนื่องด้วยเจ้าของบ้านเดิมได้มีการย้ายออกไปในระยะเวลาที่ไม่นาน ทำให้อาคารยังมีความสมบูรณ์ทำให้การปรับเปลี่ยนการใช้สอยของอาคารเป็นร้านหนังสือเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านพื้นที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาคาร โดยหลังการปรับเปลี่ยนการใช้สอยเป็นร้านหนังสือแบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วนหลัก ๆ คือ พื้นที่ห้องสมุด พื้นที่ขายน้ำและเครื่องดื่ม พื้นที่จัดแสดงงาน และพื้นที่อยู่อาศัย

ภาพที่ 4.52 ผังพื้นที่อาคารชั้น 1 ร้านหนังสือค่าน้ำ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.53 ผังพื้นที่อาคารชั้น 2 ร้านหนังสือค่าน้ำ. จาก ผู้วิจัย, 2559

พื้นที่รวมทั้งหมด 241 ตร.ม.	พื้นที่นั่งเล่น	82 ตร.ม.
	ห้องนอนและห้องเก็บของ	50 ตร.ม.
	ห้องหนังสือ	45 ตร.ม.
	พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ	30 ตร.ม.
	พื้นที่จัดรถจักรยานยนต์	16 ตร.ม.
	ขายน้ําและเครื่องดื่ม	12 ตร.ม.
	ห้องน้ําสวนกลาง	6 ตร.ม.

ภาพที่ 4.54 พื้นที่การใช้งานร้านหนังสือค่าน้ํา. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 4.55 ห้องหนังสือร้านค่าน้ํา. จาก praphansarn เรียกใช้เมื่อ 8 พฤษภาคม 2559.

www.praphansarn.com

(2) การบริหารจัดการบุคลากร

ร้านหนังสือค่านำเป็นโครงการขนาดเล็กมีขนาดพื้นที่รวม 241 ตารางเมตร ซึ่งปัจจุบันปี 2558 เปิดให้บริการเฉพาะพื้นที่บริเวณชั้นล่างจึงทำให้พนักงานมีจำนวนไม่มาก โดยการบริหารจัดการบุคลากรของโครงการร้านหนังสือค่านำ มีรายละเอียดดังนี้

(2.1) ผู้จัดการ

ผู้จัดการโครงการร้านหนังสือค่านำมีทั้งหมด 2 โดยจะแบ่งการบริหารจัดการออกเป็นสองส่วนคือ คนคือ คุณ สิริวัฒน์ กุศลเลิศจรรยา จะเป็นผู้ที่บริหารจัดการส่วนของร้านขายอาหารและกาแฟ และ คุณ ภาสกรค์ เขียวจินดาگانต์ จะเป็นผู้จัดการส่วนร้านหนังสือ

(2.2) พนักงานขายอาหารและเครื่องดื่ม

มีหน้าที่ขายอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 1 คน

(2.3) พนักงานขายหนังสือ

มีหน้าที่คอยบริการและแนะนำหนังสือแก่ผู้ที่เข้ามา อ่านหรือเลือกซื้อหนังสือ โดยในบางช่วงเวลาที่พนักงานขายอาหารและเครื่องดื่มมีลูกค้าปริมาณมาก เช่น ในช่วงเวลาเที่ยง พนักงานร้านขายหนังสือก็จะเข้าไปช่วยบริการขายอาหารและเครื่องดื่มด้วย

(3) การบริหารจัดการด้านการเงิน

ร้านหนังสือค่านำมีรายได้ระดับปานกลาง ซึ่งโครงการมีรายได้หลักมาจากร้านอาหารและเครื่องดื่มและมีรายได้จากการขายหนังสือเป็นรายได้ที่รองลงมา โดยมีรายได้สุทธิของโครงการต่อเดือนอยู่ที่ 3,000 - 38,000 โดยสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.17

การบริหารจัดการด้านการเงินของร้านหนังสือค่านำ

ประเภทรายจ่าย	บาท / เดือน
ค่าผู้จัดการ 2 คน	34,000
ค่าจ้างพนักงาน 2 คน	18,000
ค่าจัดซื้อวัตถุดิบ สำหรับเครื่องดื่มและอาหาร	10,000 – 20,000
ค่าจัดซื้อหนังสือ (ไม่คงที่)	15,000 – 20,000
ค่าสาธารณูปโภค	
- ค่าไฟฟ้าและน้ำประปา	5,000
ค่าเช่าบ้าน	15,000
รวม	97,000 – 112,000

ประเภทรายรับ	บาท / เดือน
อาหารและเครื่องดื่ม	70,000 – 80,000
ขายหนังสือ	35,000 – 40,000
เช่าพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม	10,000 – 15,000
รวม	115,000 – 135,000

หมายเหตุ. จาก คุณ ภาสกรค์ เชี่ยวจินตกานต์, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2559.

(4) การบริหารจัดการในเรื่องสินค้า

สินค้าที่นำมาจำหน่ายแบ่งเป็น 2 อย่างคือ หนังสือ อาหารและเครื่องดื่ม โดยร้านหนังสือเป็นการสั่งตรงจากตัวแทนขายหนังสือในพื้นที่ต่างจังหวัดมีระบบการซื้อขายเป็นการซื้อขายเข้ามาขายและการฝากขาย และในส่วนของเครื่องดื่มจะส่งวัตถุดิบจากกรุงเทพ ส่วนอาหารเป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น ข้าวราดแกงกะหรี่ ข้าวกระเพรา เพื่อลดระยะเวลาการทำอาหาร

(5) การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

(5.1) วัฒนธรรมทางวัตถุ

ด้านศิลปะ มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่ามาปรับเปลี่ยนการใช้สอยเพื่อการอนุรักษ์และทำให้เกิดการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า

(6) การพัฒนาชุมชน

(6.1) ด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานแก่คนในพื้นที่

(6.2) ด้านการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่สามารถเข้ามานั่งอ่านหนังสือหรือเลือกซื้อหนังสือ

4.4 การออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารต้นแบบในการปรับเปลี่ยนการใช้สอย และการศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมถึงศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม จึงนำมาสู่การออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัวพร้อมกับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย เพื่อที่จะนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับกรออกแบบและบริการจัดการทรัพยากรโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยรายละเอียดของการออกแบบโดยผู้วิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 4.18

ตารางวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลจากกรณีศึกษา

โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	หอศิลป์ดีคูน	ร้านหนังสือคำนำ
1. การออกแบบ ปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านไม้เก่าเป็นโรงแรมที่มีพิพิธภัณฑ์เป็นส่วนเสริม	1. การออกแบบ ปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านไม้เก่าเป็นหอศิลป์ร่วมสมัยที่มีร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม	1. การออกแบบ ปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเก่าเป็นร้านหนังสือและร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม
2. การอนุรักษ์อาคาร - บูรณะอาคารให้กลับมามีสภาพเดิมให้ได้มากที่สุด - การกันกำแพงห้องเพิ่มโดยใช้อิฐมวลเบาเพื่ออนาคตสามารถเอาออกได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าอาคาร - การเจาะรูพื้นและกำแพงบางส่วนเพื่อทำงานระบบในส่วนของห้องพัก	2. การอนุรักษ์อาคาร - บูรณะอาคารให้กลับมามีสภาพเดิมให้ได้มากที่สุดและมีการเพิ่มวัสดุสมัยใหม่เพื่อความแข็งแรงเช่น กำแพงคอนกรีตเพื่อให้อาคารมีความร่วมสมัยโดยพื้นที่จัดแสดงสามารถปรับใช้กับพื้นที่และโครงสร้างอาคารได้โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาคารเดิม	2. การอนุรักษ์อาคาร - ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอาคารเนื่องจากเจ้าของบ้านย้ายออกในระยะเวลาไม่นาน จึงทำให้อาคารมีความสมบูรณ์ โดยการปรับ เปลี่ยนเป็นร้านหนังสือสามารถปรับใช้กับพื้นที่และโครงสร้างอาคารได้โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาคารเดิม

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ตารางวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลจากกรณีศึกษา

โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	หอศิลป์ตึกปูน	ร้านหนังสือค่าน้ำ
<p>3. การบริหารจัดการด้านบุคคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรรมการบริหาร 5 คน - กรรมการผู้จัดการ - ผู้จัดการฝ่ายการเงิน - ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด - ผู้จัดการฝ่ายสถานที่และพนักงาน รวม 4 คน - ที่ปรึกษาด้านการโรงแรม, กฎหมาย, การตลาด 	<p>3. การบริหารจัดการด้านบุคคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดการโครงการ 1 คน - พนักงานดูแลหอศิลป์ 1 คน - พนักงานขายน้ำและ เครื่องดื่ม 1 คน 	<p>3. การบริหารจัดการด้านบุคคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดการโครงการ 2 คน - พนักงานร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม 1 คน - พนักงานขายหนังสือ 1 คน
<p>4. การบริหารจัดการด้านการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรายรับสุทธิสูงถึง 151,000 บาท ต่อเดือน ทำให้โครงการสามารถคืนทุนได้เร็ว 	<p>4. การบริหารจัดการด้านการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรายรับที่ไม่มากอยู่ที่ 1,800 ถึง 68,00 บาทต่อเดือน เนื่องจากไม่มีการเก็บค่าเข้าชม โดยรายได้จะมาจากขายน้ำและเครื่องดื่ม 	<p>4. การบริหารจัดการด้านการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรายรับระดับปานกลางอยู่ที่ 3,000 ถึง 38,000 บาทต่อเดือน
<p>5. การบริหารจัดการด้านสินค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำอาหารและเครื่องดื่มจากชุมชนมาบริการให้แก่ผู้เข้าพัก 	<p>5. การบริหารจัดการด้านสินค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำศิลป์ของชุมชนมาจัดแสดง - นำศิลปะจากศิลปินจากที่อื่นมาจัดแสดง 	<p>5. การบริหารจัดการด้านสินค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือมาจากการสั่งซื้อจากบริษัทหนังสือและจากการฝากขายหนังสือ
<p>6. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนและนำมาออกแบบในแต่ละห้องพัก - พิพิธภัณฑ์มีการอนุรักษ์ สิ่งของเครื่องใช้ของเจ้าของบ้าน 	<p>6. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการนำอาคารเก่าที่มีคุณค่าของชุมชนปรับเปลี่ยนการใช้สอยเพื่อการอนุรักษ์ - การอนุรักษ์ศิลป์ของชุมชน 	<p>6. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการนำอาคารเก่าที่มีคุณค่าของชุมชนมาปรับเปลี่ยนการใช้สอยเพื่ออนุรักษ์

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ตารางวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลจากกรณีศึกษา

โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี	หอศิลป์ดีคูน	ร้านหนังสือคำนำ
<p>7. การพัฒนาชุมชน</p> <p>- ด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานแก่คนในพื้นที่รวมถึงรายได้</p> <p>หลังจากคืนทุนจะนำมาเป็นกองทุนสำหรับการแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนต่อไป</p>	<p>7. การพัฒนาชุมชน</p> <p>- ด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานแก่คนในพื้นที่</p> <p>- ด้านการศึกษาโดยเป็นที่ศึกษาและเรียนรู้ศิลปะจากการจัดแสดงศิลปะ</p>	<p>7. การพัฒนาชุมชน</p> <p>- ด้านเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานแก่คนในพื้นที่</p> <p>- ด้านการศึกษาให้แก่นักเรียนหรือผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่สามารถเข้ามาอ่านหนังสือหรือเลือกซื้อหนังสือ</p>

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

4.4.1 การออกแบบโดยผู้วิจัย

(1) การปรับเปลี่ยนการใช้สอย

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลจากกรณีศึกษารวมไปถึงการศึกษาลักษณะพื้นที่ชุมชนตลาดหนองบัว ผู้วิจัยได้ทดลองเลือกการปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเลขที่ 38 เป็นโรงแรมที่มีพิพิธภัณฑสถานและร้านขายน้ำและเครื่องดื่มเป็นส่วนเสริม และเลือกธุรกิจร้านอ่านหนังสือเนื่องจากพื้นที่ชุมชนตลาดหนองบัวไม่อยู่ใกล้กับสถานที่ศึกษารวมถึงวัยรุ่นและนักศึกษาในชุมชนมีปริมาณที่ไม่มาก

(1.1) โรงแรม

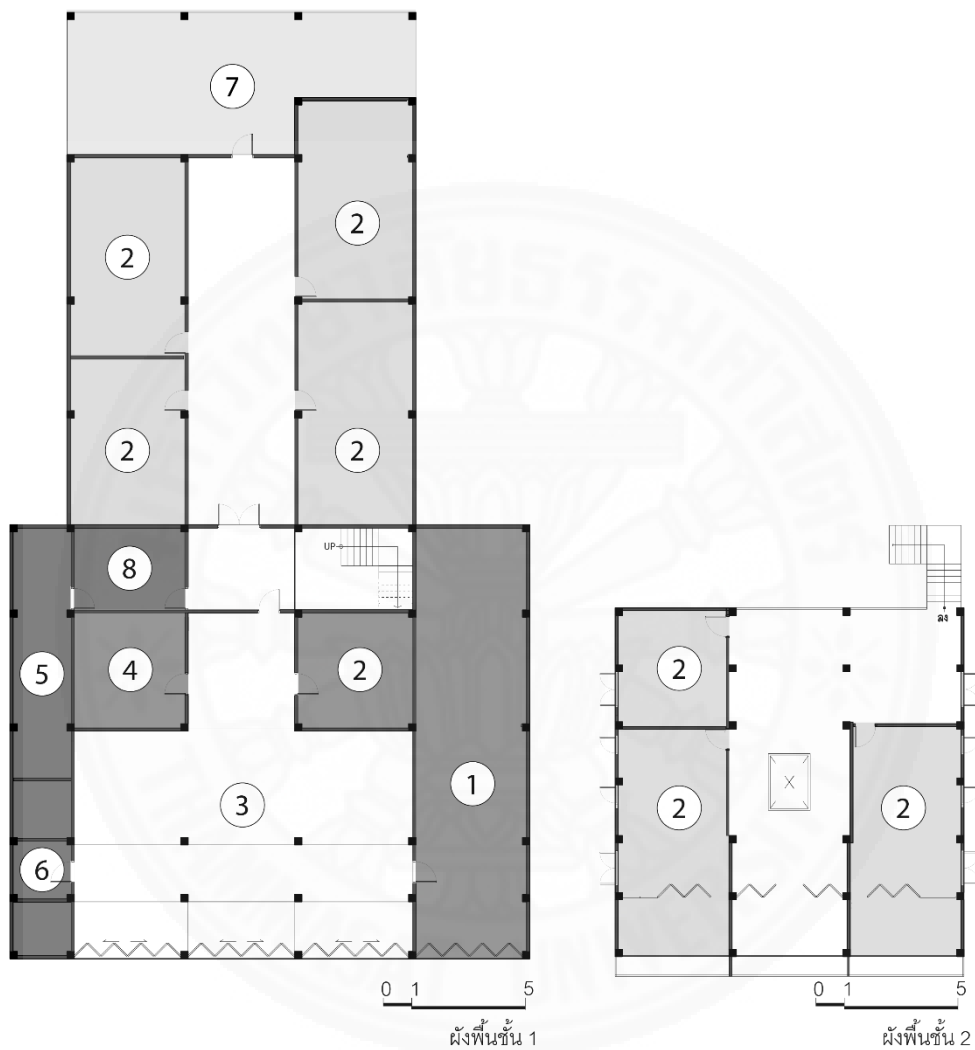
โรงแรมเป็นธุรกิจหลักของโครงการ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีรายได้สูงและจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้มากกว่าธุรกิจอื่น รวมถึงส่งผลให้โครงการคืนทุนได้เร็ว โดยห้องพักจัดให้มีทั้งหมด 7 ห้องอยู่บริเวณด้านหลังบ้านชั้นล่างและชั้นบน การออกแบบจะนำวัฒนธรรมการค้าขายที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 7 ประเภท (ภาพที่ 4.32) มาใช้ในการตกแต่งภายในห้องเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้ที่เข้ามาพักได้ศึกษาวัฒนธรรมของชุมชน

(1.2) พิพิธภัณฑสถาน

พิพิธภัณฑสถานเป็นธุรกิจที่เลือกรองลงมาจากรวม เนื่องจากต้องการให้มีการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีในชุมชน รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนตลาดหนองบัว โดยจัดเป็นพื้นที่สำหรับแสดงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดหนองบัวที่เป็นทั้งวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุ

(1.3) ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม

ร้านขายน้ำและเครื่องดื่มเป็นธุรกิจที่มีรายได้สูง รวมถึงสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในโครงการได้

①	พิพิธภัณฑ	⑦	พื้นที่นั่งพักผ่อน
②	ห้องพัก	⑧	ห้องซักล้าง
③	พื้นที่ต้อนรับ/พื้นที่รับประทานอาหาร		
④	ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม		
⑤	ห้องเก็บของ		
⑥	ห้องน้ำ		

ภาพที่ 4.56 พื้นที่ใช้สอยอาคารหลังการถอดแบบโดยผู้วิจัย. จาก ผู้วิจัย, 2559

4.4.2 การบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย

(1) การบริหารจัดการด้านการเงิน

(1.1) ต้นทุนของโครงการ

การปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากบ้านที่ยังคงมีสภาพโดยรวมค่อนข้างสมบูรณ์ จึงให้ลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารใหม่ โดยจากการสำรวจอาคารปี 2558 อาคารบ้านเลขที่ 38 พบว่า โครงสร้างหลักที่สามารถยังใช้งานได้ปกติมีเพียงโครงสร้างรองเท่านั้นที่เสื่อมสภาพในบางส่วน ต้นทุนของโครงการส่วนมากจึงเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการบูรณะและปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร เช่น ค่าวัสดุ ก่อสร้างและค่าแรงงาน และเพิ่มโครงสร้างบางส่วนสำหรับการปรับเปลี่ยนการใช้สอยเป็น โรงแรม โดยจากการประเมินโครงการจะมีต้นทุนคาดประมาณที่ 1,896,811 บาท โดยรายละเอียดมีดังนี้

ตารางที่ 4.19

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน								
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาวัสดุ		ราคาค่าแรง		จำนวนเงิน (บาท)
				ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	
1	งานกำแพง							
	1.1 ไม้กระดานขนาด 1" x 8" x 4.00 เมตร	ตารางเมตร	231	556.00	61,716.00	124.00	13764.00	75,480.00
	1.2 ไม้กระดานขนาด 2" x 8" x 4.00 เมตร	ตารางเมตร	288	1,112.00	320,256.00	124.00	35,712.00	355,968.00
2	งานประตู							
	3.1 ประตูไม้ ขนาด 1.00 x 2.00 เมตร	บาน	9	8,000.00	72,000.00	135.00	1,215.00	73,215.00
	3.2 ประตูห้องน้ำ ขนาด 0.80 x 2.00 เมตร	บาน	9	2,000.00	18,000.00	135.00	1,215.00	19,215.00
3	งานสุขภัณฑ์							
	4.1 โถส้วมสุขภัณฑ์	ชิ้น	9	7,000.00	63,000.00	298.00	2,682.00	65,682.00
	4.2 สายฉีดชำระ	ชิ้น	9	200.00	1,800.00	103.00	927.00	2,727.00
	4.3 อ่างล้างมือ	ชิ้น	9	4,000.00	36,000.00	298.00	2,682.00	38,682.00
	4.4 ก๊อกน้ำ	ชิ้น	9	1,000.00	9,000.00	103.00	927.00	9,927.00
	4.5 อ่างอาบน้ำ	ชิ้น	7	16,000.00	112,000.00	298.00	2,086.00	114,086.00
	4.6 ฝักบัว	ชิ้น	7	1,000.00	7,000.00	107.00	749.00	7,749.00
	4.7 ม่านบังตา	ชิ้น	7	350.00	2,450.00	103.00	721.00	3,171.00
	4.8 ที่ใส่กระดาษชำระ	ชิ้น	9	300.00	2,700.00	103.00	927.00	3,627.00
	4.9 ที่วางสบู่	ชิ้น	7	300.00	2,100.00	103.00	721.00	2,821.00
	4.10 ราวแขวนผ้า	ชิ้น	7	650.00	4,550.00	103.00	721.00	5,271.00
	4.11 กระจกเงา	ชิ้น	9	1,000.00	9,000.00	39.00	351.00	9,351.00
	4.12 ชิงค์ล้างจาน	ชิ้น	1	3,000.00	3,000.00	289.00	298.00	3,298.00
	4.13 ตะแกรงดักกลิ่น	ชิ้น	9	100.00	900.00	39.00	351.00	1,251.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก ดัชนีเศรษฐกิจการค้า, ราคาวัสดุก่อสร้าง, เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2559. www.price.moc.go.th

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน								
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาวัสดุ		ราคาค่าแรง		จำนวนเงิน (บาท)
				ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	
4	งานระบบ							
	5.1 งานระบบไฟฟ้า	จุด	18	550.00	9,900.00	268.00	4,824.00	14,724.00
	5.2 งานเดินระบบประปา	จุด	9	550.00	4,950.00	744.00	6,696.00	11,646.00
	5.2.1 ถังบำบัดน้ำปฏิกูลด้วยระบบอัดอากาศ พร้อม อุปกรณ์ ขนาด 15 คน ตราแซทส์ รุ่น MA.206	ถัง	1	35,685.00	35,685.00	744.00	744.00	36,429.00
	5.2.2 ถังเก็บน้ำไฟเบอร์กลาส แบบลายเส้น ขนาด 2000 ลิตร ตรา พี พี	ถัง	1	9,720.00	9,720.00	744.00	744.00	10,464.00
	รวม							864,784.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก ดัชนีเศรษฐกิจการค้า, ราคาวัสดุก่อสร้าง, เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2559. www.price.moc.go.th และ บุญถาวร, เครื่องใช้ไฟฟ้า, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559. www.boonthavorn.com

ตารางที่ 4.20

ค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง

ค่าออกแบบและค่าควบคุมงานก่อสร้าง			
ลำดับ	ประเภท	อัตราร้อยละของค่าก่อสร้าง	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าออกแบบ	7%	60,534.00
2	ค่าควบคุมงานก่อสร้าง	3%	25,943.00
	รวม		86,477.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก AOV Engineering, ราคาค่าออกแบบและคุมงานก่อสร้าง, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559. www.aoveng.com

ตารางที่ 4.21

ค่าเฟอร์นิเจอร์

ค่าเฟอร์นิเจอร์					
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
1	เตียงเดี่ยวขนาด 3.5 ฟุต	ชั้น	2	11,900.00	23,800.00
2	เตียงคู่ขนาด 6 ฟุต	ชั้น	6	15,900.00	95,400.00
3	ตู้เสื้อผ้า	ตู้	7	14,990.00	104,930.00
4	ชุดโต๊ะไม้กลม	ชุด	15	5,500.00	82,500.00
5	ชุดโต๊ะไม้เหลี่ยม	ชุด	5	3,500.00	17,500.00
6	เก้าอี้	ชั้น	10	1,800.00	18,000.00
	รวม				342,130.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก Indexlivingmall, ราคาเฟอร์นิเจอร์, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559. www.indexlivingmall.com

ตารางที่ 4.22

ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า

อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า					
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
1	เครื่องซักผ้า	เครื่อง	3	34,990.00	104,970.00
2	เครื่องอบผ้า	เครื่อง	3	49,900.00	149,700.00
3	เครื่องปรับอากาศ	เครื่อง	7	25,000.00	175,000.00
4	โทรทัศน์	เครื่อง	7	7,000.00	49,000.00
5	ตู้เย็น	เครื่อง	8	7,000.00	56,000.00
6	เครื่องทำน้ำร้อน	เครื่อง	7	4,750.00	33,250.00
7	เครื่องสำรองไฟขนาด 5000 W	เครื่อง	1	35,500.00	35,500.00
	รวม				603,420.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก บุญถาวร, เครื่องใช้ไฟฟ้า, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559.

ตารางที่ 4.23

ต้นทุนรวมของโครงการ

ต้นทุนของโครงการ		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
2	ค่าวัสดุและแรงงาน	864,784.00
3	ค่าออกแบบและค่าควบคุมงานก่อสร้าง	86,477.00
4	ค่าเฟอร์นิเจอร์	342,130.00
5	ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า	603,420.00
	รวม	1,896,811.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก Indxlivingmall, ราคาเฟอร์นิเจอร์, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559

(1.2) รายรับของโครงการ

รายรับของโครงการแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ค่าที่พัก ค่าขนานน้ำและเครื่องต้ม โดยราคาห้องพักต่อคืนอ้างอิงจากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15) มาใช้ในการประเมินราคาห้องพักต่อคืน เนื่องจากเป็นโรงแรมที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากอาคารโครงสร้างไม้เก่าและมีขนาดห้องที่เท่ากัน รวมถึงอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรีเช่นเดียวกัน แต่เนื่องด้วยโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรีอยู่ติดริมแม่น้ำจันทบุรี จึงทำให้มีบรรยากาศที่สวยงามกว่าสภาพพื้นที่บริเวณชุมชนตลาดหนองบัว ค่าที่พักจึงมีราคาที่ลดลงจากราคาบ้านหลวงราชไมตรีร้อยละ 10 - 15 และรายรับต่อมาคือ รายรับจากการขนานน้ำและเครื่องต้ม เป็นรายได้จากการขนานน้ำผลไม้และน้ำชนิดต่าง ๆ เช่น น้ำเปล่า น้ำอัดลม และน้ำผลไม้ที่นำผลไม้ที่มีชื่อเสียงของชุมชนมาเป็นวัตถุดิบ โดยจำนวนรายรับอ้างอิงจากกรณีศึกษาหอศิลป์ดีคืน (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.24

รายรับของโครงการ (ต่อเดือน)

รายรับโครงการ (ต่อเดือน)		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าที่พัก (อัตราเข้าพักร้อยละ 60)	250,200.00
2	ขนานน้ำและเครื่องต้ม	25,000.00
	รวม	275,200.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.3) รายจ่ายของโครงการ

รายจ่ายโครงการประกอบด้วย ค่าจ้างพนักงาน 4 คน คือ ผู้จัดการฝ่ายอาคารและบัญชีรวม 1 คน พนักงานร้านขนานน้ำและเครื่องต้ม พนักงานร้านขายของฝาก และพนักงานดูแลโฮมสเตย์ โดยค่าจ้างอ้างอิงจากกรณีศึกษาร้านหนังสือค่าน้ำ (ตารางที่ 4.17) ค่าดูแลห้องพัก เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการรักษาความสะอาดและเปลี่ยนอุปกรณ์เครื่องใช้ โดยราคาอ้างอิงจากค่าดูแลห้องพักกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15) โดยคิดในอัตราร้อยละ 25 ตามอัตราร้อยละจำนวนห้อง ค่าผลิตภัณฑ์หรือวัตถุดิบเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อสินค้าเพื่อนำมาขายหรือแปรรูป ค่าสาธารณูปโภค เป็นรายจ่ายสำหรับการใช้ไฟฟ้า และ น้ำประปาโดยราคาสาธารณูปโภคอ้างอิงจากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15) และค่าโทรศัพท์ เป็นค่าใช้จ่ายที่มีไม่มากแต่สำคัญต่อการทำธุรกิจโฮมสเตย์ ที่จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า โดยราคาค่าโทรศัพท์อ้างอิงจากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.25

รายจ่ายของโครงการ (ต่อเดือน)

รายจ่ายโครงการ (ต่อเดือน)		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าพนักงาน 4 คน	53,000.00
2	ค่าดูแลห้องพัก	68,250.00
3	ค่าผลิตภัณฑ์ (ร้านขายน้ำ)	15,000.00
4	ค่าสาธารณูปโภค (ไฟฟ้าและประปา)	10,500.00
5	ค่าโทรศัพท์	2,900.00
	รวม	149,650.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ตารางที่ 4.26

รายรับสุทธิของโครงการ (ต่อปี)

ตารางรายรับสุทธิของโครงการ (ต่อปี)		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
1	รายรับโครงการ (ต่อเดือน)	275,200.00
2	รายจ่ายโครงการ (ต่อเดือน)	149,650.00
	รายรับสุทธิโครงการ (ต่อเดือน)	125,550.00
	รายรับสุทธิโครงการ (ต่อปี)	1,506,600.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.4) ระยะเวลาการคืนทุนของโครงการ

จากการคำนวณโครงการจะมีต้นทุนคาดประมาณทั้งหมด 1,896,811.00 บาท และมีรายรับสุทธิของโครงการ 1,506,600 บาทต่อปี ซึ่งส่งผลให้โครงการสามารถคืนทุนในระยะเวลา 1.3 ปี

(2) การบริหารจัดการด้านบุคลากร

การบริหารจัดการบุคลากร ได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์กรณีศึกษา มาประยุกต์ใช้ โดยบุคลากรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ กรรมการบริหารซึ่งจะเป็นผู้ลงทุนที่ได้รับเงินจากการปันผล และ พนักงานจ้างจำนวน 4 คน ที่เป็น ผู้จัดการฝ่ายอาคารและบัญชี 1 คน พนักงานโรงแรม 2 คน และ พนักงานร้านน้ำและเครื่องดื่ม 1 คน รวมถึงมีที่ปรึกษาการด้านทำโฮมสเตย์และที่ปรึกษาด้านการตลาด เนื่องจากเป็นธุรกิจใหม่ที่ชุมชนไม่มีประสบการณ์

(3) การบริหารจัดการด้านสินค้า

สินค้าในส่วนของพิพิธภัณฑ์จะใช้สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับใช้ชีวิตของชุมชนตลาดหนองบัวมาจัดแสดงเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน ในส่วนห้องพักจะใช้การตกแต่งด้วยสิ่งของเครื่องใช้และเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมการค้าขายที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 7 ประเภทมาใช้ในการตกแต่งห้อง 7 ห้อง เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ในการเข้าพักที่ร่วมไปกับการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ศึกษาวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงอาหารที่บริการแก่ผู้เข้าพักจะนำมาเข้ามาจากชุมชนเพื่อเป็นการสนับสนุนสินค้าชุมชน ส่วนของร้านขายน้ำและเครื่องดื่มจะเป็นร้านสำหรับขายน้ำและเครื่องดื่มทั่วไป เช่น น้ำอัดลม น้ำเปล่า สำหรับผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

บทที่ 5

การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชนมีส่วนร่วม

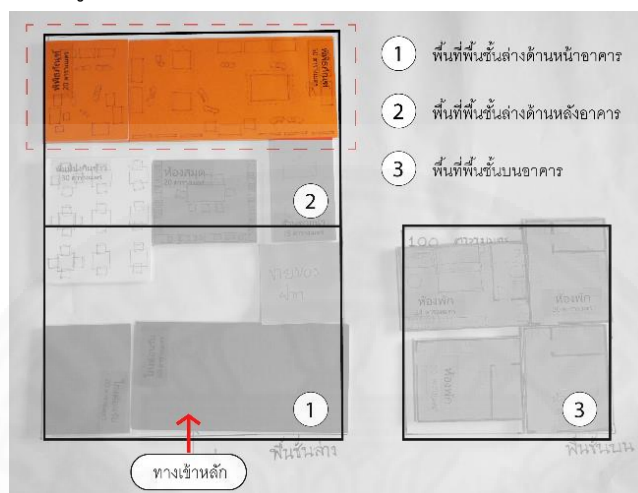
จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารต้นแบบในการปรับเปลี่ยนการใช้สอย และการศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมถึงศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมนำมาสู่การออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัวพร้อมกับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน

การศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเลขที่ 38 จะใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลกับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนตลาดหนองบัว 20 คน โดยขั้นตอนเริ่มต้นผู้วิจัยจะเป็นผู้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษาคือ โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี หอศิลป์ดีคูน และร้านหนังสือคำนำ ซึ่งแต่ละกรณีศึกษาความแตกต่างกันในด้าน ประเภทธุรกิจ การออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร การบริหารจัดการทรัพยากร การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาสังคมให้แก่ชุมชน กระบวนการต่อมาคือ ให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเลขที่ 38 โดยเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลประกอบด้วย ปากกาสีและกระดาษแสดงผังอาคารบ้านเลขที่ 38 อย่างง่าย และขึ้นส่วนพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในด้านประเภทธุรกิจและขนาดพื้นที่ใช้สอยจากกรณีศึกษา รวมถึงมีขึ้นส่วนเปล่าสำหรับการเพิ่มพื้นที่ที่ไม่มีในกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีศึกษา โดยวิธีการคือให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นร่วมกันโดยเลือกนำขึ้นส่วนพื้นที่วางลงไปบนกระดาษผังอาคารบ้านเลขที่ 38 ที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ และขั้นตอนสุดท้ายคือ ให้ชุมชนออกมานำเสนอความคิดเห็นในการออกแบบ โดยผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

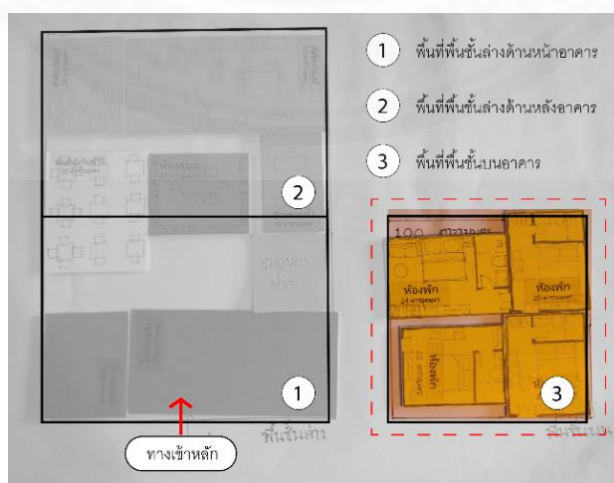
5.1.1 พิพิธภัณฑน์ เป็นธุรกิจที่ชุมชนเลือกเป็นธุรกิจหลัก เพราะต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน รวมถึงเป็นธุรกิจที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่และเป็นแหล่งเรียนรู้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้ศึกษาวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาของชุมชนตลาดหนองบัว โดยชุมชนเสนอว่าต้องการให้มีพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่เนื่องจากมี วัฒนธรรมทางวัตถุที่มากมาย เช่น เครื่องใช้ในการค้าขายต่างๆ เช่น เครื่องเจียรในพลอย เครื่องมือในการทำถ้วยเตียวโบราณ เครื่องมือจับปลาที่หายากในปัจจุบัน

เครื่องมือทำขนมโบราณ เครื่องมือการทำยาและสมุนไพร เครื่องมือในการทำกาแฟโบราณ รวมไปถึงวัตถุโบราณต่างๆที่แสดงความเป็นมาและการดำรงชีวิตของชุมชนตลาดหนองบัว รวมถึงวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ เช่น เรื่องราววัฒนธรรมประเพณีของชุมชน โดยการจัดวางห้องพิพิธภัณฑ์ให้อยู่บริเวณชั้นล่างของอาคารและให้อยู่บริเวณด้านหลังของอาคารเพราะต้องการให้เป็นห้องที่ปิดกัน

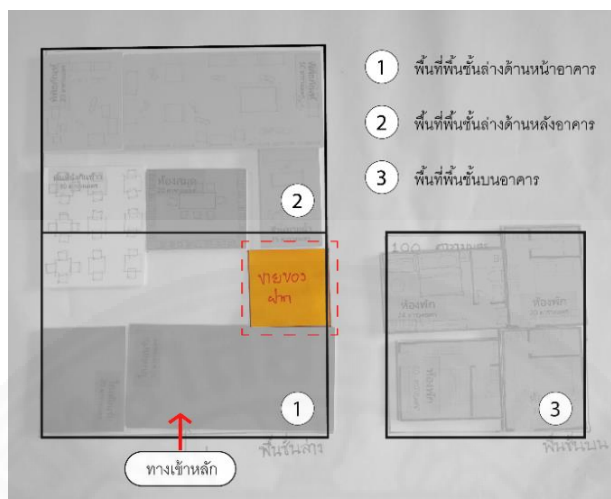
ภาพที่ 5.1 แสดงตำแหน่งและขนาดของห้องพิพิธภัณฑ์ที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

5.1.2 โรงแรม เป็นธุรกิจที่ชุมชนเลือกรองลงมา เพราะต้องการมีที่พักสำหรับผู้ที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนรวมถึงต้องการให้โครงการมีรายได้ที่สามารถคืนทุนให้แก่โครงการและสร้างกำไรสำหรับนำมาพัฒนาชุมชน โดยการจัดวางห้องพักจำนวน 4 ห้องให้อยู่พื้นที่ชั้นบนเพื่อไม่ให้ผู้ที่พักถูกรบกวนจากคนที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์

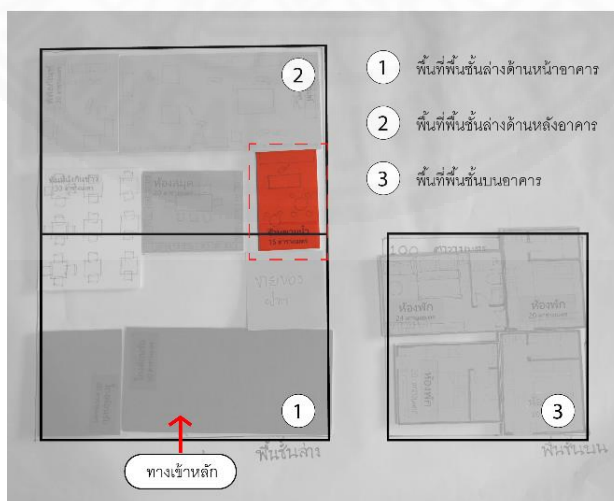
ภาพที่ 5.2 แสดงตำแหน่งและขนาดของห้องพักที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

(1.5) ร้านขายของฝาก เป็นร้านที่ชุมชนเสนอ เพราะต้องการให้นักท่องเที่ยวสามารถมีช่องทางในการซื้อสินค้าของชุมชนได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้น

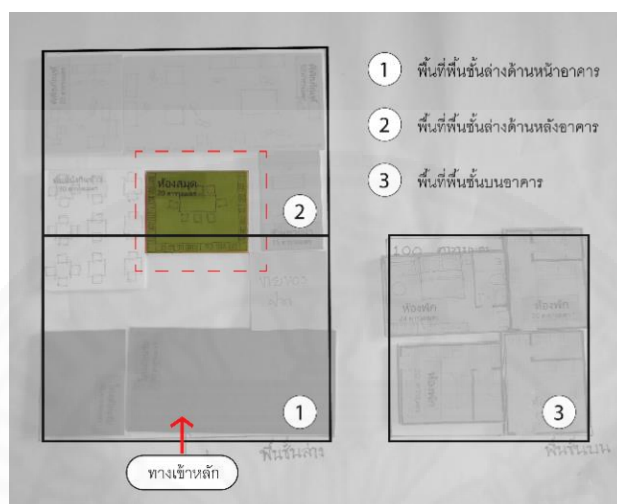
ภาพที่ 5.3 แสดงตำแหน่งและขนาดของร้านขายของฝากที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

5.1.4 ร้านขายน้ำและเครื่องดื่มเป็นธุรกิจที่ชุมชนเสนอ เพราะต้องการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชมพิพิธภัณฑ์หรือเข้ามานักพักชมอาคาร รวมถึงเป็นธุรกิจที่จะสร้างรายได้เพิ่มให้แก่โครงการ และนอกจากนั้นชุมชนเสนอว่าไม่ควรขายน้ำและเครื่องดื่มที่ชนิดเดียวกับที่มีขายในชุมชน เพราะต้องการให้นักท่องเที่ยวเดินเที่ยวและอุดหนุนของดั้งเดิมที่มีในชุมชน

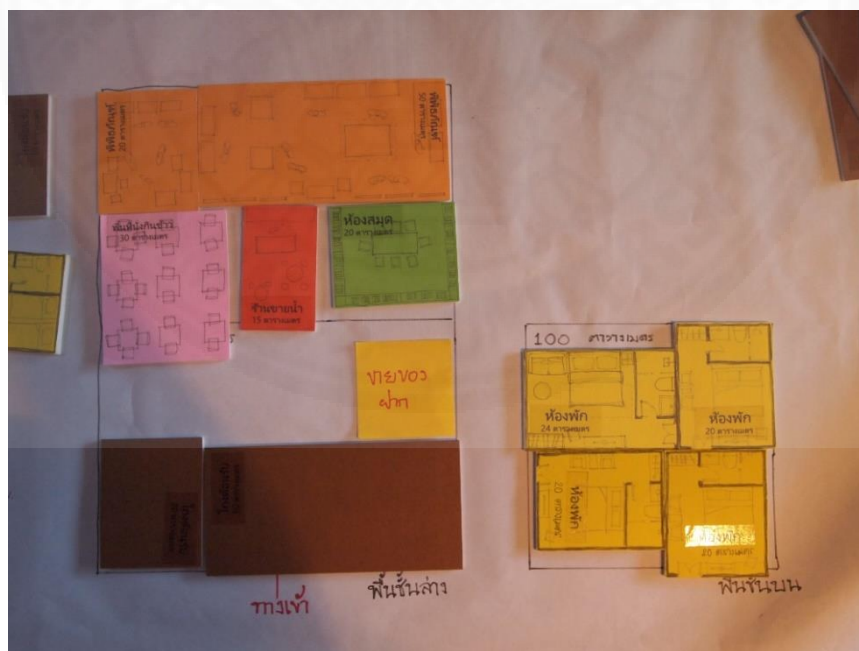

ภาพที่ 5.4 แสดงตำแหน่งและขนาดของร้านขายน้ำและเครื่องดื่มที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

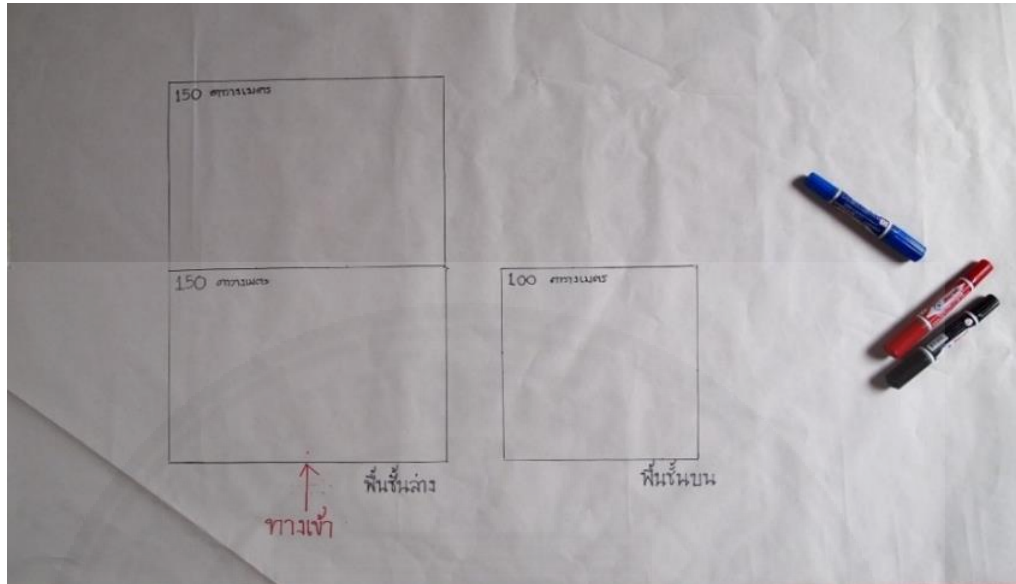
5.1.3 ร้านหนังสือเป็นธุรกิจที่ชุมชนเลือก แต่ไม่ต้องการให้มีขนาดและพื้นที่มากเกินไปเพราะ ลักษณะการดำรงชีวิตของคนในชุมชนในปัจจุบันการอ่านหนังสือไม่เป็นที่นิยมของคน ชุมชนตลาดหนองบัว แต่อยากให้มีความไว้เพื่อรองรับเด็กที่จะเข้ามาแก่นักท่องเที่ยวหรือลูกหลานของคน ในชุมชน โดยการจัดวางห้องหนังสือให้อยู่บริเวณกลางอาคาร

ภาพที่ 5.5 แสดงตำแหน่งและขนาดของห้องสมุดที่ชุมชนร่วมกันออกแบบ. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

ภาพที่ 5.6 แสดงผลการออกแบบของชุมชนในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารเลขที่ 38. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

ภาพที่ 5.7 แสดงพื้นที่ผังอาคารสำหรับให้ชุมชนออกแบบพื้นที่ภายในอาคาร. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

ภาพที่ 5.8 แสดงของชิ้นส่วนพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในด้านประเภทธุรกิจ ขนาดพื้นที่ที่ใช้สอย. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

ภาพที่ 5.9 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสนอความคิดเห็นและเลือกประเภทธุรกิจ ขนาดพื้นที่ใช้สอยและตำแหน่งของพื้นที่. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

ภาพที่ 5.10 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสนอความคิดเห็นและเลือกประเภทธุรกิจ ขนาดพื้นที่ใช้สอยและตำแหน่งของพื้นที่. จาก ผู้วิจัย, 19 พฤษภาคม 2559

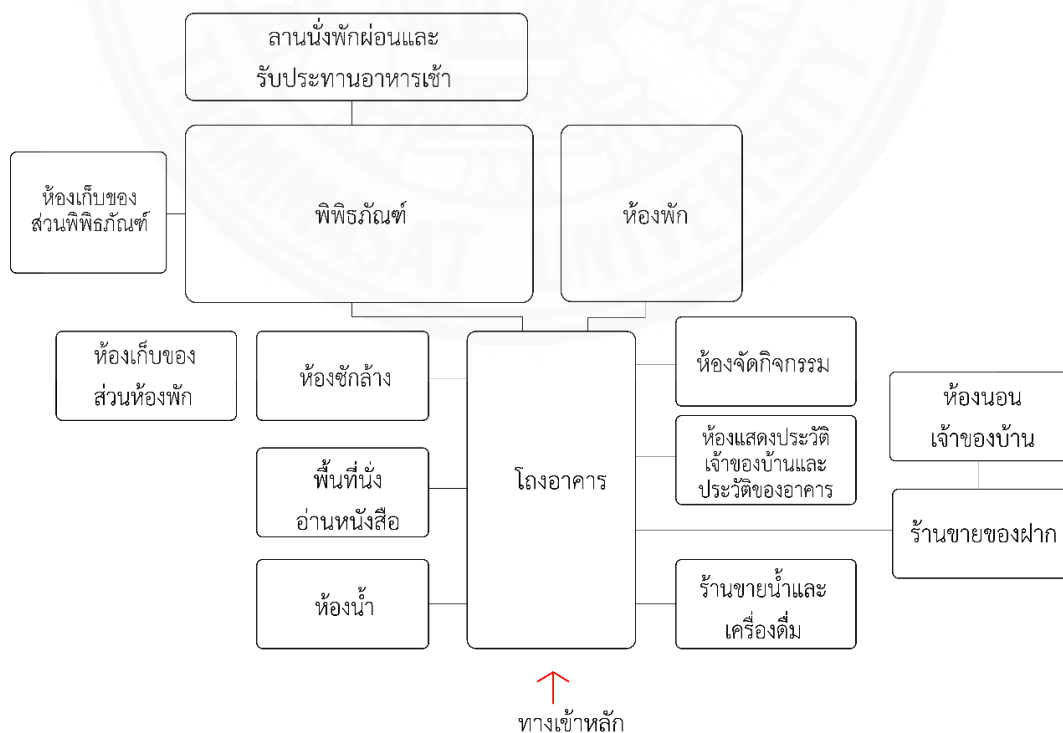
5.2 การออกแบบ

5.2.1 การปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร

จากการศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวสรุปได้ว่าบ้านเลขที่ 38 เป็นอาคารที่เป็นมรดกสถาปัตยกรรมและเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนการใช้สอยเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์อาคารโดยการปรับเปลี่ยนการใช้สอยนั้นได้นำข้อมูลจากการมีส่วนร่วมของชุมชนแสดงความคิดเห็นในการออกแบบมาเป็นแนวทางหลักร่วมไปกับการส่งเสริมการอนุรักษ์อาคารโดยผู้วิจัย รวมถึงนำเรื่องวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวมาออกแบบเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่โครงการ โดยผลการออกแบบมีดังนี้

(1) การวางผังอาคาร

การวางผังอาคารได้นำความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร ร่วมไปกับการนำทฤษฎีการแบบและจากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี หอศิลป์ดีคูน ร้านหนังสือค่านา มาเป็นแนวทางในการออกแบบ โดยผลการวางผังอาคารแบ่งเป็นพื้นที่ใช้สอยมีดังนี้

ภาพที่ 5.11 การวางผังอาคาร. จาก. ผู้วิจัย, 2559

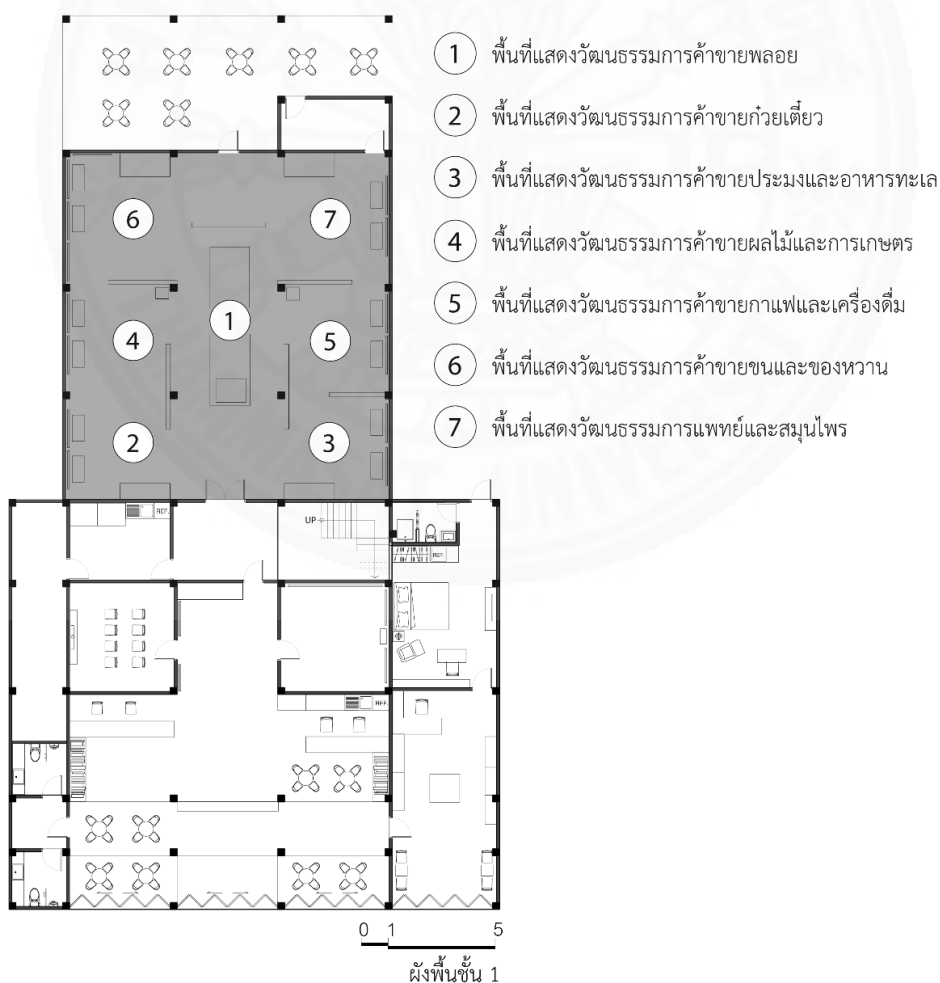

① ห้องพิพิธภัณฑ์	⑧ ห้องแสดงประวัติเจ้าของบ้านและประวัติของอาคาร
② ห้องพัก	⑨ ลานนั่งพักผ่อนและรับประทานอาหารเช้า
③ พื้นที่อ่านหนังสือ	⑩ ห้องซักล้าง
④ ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม	⑪ ห้องเก็บของส่วนโรงแรม
⑤ ร้านขายของฝาก	⑫ ห้องเก็บของส่วนพิพิธภัณฑ์
⑥ ห้องนอนเจ้าของบ้าน	⑬ ห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชาย
⑦ ห้องจัดกิจกรรม	⑭ เคาน์เตอร์ต้อนรับ

ภาพที่ 5.12 พื้นที่ใช้สอยอาคารหลังการออกแบบ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.1) ห้องพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์จัดให้มีขนาดพื้นที่ใหญ่ที่สุดมีขนาดพื้นที่ทั้งหมด 81 ตารางเมตร โดยจัดให้ห้องพิพิธภัณฑ์อยู่บริเวณด้านหลังอาคาร โดยปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากเดิมเป็นห้องครัวและห้องเก็บของ เนื่องจากพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดซึ่งเหมาะต่อการจัดแสดงวัฒนธรรมการค้าขายของชุมชนตลาดหนองบัวที่มากมาย เช่น เรื่องราวประวัติศาสตร์ของการค้าขายและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายต่าง ๆ หรือวัตถุสิ่งของต่างๆในชุมชน เช่น วัตถุที่เป็นเครื่องใช้และเครื่องมือในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ในส่วนการออกแบบพื้นที่จัดแสดงวัฒนธรรมชุมชนได้นำวัฒนธรรมการค้าขายที่เป็นเอกลักษณ์ และโดดเด่นทั้งหมด 7 วัฒนธรรมการค้าขายจากการศึกษาวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารนำมาสู่การออกแบบเป็น 7 พื้นที่ในห้องพิพิธภัณฑ์ คือ พื้นที่แสดงวัฒนธรรมการขายพลอย พื้นที่แสดงวัฒนธรรมการขายกล้วยเดี่ยว พื้นที่แสดงวัฒนธรรมการขายประมงและอาหารทะเล พื้นที่แสดงวัฒนธรรมการขายผักผลไม้และการเกษตร พื้นที่แสดงวัฒนธรรมการขายกาแฟและเครื่องดื่ม พื้นที่แสดงวัฒนธรรมการขายขนมและของหวาน พื้นที่แสดงวัฒนธรรมการขายแพทย์และสมุนไพร

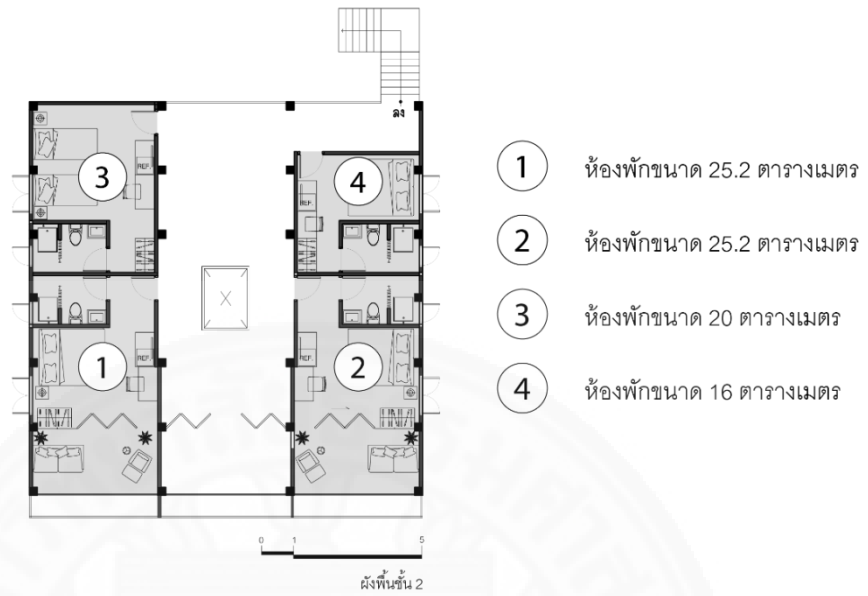
ภาพที่ 5.13 พื้นที่แสดงวัฒนธรรมของชุมชนในห้องพิพิธภัณฑ์. จาก ผู้วิจัย, 2559

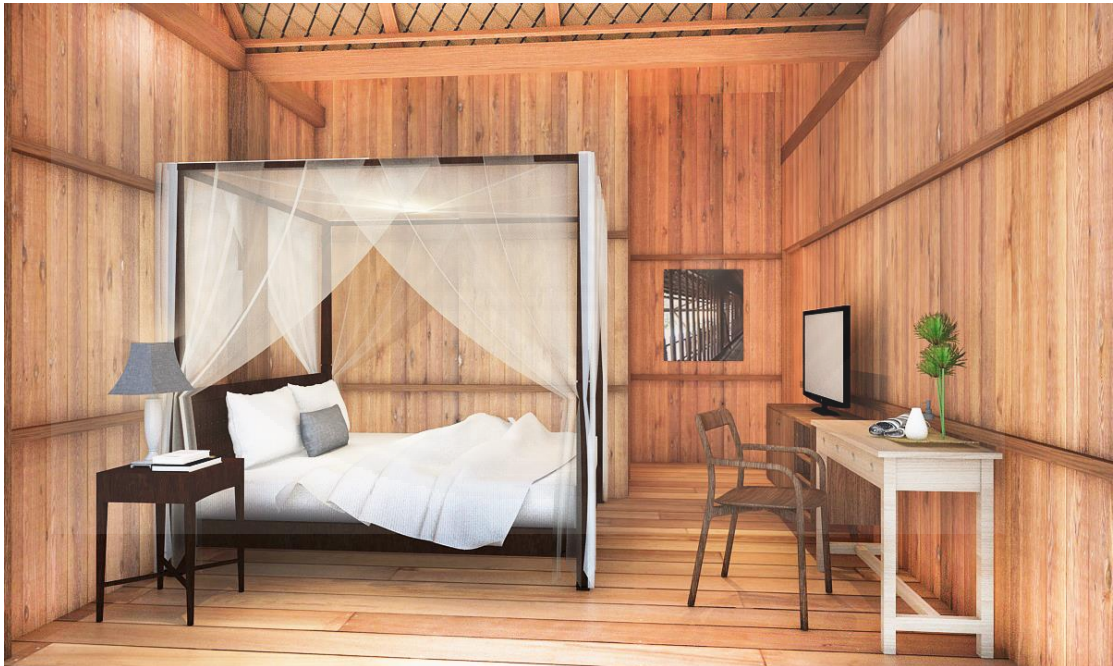
ภาพที่ 5.14 ภาพจำลองห้องพิพิธภัณฑ์. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.2) ห้องพัก

ห้องพักมีจำนวนทั้งหมด 4 ห้องจึงไม่จัดว่าเป็นโรงแรมตามกฎหมายกระทรวง (2551) จึงจัดอยู่ในประเภทห้องพักโฮมสเตย์ การออกแบบได้นำหลักการออกแบบโรงแรมมาใช้ เนื่องจากต้องการให้ห้องพักมีความเหมาะสมต่อการใช้งานของผู้ที่จะมาพักอาศัย โดยพื้นที่ภายในห้องพักแต่ละห้องมีขนาดที่แตกต่างกัน 4 ขนาดคือ 16 ตารางเมตรจำนวน 1 ห้อง ห้องพักขนาด 20 ตารางเมตรจำนวน 1 ห้อง และ ห้องพักขนาด 25.2 ตารางเมตร 2 ห้อง โดยจัดวางพื้นที่ห้องพักให้อยู่บริเวณชั้นบนของอาคารเพราะต้องการให้ผู้เข้ามาพักได้รับความเป็นส่วนตัวรวมไปและห้องพักที่อยู่สูงทำให้สามารถชมบรรยากาศชุมชนหนองบัวได้มากขึ้น โดยพื้นที่ห้องพักปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากห้องเก็บของเดิม

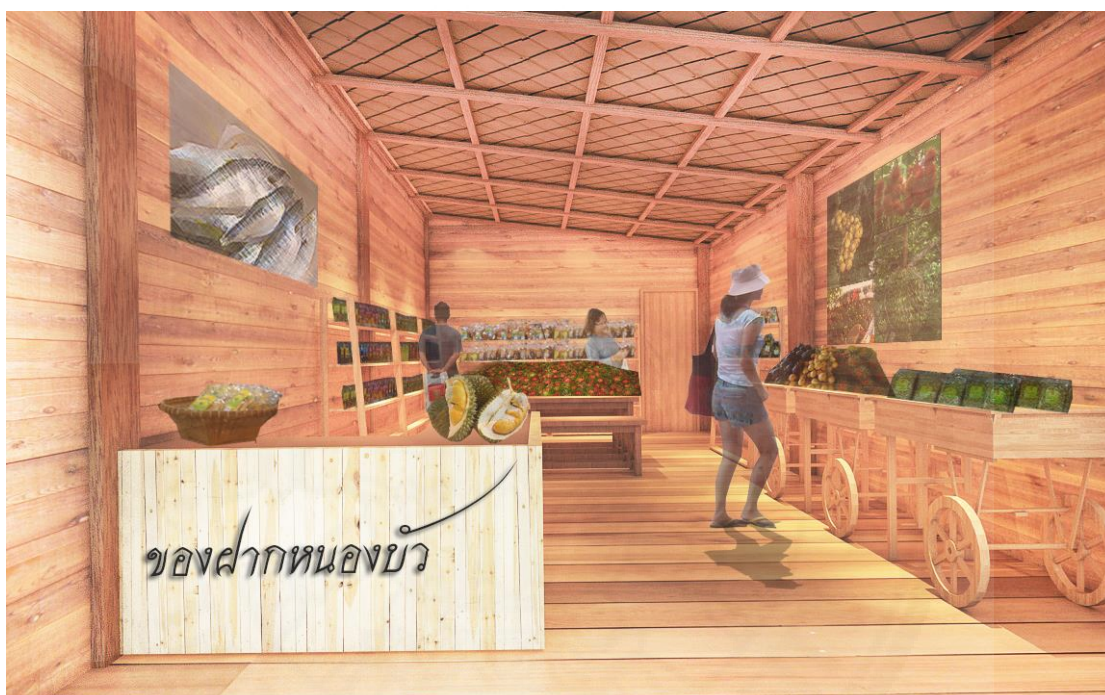
ภาพที่ 5.15 พื้นที่ห้องพักและขนาดพื้นที่. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 5.16 ภาพจำลองห้องพัก. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.5) ร้านขายของฝาก

ร้านขายของฝากมีขนาดพื้นที่ 72 ตารางเมตร จัดให้อยู่ด้านหน้าของพื้นที่ชั้นล่างอาคารเพื่อให้เกิดการเข้าถึงได้ง่าย เป็นร้านขายของฝากที่เป็นสินค้าที่มีในชุมชนสำหรับผู้เข้ามาเดินชมพิพิธภัณฑ์ นั่งกินน้ำที่บริเวณร้านขายน้ำ หรือผู้ที่เข้ามาพักโฮมสเตย์ สามารถอุดหนุนสินค้าของชุมชนได้ง่ายขึ้น โดยร้านขายของฝากเป็นห้องที่ปรับเปลี่ยนจากห้องพักสำหรับคนรับใช้ในอดีต และเป็นห้องเก็บของปัจจุบัน

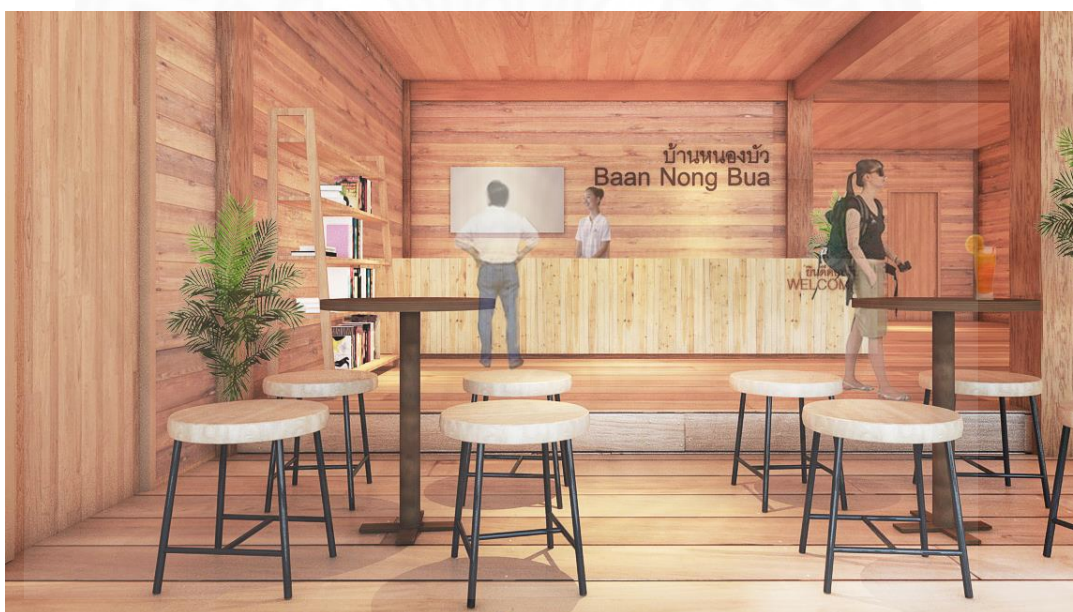
ภาพที่ 5.17 ภาพจำลองร้านขายของฝาก. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.4) ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม

ร้านขายน้ำและเครื่องดื่มมีพื้นที่ทั้งหมด 24 ตารางเมตร จัดให้อยู่ด้านหน้าของพื้นที่ชั้นล่างอาคารเพื่อให้เกิดการเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับให้บริการผู้ที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์ รวมถึงผู้ที่เข้ามาเดินเที่ยวในชุมชนสามารถเข้ามานั่งพักในพื้นที่นี้ได้ โดยพื้นที่ร้านขายน้ำและเครื่องดื่มปรับเปลี่ยนการใช้สอยพื้นที่จากเดิมเป็นพื้นที่ขายของในอดีตและปัจจุบันเป็นพื้นที่วางตู้เก็บของและพื้นที่นั่งเล่น

ภาพที่ 5.18 ภาพจำลองร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพที่ 5.19 ภาพจำลองพื้นที่อ่านหนังสือ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.3) พื้นที่อ่านหนังสือ

พื้นที่อ่านหนังสือมีพื้นที่ทั้งหมด 24 ตารางเมตร โดยนำความคิดเห็นของชุมชน ต้องการให้พื้นที่อ่านหนังสือมีขนาดเล็กและต้องการให้อยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงง่ายทั้งผู้ที่เป็นคนในชุมชน ตลาดหนองบัว หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักโฮสเทล ชมพิพิธภัณฑ์ หรือซื้อสินค้าในโครงการ การออกแบบจึงจัดให้พื้นที่อ่านหนังสืออยู่บริเวณด้านหน้าของพื้นที่ชั้นล่างของอาคาร โดยปรับเปลี่ยนการใช้สอยพื้นที่จากเดิมเป็นพื้นที่ขายของในอดีตและปัจจุบันเป็นพื้นที่วางตู้เก็บของและพื้นที่นั่งเล่น

ภาพที่ 5.20 พื้นที่อ่านหนังสือ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.6) ห้องพักเจ้าของบ้าน

ห้องพักพักสำหรับเจ้าของบ้านโดยให้มีพื้นที่ขนาด 28 ตารางเมตร จัดให้อยู่บริเวณส่วนกลางของอาคารโดยการเข้าถึงจำเป็นต้องผ่านพื้นที่ขายของฝากซึ่งจะเปิดในช่วงเช้าและปิดในช่วงเย็นจึงทำให้เวลากลางคืนห้องพักของเจ้าของบ้านจะมีความเป็นส่วนตัวแยกออกจากพื้นที่ส่วนกลางที่เป็นพื้นที่ขายน้ำและเครื่องดื่มและพื้นที่อ่านหนังสือซึ่งจะเปิดให้บริการถึงเวลาค่ำสำหรับผู้เข้ามาพักในโครงการ โดยห้องพักเจ้าของบ้านเป็นห้องที่กั้นกำแพงเพิ่มจากเดิมที่เป็นห้องพักสำหรับคนรับใช้ในอดีตและเป็นห้องเก็บของปัจจุบัน

(1.7) ห้องจัดกิจกรรม

มีพื้นที่ขนาด 16 ตารางเมตร เป็นห้องสำหรับจัดกิจกรรมที่สามารถจัดขึ้นโดยชุมชนหรือกิจกรรมที่โครงการจัดขึ้นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้ามาชมโครงการ โดยห้องจัดกิจกรรมได้ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากห้องนอนเดิม

(1.8) ห้องแสดงประวัติเจ้าของบ้านและประวัติของอาคาร

มีพื้นที่ขนาด 16 ตารางเมตร เป็นห้องสำหรับแสดงประวัติการใช้ชีวิตของครอบครัวเจ้าของบ้านและประวัติการค้าขายยาและสินค้าที่มีชื่อเสียงและทำให้เป็นครอบครัวที่ฐานะในชุมชนตลาดหนองบัว รวมถึงแสดงประวัติของอาคารที่มีคุณค่าด้านมรดกสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ของอาคาร โดยห้องแสดงประวัติเจ้าของบ้านและประวัติของอาคารได้ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากห้องนอนเดิมซึ่งเป็นห้องโล่งจึงทำให้ไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาคาร

(1.9) ลานนั่งพักผ่อนและรับประทานอาหารเช้า

มีพื้นที่ขนาด 40 ตารางเมตร จัดให้อยู่ภายนอกด้านหลังอาคารเป็นพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารเช้าของผู้ที่เข้าพักในโครงการ โดยจะเป็นพื้นที่ที่สารถมองสวนผลไม้ที่มีชื่อเสียงของชุมชนตลาดหนองบัวเช่น ทุเรียน ชมพู และมะม่วง โดยพื้นที่ลานไม้ นั่งพักผ่อนและรับประทานอาหารเช้าได้ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากพื้นที่ซั๊กล้าง

(1.10) ห้องซั๊กล้าง

มีพื้นที่ขนาด 12 ตารางเมตร เป็นห้องสำหรับซั๊กผ้าและอบผ้าสำหรับบริการภายในห้องพัก รวมถึงล้างอุปกรณ์เครื่องใช้ในโครงการ เช่น อุปกรณ์รับประทานอาหาร และอื่น ๆ โดยห้องซั๊กล้างได้ปรับเปลี่ยนจากห้องนอนเดิมในปัจจุบัน

(1.11) ห้องเก็บของส่วนโรงแรม

มีพื้นที่ขนาด 8.5 ตารางเมตร เป็นห้องสำหรับเฉพาะเจ้าหน้าที่ในโครงการเท่านั้น โดยเป็นห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์และของใช้สำหรับบริการห้องพัก โดยห้องเก็บของส่วนโรงแรมปรับเปลี่ยนจากห้องเก็บของและห้องสำหรับเก็บศพก่อนจะเข้าพิธีทางศาสนา

(1.12) ห้องเก็บของส่วนพิพิธภัณฑ์

มีพื้นที่ขนาด 4 ตารางเมตรเป็นห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์และของใช้สำหรับพิพิธภัณฑ์และอุปกรณ์ทำสวน โดยสามารถเข้าได้ 2 ทางคือ เข้าทางพิพิธภัณฑ์และเข้าทางสวนด้านนอกด้านหลังอาคาร โดนห้องเก็บของส่วนพิพิธภัณฑ์เป็นห้องที่กั้นเพิ่มจากพื้นที่ห้องครัวและห้องเก็บของ

(1.13) ห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชาย

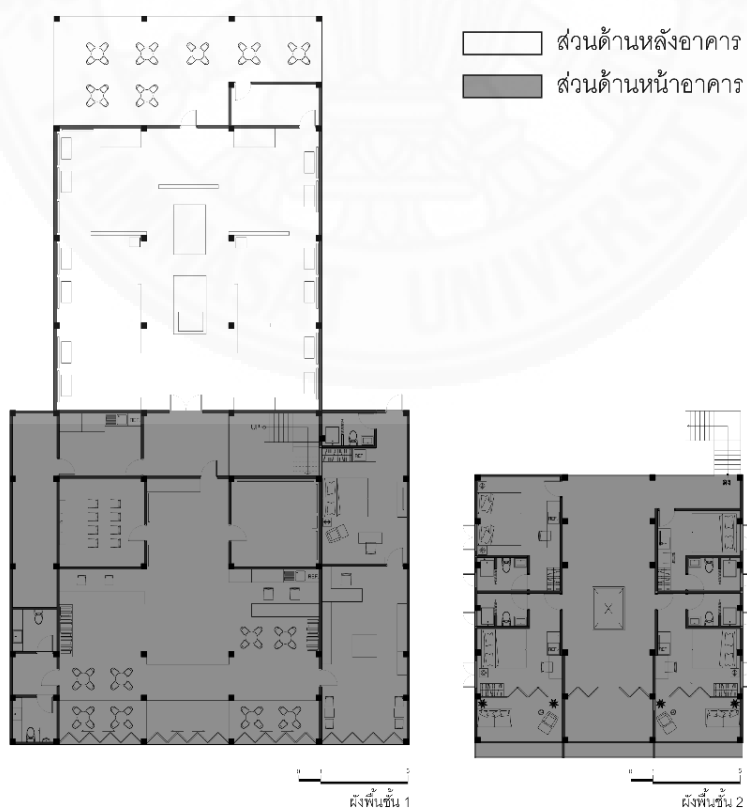
มีพื้นที่ขนาดห้องละ 4 ตารางเมตร อยู่บริเวณด้านหน้าอาคารมีแบ่งเป็นห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชาย เป็นห้องน้ำส่วนกลางสำหรับผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์และใช้บริการร้านเครื่องดื่ม โดยห้องน้ำหญิงและห้องน้ำชายได้ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากห้องเก็บของเดิม

5.2.2 การอนุรักษ์อาคาร

จากการสำรวจอาคารเลขที่ 38 ยังคงเป็นอาคารที่มีสภาพโดยรวมค่อนข้างสมบูรณ์ เนื่องจากปัจจุบันปี 2558 ยังมีการใช้สอยอยู่เป็นอาคารอยู่อาศัย โดยโครงสร้างอาคารมีการต่อเติมโครงสร้างวัสดุใหม่ขึ้นมาใหม่แทนที่โครงสร้างไม้เนื้อแข็งเก่าที่เสื่อมสภาพ เช่น มีการก่อกำแพงอิฐบล็อกแทนกำแพงไม้เนื้อแข็งเดิม และการสร้างเสาคอนกรีตแทนเสาไม้เนื้อแข็ง การอนุรักษ์อาคารผู้วิจัยจึงได้เลือกนำวิธีอนุรักษ์อาคาร 2 วิธีคือ การบูรณะอาคาร (restoration) และการอนุรักษ์กรอบอาคาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) การบูรณะอาคาร

การบูรณะอาคารจะเลือกทำกับพื้นที่อาคารบริเวณด้านหน้าอาคาร เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่ส่วนนี้ยังคงความแท้และคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมเกือบสมบูรณ์ ยกเว้นโครงสร้างบางส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุเป็นวัสดุใหม่เนื่องจากวัสดุเก่าเริ่มมีการเสื่อมสภาพและทรุดโทรม โดยการบูรณะอาคารบริเวณด้านหน้า จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุและความแท้ให้ดั้งเดิมให้มากที่สุด โดยโครงสร้างบริเวณด้านหน้าอาคารที่ต้องบูรณะมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 5.21 การแบ่งส่วนอาคารสำหรับการอนุรักษ์. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.1) พื้น

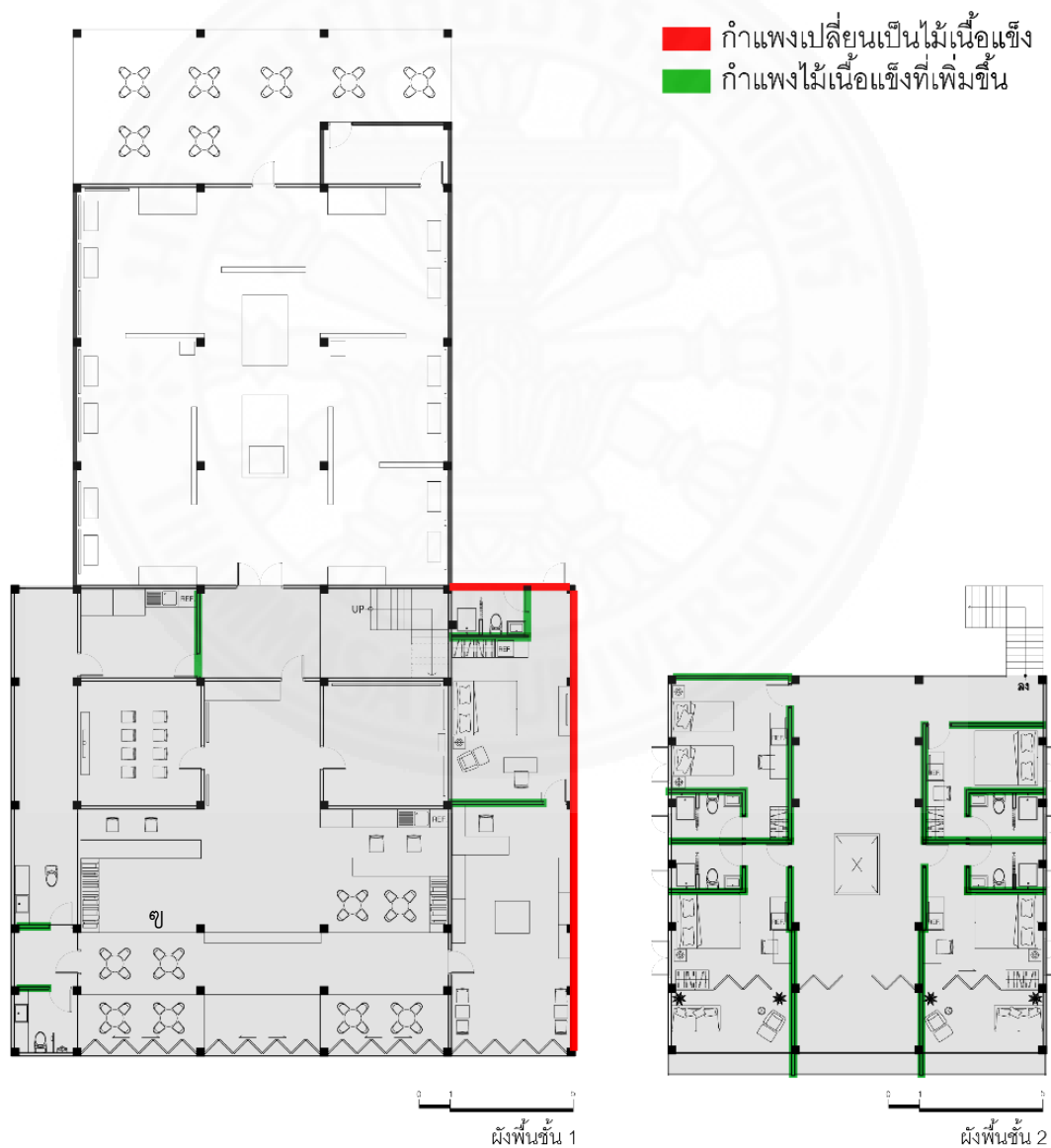
วัสดุพื้นดั้งเดิมของบ้านเลขที่ 38 เดิมมีทั้งส่วนที่เป็นพื้นไม้เนื้อแข็งและพื้นคอนกรีตซึ่งส่วนมากพื้นในอาคารจะเป็นพื้นวัสดุคอนกรีต ยกเว้นพื้นบริเวณด้านหน้าอาคารบางส่วนที่เป็นไม้เนื้อแข็งเนื่องจากในอดีตเคยมีห้องใต้ดินอยู่ด้านล่างบริเวณนั้นและพื้นบริเวณชั้นบน โดยจากการสำรวจอาคารปี 2558 พื้นบริเวณด้านหน้าอาคารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือพื้นที่บริเวณห้องพักคนใช้ในอดีต โดยเปลี่ยนแปลงจากพื้นคอนกรีตฉาบเรียบเป็นพื้นกระเบื้องทั้งหมด 60 ตารางเมตร การบูรณะจึงเปลี่ยนจากพื้นกระเบื้องกลับไปเป็นพื้นคอนกรีตแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 5.22 ตำแหน่งพื้นที่เปลี่ยนวัสดุจากพื้นกระเบื้องเป็นพื้นคอนกรีต. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.2) กำแพง

วัสดุของกำแพงดั้งเดิมของอาคารเลขที่ 38 เป็นวัสดุไม้เนื้อแข็งทั้งหมด โดยจากการสำรวจอาคารในปี 2558 กำแพงบริเวณชั้นบนส่วนด้านหน้าอาคารยังคงเป็นวัสดุไม้เนื้อแข็งดั้งเดิม แต่กำแพงบริเวณด้านล่างของอาคารมีกำแพงบางส่วนที่เปลี่ยนจากกำแพงไม้เนื้อแข็งเป็นวัสดุอิฐบล็อกแทน โดยมีเนื้อที่กำแพงรวมทั้งหมด 57 ตารางเมตร การบูรณะอาคารจึงเปลี่ยนกำแพงอิฐบล็อกกลับไปเป็นกำแพงไม้เนื้อแข็งแบบดั้งเดิม ส่วนการเพิ่มกำแพงกันห้องที่เพิ่มขึ้นจากการปรับเปลี่ยนการใช้สอยจะใช้ไม้เนื้อแข็งเพื่อให้เกิดความกลมกลืนกันของวัสดุภายในอาคาร

ภาพที่ 5.23 ตำแหน่งกำแพงที่ปรับเปลี่ยนเป็นเนื้อแข็งและกำแพงไม้เนื้อแข็งที่เพิ่มขึ้น. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1.3) หลังคา

วัสดุบุหลังคาคั้งเดิมของบ้านเลขที่ 38 เดิมเป็นกระเบื้องว่าวดินเผา แต่ปัจจุบันปี 2558 ได้เปลี่ยนเป็นเป็นหลังคากระเบื้องลอนคู่และสังกะสีแทนกระเบื้องว่าวดินเผาที่เริ่มเสื่อมสภาพ การบูรณะหลังคาจึงเปลี่ยนวัสดุบุหลังคาจากหลังคากระเบื้องลอนคู่และสังกะสีเป็นกระเบื้องว่าวดินเผา

วัสดุบุหลังคาปัจจุบัน

ภาพจำลองวัสดุหลังคาหลังการบูรณะหลังคา

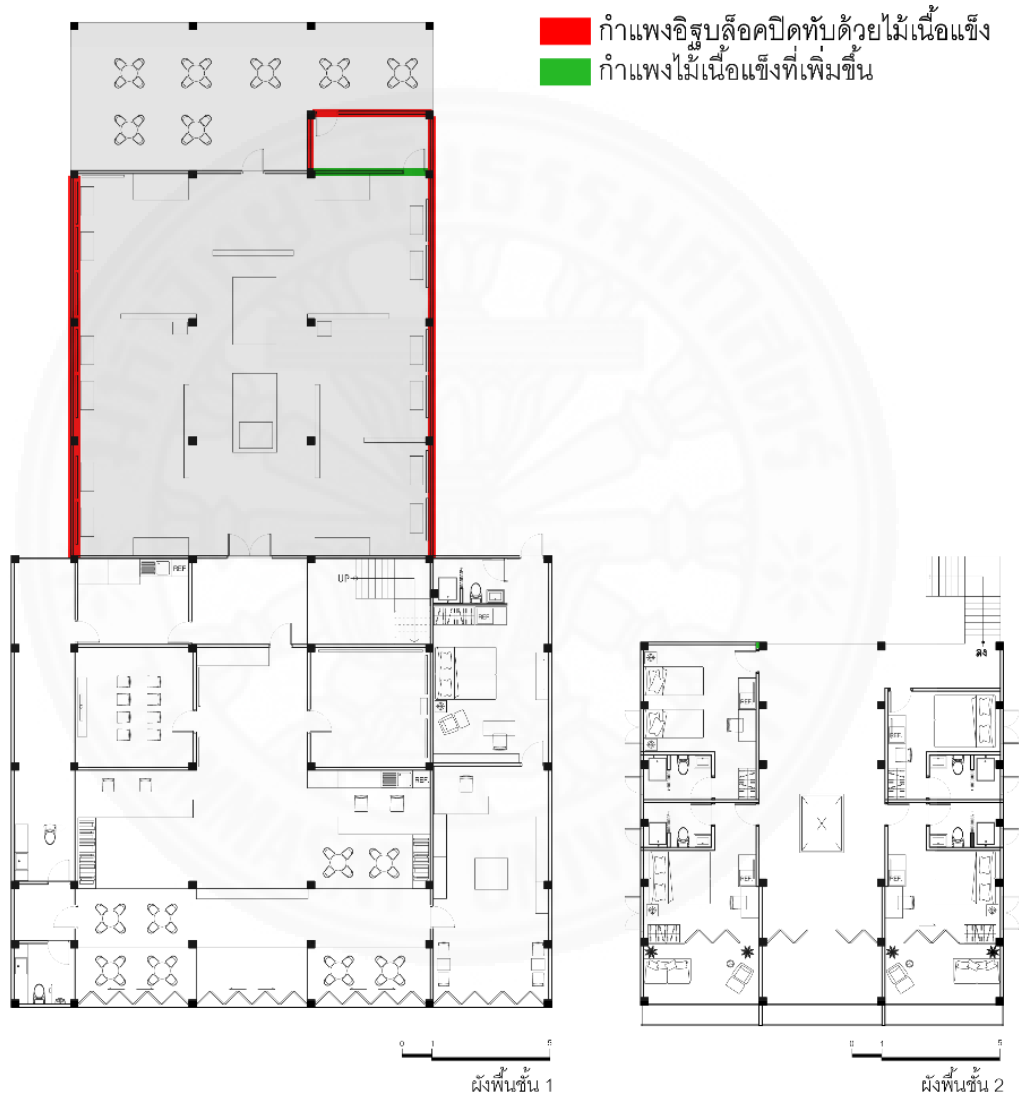
ภาพที่ 5.24 ภาพจำลองหลังคาก่อนและหลังการบูรณะ. จาก. ผู้วิจัย, 2559

(2) การอนุรักษ์กรอบอาคาร

การอนุรักษ์กรอบอาคารจะเลือกทำกับอาคารบริเวณด้านหลังอาคาร เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่อาคารส่วนนี้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัสดุใหม่เกือบทั้งหมดจึงทำให้ความแท้และคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมน้อยกว่าบริเวณส่วนด้านหน้าอาคาร การอนุรักษ์อาคารจึงเก็บส่วนที่ยังคงเป็นแท้ดั้งเดิมและเปลี่ยนวัสดุโครงสร้างเฉพาะภายนอกอาคารเพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของอาคารให้กลับสู่ความแท้ดั้งเดิม โดยรายละเอียดมีดังนี้

(2.1) กำแพง

จากการสำรวจปี 2558 กำแพงบริเวณด้านหลังอาคาร เป็นกำแพงอิฐบล็อก การเปลี่ยนแปลงกำแพงบริเวณด้านหลังอาคารจึงใช้ไม้เนื้อแข็งปิดทับกำแพงอิฐบล็อกเดิมเพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับกำแพงบริเวณด้านหน้าอาคาร

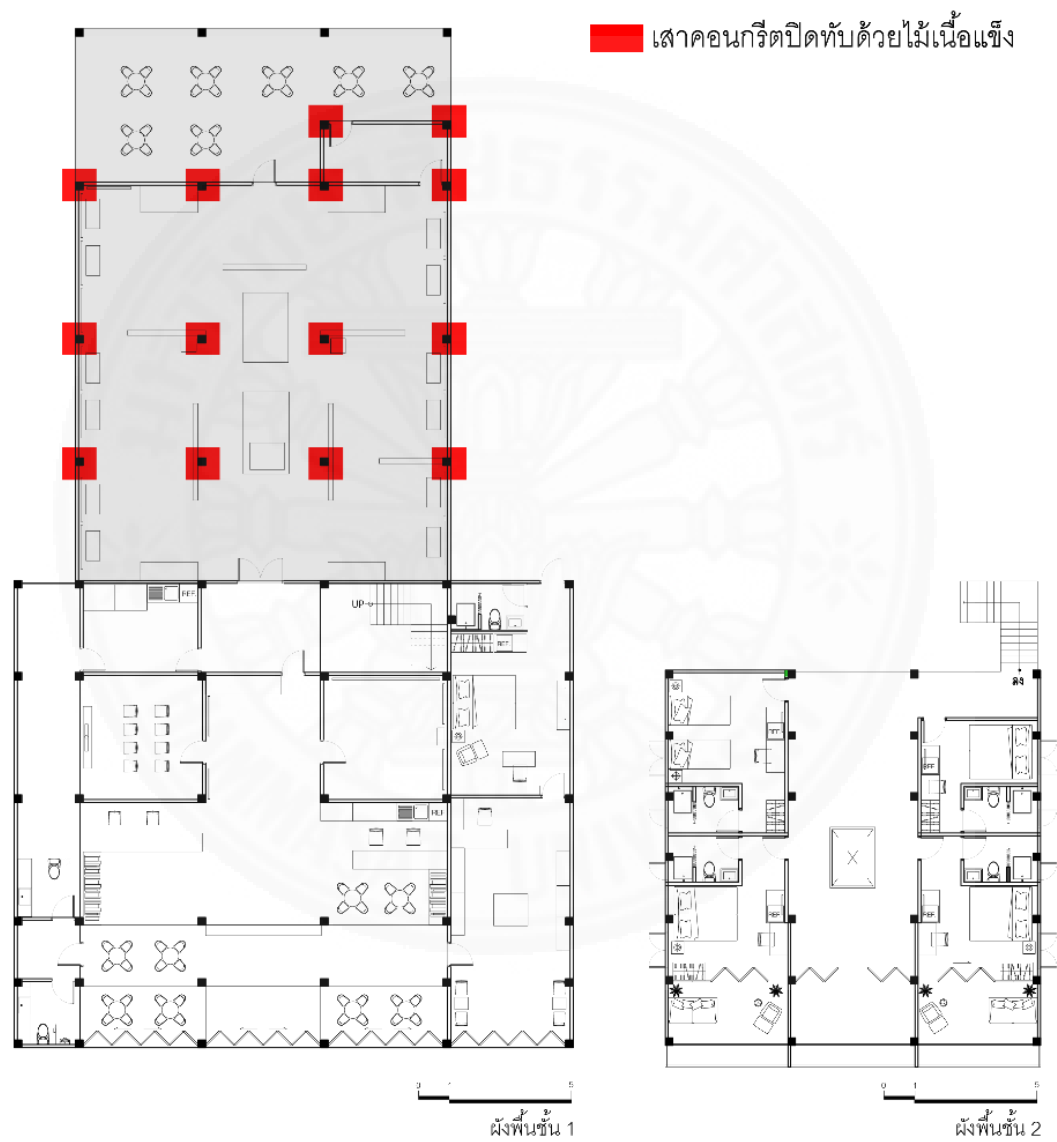

ภาพที่ 5.25 ตำแหน่งกำแพงอิฐบล็อกที่ปิดทับด้วยไม้เนื้อแข็งและกำแพงเนื้อแข็งที่เพิ่มขึ้น.

จาก ผู้วิจัย, 2559

(2.2) เสา

เสาบริเวณด้านหลังอาคารจากการสำรวจปี 2558 เป็นเสาคอนกรีต ซึ่งรูปแบบเสาเดิมของบ้านเลขที่ 38 เป็นเสาไม้เนื้อแข็งขนาดกว้าง 0.20 เมตร ยาว 0.20 เมตร การเปลี่ยนแปลงจึงใช้แผ่นไม้เนื้อแข็งปิดทับเสาคอนกรีตเดิมเพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับเสาบริเวณส่วนหน้าของอาคาร

ภาพที่ 5.26 ตำแหน่งเสาที่ใช้ไม้เนื้อแข็งปิดทับ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ภาพจำลองแสดงเสาคอนกรีตและกำแพงอิฐบล็อก

ภาพจำลองแสดงเสาคอนกรีตและกำแพงอิฐบล็อกที่ถูกปิดทับด้วยไม้เนื้อแข็งหลังการบูรณะ
ภาพที่ 5.27 ภาพจำลองกำแพงและเสาก่อนและหลังการปรับเปลี่ยนวัสดุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(2.3) หลังคา

หลังคาบริเวณด้านหลังอาคารเดิมเป็นหลังคาโครงสร้างไม้และวัสดุฉนวนหลังคาเป็นกระเบื้องว่านดินเผา ซึ่งปัจจุบันหลังคาบริเวณส่วนด้านหลังอาคารได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัสดุฉนวนหลังคากระเบื้องลอนคู่ แต่ยังคงเหลือโครงสร้างไม้แบบดั้งเดิมการอนุรักษ์กรอบอาคารจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนวัสดุฉนวนหลังคาจากกระเบื้องลอนคู่เป็นกระเบื้องว่านดินเผาแบบดั้งเดิม

5.3 การบริหารจัดการทรัพยากร

5.3.1 การบริหารจัดการด้านการเงิน

(1) ต้นทุนของโครงการ

จากการสำรวจบ้านเลขที่ 38 ปัจจุบันยังคงมีสภาพโดยรวมค่อนข้างสมบูรณ์ และโครงสร้างหลักยังเป็นโครงสร้างสามารถยังใช้งานได้ปกติ แต่มีโครงสร้างรองที่เสื่อมสภาพในบางส่วน ค่าใช้จ่ายของโครงการส่วนมากจึงเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการบูรณะอาคารและการปรับเปลี่ยนการใช้สอยการใช้งาน โดยจากการประเมินโครงการจะมีต้นทุนค่าประมาณที่ 1,784,384.00บาท โดยรายละเอียดมีดังนี้

ตารางที่ 5.1

ค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน

ค่ารื้อถอน					
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
1	กำแพงอิฐบล็อก	ตารางเมตร	93	34	3,162.00
2	วัสดุผนังหลังคา	ตารางเมตร	429	6	2,574.00
3	พื้นกระเบื้อง	ตารางเมตร	60	34	2,040.00
	รวม				7,776.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก บัญชีค่าแรงงานที่ใช้ประกอบการถอดแบบคำนวณราคากลางงานก่อสร้างอาคาร, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559. www.bb.go.th

ตารางที่ 5.2

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน								
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาวัสดุ		ราคาค่าแรง		จำนวนเงิน (บาท)
				ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	
1	งานกำแพง							
	1.1 ไม้กระบอกขนาด 1" x 8" x 4.00 เมตร	ตารางเมตร	231	556.00	128,436.00	124.00	28,644.00	157,080.00
	1.2 ไม้กระบอกขนาด 2" x 8" x 4.00 เมตร	ตารางเมตร	282	1,112.00	313,584.00	124.00	34,968.00	348,552.00
2	งานหลังคา							
	กระเบื้องว่าวดินเผา	ตารางเมตร	472	120.00	56,640.00	44.00	20,768.00	77,408.00
3	งานประตู							
	3.1 ประตูไม้ ขนาด 1.00 x 2.00 เมตร	บาน	8	8,000.00	64,000.00	135.00	1,080.00	65,080.00
	3.2 ประตูห้องน้ำ ขนาด 0.80 x 2.00 เมตร	บาน	7	2,000.00	14,000.00	135.00	945.00	14,945.00
4	งานสุขภัณฑ์							
	4.1 โถส้วมสุขภัณฑ์	ชิ้น	7	7,000.00	49,000.00	298.00	2,086.00	51,086.00
	4.2 สายฉีดชำระ	ชิ้น	7	200.00	1,400.00	103.00	721.00	2,121.00
	4.3 อ่างล้างมือ	ชิ้น	7	4,000.00	28,000.00	298.00	2,086.00	30,086.00
	4.4 ก๊อกน้ำ	ชิ้น	7	1,000.00	7,000.00	103.00	721.00	7,721.00
	4.5 อ่างอาบน้ำ	ชิ้น	5	16,000.00	80,000.00	298.00	1,490.00	81,490.00
	4.6 ฝักบัว	ชิ้น	4	1,000.00	4,000.00	107.00	428.00	4,428.00
	4.7 ม่านบังตา	ชิ้น	4	350.00	1,400.00	103.00	412.00	1,812.00
	4.8 ที่ใส่กระดาษชำระ	ชิ้น	5	300.00	1,500.00	103.00	515.00	2,015.00
	4.9 ที่วางสบู่	ชิ้น	5	300.00	1,500.00	103.00	515.00	2,015.00
	4.10 ราวแขวนผ้า	ชิ้น	5	650.00	3,250.00	103.00	515.00	3,765.00
	4.11 กระจกเงา	ชิ้น	5	1,000.00	5,000.00	39.00	195.00	5,195.00
	4.12 ชิงค์ล้างจาน	ชิ้น	2	3,000.00	6,000.00	289.00	578.00	6,578.00
	4.13 ตะแกรงดักกลิ่น	ชิ้น	7	100.00	700.00	39.00	273.00	973.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก ดัชนีเศรษฐกิจการค้า, ราคาวัสดุก่อสร้าง, เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2559. www.price.moc.go.th

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน

ค่าวัสดุและค่าแรงงาน								
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาวัสดุ		ราคาค่าแรง		จำนวนเงิน (บาท)
				ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	ราคาต่อหน่วย (บาท)	ราคารวม (บาท)	
5	งานระบบ							
	5.1 งานระบบไฟฟ้า	จุด	19	550.00	10,450.00	268.00	5,092.00	15,542.00
	5.2 งานเดินระบบประปา	จุด	7	550.00	3,850.00	744.00	5,208.00	9,058.00
	5.2.1 ถังบำบัดน้ำปฏิกูลด้วยระบบอัดอากาศ พร้อม อุปกรณ์ ขนาด 15 คน ตราแซทส์ รุ่น MA.206	ถัง	1	35,685.00	35,685.00	744.00	744.00	36,429.00
	5.2.2 ถังเก็บน้ำไฟเบอร์กลาส แบบสายเส้น ขนาด 2000 ลิตร ตรา พี พี	ถัง	1	9,720.00	9,720.00	744.00	744.00	10,464.00
	รวม							933,843.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก ดัชนีเศรษฐกิจการค้า, ราคาวัสดุก่อสร้าง, เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2559. www.price.moc.go.th

จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก บุญถาวร, เครื่องใช้ไฟฟ้า, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559. www.boonthavorn.com

ตารางที่ 5.3

ค่าออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง

ค่าออกแบบและค่าควบคุมงานก่อสร้าง			
ลำดับ	ประเภท	อัตราร้อยละของค่าก่อสร้าง	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าออกแบบ	7%	65,370.00
2	ค่าควบคุมงานก่อสร้าง	3%	28,015.00
	รวม		93,385.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก AOV Engineering, ราคาค่าออกแบบและคุมงานก่อสร้าง, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559. www.aoveng.com

ตารางที่ 5.4

ค่าเฟอร์นิเจอร์

ค่าเฟอร์นิเจอร์					
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
1	เตียงเดี่ยวขนาด 3.5 ฟุต	ชั้น	2	11,900.00	23,800.00
2	เตียงคู่ขนาด 6 ฟุต	ชั้น	4	15,900.00	63,600.00
3	ตู้เสื้อผ้า	ตู้	5	14,990.00	74,950.00
4	ชุดโต๊ะไม้กลม	ชุด	15	5,500.00	82,500.00
5	ชุดโต๊ะไม้เหลี่ยม	ชุด	5	3,500.00	17,500.00
6	เก้าอี้	ชั้น	20	1,800.00	36,000.00
	รวม				298,350.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก Indxlivingmall, ราคาเฟอร์นิเจอร์, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559. www.indexlivingmall.com

ตารางที่ 5.5

ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า

อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า					
ลำดับ	ประเภท	หน่วย	จำนวน	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
1	เครื่องซักผ้า	เครื่อง	2	34,990.00	69,980.00
2	เครื่องอบผ้า	เครื่อง	2	49,900.00	99,800.00
3	เครื่องปรับอากาศ	เครื่อง	6	25,000.00	150,000.00
4	โทรทัศน์	เครื่อง	4	7,000.00	24,000.00
5	ตู้เย็น	เครื่อง	6	7,000.00	48,000.00
6	เครื่องทำน้ำร้อน	เครื่อง	5	4,750.00	23,750.00
7	เครื่องสำรองไฟขนาด 5000 W	เครื่อง	1	35,500.00	35,500.00
	รวม				451,030.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก บุญถาวร, เครื่องใช้ไฟฟ้า, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559

ตารางที่ 5.6

ต้นทุนรวมของโครงการ

ต้นทุนของโครงการ		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่ารั้วถอน	7,776.00
2	ค่าวัสดุและแรงงาน	933,843.00
3	ค่าออกแบบและค่าควบคุมงานก่อสร้าง	93,385.00
4	ค่าเฟอร์นิเจอร์	298,350.00
5	ค่าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า	451,030.00
	รวม	1,784,384.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย อ้างอิงราคาจาก Indexlivingmall, ราคาเฟอร์นิเจอร์, เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2559

(2) รายรับของโครงการ

(2.1) ค่าที่พักทั้งหมด 4 ห้อง โดยราคาห้องพักต่อคืนอ้างอิงจากราคาค่าห้องพักจากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15) มาใช้ในการประเมินราคาค่าพักต่อคืน เนื่องจากเป็นโรงแรมที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากอาคารโครงสร้างไม้เก่าและมีขนาดห้องที่เท่ากัน รวมถึงอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรีเช่นเดียวกัน แต่เนื่องด้วยโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรีอยู่ติดริมแม่น้ำจันทบุรี จึงทำให้ ค่าที่พักจึงมีราคาที่ลดลงจากราคาบ้านหลวงราชไมตรีร้อยละ 10 - 15

(2.2) รายรับจากการขายน้ำและเครื่องดื่ม เป็นรายได้จากการขายน้ำผลไม้และน้ำชนิดต่างๆ เช่น น้ำเปล่า น้ำอัดลม และน้ำผลไม้ที่นำผลไม้ที่มีชื่อเสียงของชุมชนมาเป็นวัตถุดิบ โดยจำนวนรายรับอ้างอิงจากกรณีศึกษาหอศิลป์ดีคูน (ตารางที่ 4.16) เนื่องจากมีสินค้าประเภทเดียวกัน รวมถึงเป็นอาคารที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยจากอาคารไม้เก่าและเป็นแหล่งท่องเที่ยว

(2.3) ผลិតภัณฑ์ของฝาก เป็นรายรับที่มาจาก การนำสินค้าที่มีในชุมชนเข้ามารวมกันขายในโครงการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่มีช่องทางในการซื้อสินค้าของชุมชนมากขึ้น โดยโครงการจะได้กำไรจากผลต่างราคาที่ไม่มากเนื่องจากต้องการสนับสนุนรายได้ให้แก่ชุมชนเป็นหลัก แต่ควรที่จะต้องมีรายรับเข้าโครงการเพราะต่อมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจที่โครงการจะต้องรับภาระ เช่น ค่าไฟฟ้า และค่าพนักงาน

ตารางที่ 5.7

รายรับของโครงการ (ต่อเดือน)

รายรับโครงการ (ต่อเดือน)		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าที่พัก (อัตราเข้าพักร้อยละ 60)	129,600.00
2	ขายน้ำและเครื่องดื่ม	25,000.00
3	ขายผลิตภัณฑ์และของฝาก	5,000.00
	รวม	159,600.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(3) รายจ่ายของโครงการ

(3.1) ค่าจ้างพนักงานทั้งหมดรวม 4 คน คือ พนักงานร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม พนักงานร้านขายของฝาก พนักงานดูแลโฮมสเตย์ และผู้จัดการฝ่ายอาคารและบัญชีรวม 1 คน โดยค่าจ้างอ้างอิงจากกรณีศึกษาร้านหนังสือค่านำ (ตารางที่ 4.17)

(3.2) ค่าผลิตภัณฑ์หรือวัตถุดิบ เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อสินค้าเพื่อนำมาขายหรือแปรรูป เช่น ผลไม้ที่นำมาแปรรูปขายที่ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม หรือสินค้าที่มีในชุมชน

(3.3) ค่าดูแลห้องพัก เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการรักษาความสะอาดและเปลี่ยนอุปกรณ์เครื่องใช้ โดยราคาอ้างอิงจากค่าดูแลห้องพักกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15) โดยคิดในอัตราร้อยละ 25 ตามอัตราร้อยละจำนวนห้อง

(3.4) ค่าโทรศัพท์ เป็นค่าใช้จ่ายที่มีไม่มากแต่สำคัญต่อการทำธุรกิจโฮมสเตย์ ที่จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า โดยราคาค่าโทรศัพท์อ้างอิงจากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15)

(3.5) ค่าสาธารณูปโภค เป็นรายจ่ายสำหรับการใช้ไฟฟ้า และ น้ำประปาโดยราคาสาธารณูปโภคอ้างอิงจากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี (ตารางที่ 4.15)

(3.6) ค่าเช่าบ้าน เป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญเนื่องจากการปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเลขที่ 38 ซึ่งในปัจจุบันปี 2558 ยังคงเป็นบ้านที่มีเจ้าของจึงต้องมี การเช่าบ้านเพื่อประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ โดยค่าเช่าอ้างอิงจากกรณีศึกษาร้านหนังสือค่านำซึ่งเป็นอาคารไม้เก่าที่มีขนาดพื้นที่ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 5.8

รายจ่ายของโครงการ (ต่อเดือน)

รายจ่ายโครงการ (ต่อเดือน)		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าพนักงาน 4 คน	53,000.00
2	ค่าดูแลห้องพัก	39,000.00
3	ค่าเช่าบ้าน	15,000.00
4	ค่าผลิตภัณฑ์ (ร้านขายน้ำ และร้านขายของฝาก)	15,000.00
5	ค่าสาธารณูปโภค (ไฟฟ้าและประปา)	6,000.00
6	ค่าโทรศัพท์	1,600.00
	รวม	129,600.00

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ตารางที่ 5.9

รายรับสุทธิของโครงการ (ต่อปี)

ตารางรายรับสุทธิของโครงการ (ต่อปี)		
ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
1	รายรับโครงการ (ต่อเดือน)	159,600.00
2	รายจ่ายโครงการ (ต่อเดือน)	129,600.00
	รายรับสุทธิโครงการ (ต่อเดือน)	30,000.00
	รายรับสุทธิโครงการ (ต่อปี)	360,000.00

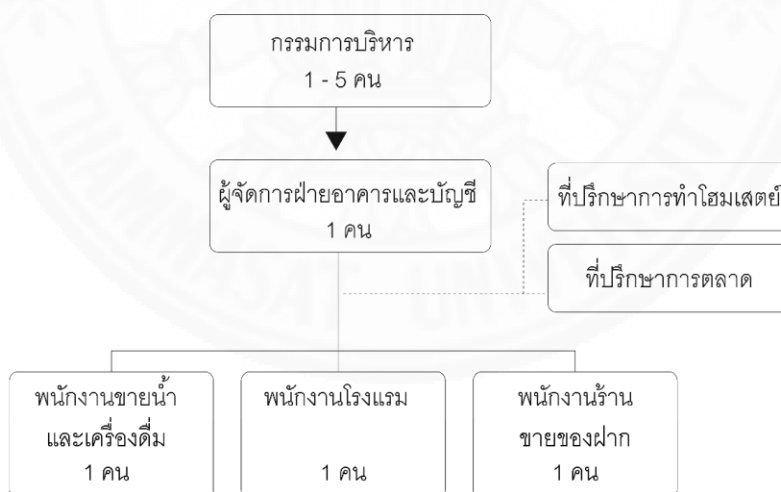
หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(4) ระยะการคืนทุนของโครงการ

โดยจากการประเมินโครงการจะมีต้นทุนค่าตประมาณที่ 1,784,384.00 และจากที่โครงการมีรายรับสุทธิต่อปี 360,000 บาทต่อปี ซึ่งส่งผลให้โครงการสามารถคืนทุนในระยะเวลา 5 ปี

5.3.2 การบริหารจัดการด้านบุคลากร

การบริหารจัดการบุคลากร ได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์กรณีศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ โดยบุคลากรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ กรรมการบริหารซึ่งจะเป็นผู้ลงทุนที่ได้รับเงินจากการปันผล และพนักงานจ้างจำนวน 4 คน โดยรายละเอียดแต่ละบุคลากรมีดังนี้

ภาพที่ 5.28 โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมต่อโครงการ. จาก ผู้วิจัย, 2559

(1) กรรมการบริหาร

กรรมการบริหาร เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนมีหน้าที่วางแผนกำหนดทิศทางของโครงการซึ่งจะเป็นผู้ที่ถือหุ้นส่วนใหญ่และได้รับจากเงินปันผล โดยการศึกษากรรมการบริหาร จากกรณีศึกษาโรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี สรุปได้ว่าควรมีอย่างน้อย 1 คนและไม่เกิน 5 คน

(2) ที่ปรึกษาการทำโฮมสเตย์

เนื่องจากเป็นธุรกิจที่คนในชุมชนไม่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ จึงจำเป็นต้องมีผู้ที่ให้คำปรึกษาทางด้านการทำโฮมสเตย์สำหรับให้คำปรึกษาการดูแลโครงการ

(3) ที่ปรึกษาด้านการตลาด

การตลาดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบริหารจัดการธุรกิจโฮมสเตย์ จึงจำเป็นต้องมีผู้ให้คำปรึกษาด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมกลยุทธ์ในด้านการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายให้แก่โครงการ

(4) ผู้จัดการฝ่ายอาคารและบัญชี

ผู้จัดการฝ่ายอาคารและบัญชีเป็นผู้ที่ต้องคอยดูแลและบริหารจัดการโครงการให้ดำเนินงานต่อไปได้เช่น การจัดการอาคารและสถานที่ การวางแผนและจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ การควบคุมประสิทธิภาพพนักงานในโครงการรวมถึงดูแลจัดการบัญชีรายรับรายจ่ายของโครงการ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาโครงการในอนาคตหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการ โดยสาเหตุที่ทำให้ทำหน้าที่ 2 หน้าที่ร่วมกันเนื่องจากเป็นโครงการที่มีขนาดเล็ก

5.3.3 การบริหารจัดการด้านสินค้า

(1) พิพิธภัณฑ์

สินค้าที่จะนำมาแสดงจะใช้สิ่งของเครื่องใช้สำหรับการดำรงชีวิตของคนในชุมชนเช่น เครื่องเจียรไนพลอย เครื่องทำเส้นก๋วยเตี๋ยว อุปกรณ์การประมง อุปกรณ์การทำขนมโบราณ และอื่น ๆ รวมถึงวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุเช่น เรื่องการการใช้ชีวิต ซึ่งจะแสดงเป็นรูปภาพและคำอธิบายเรื่องราว

(2) โฮมสเตย์

สินค้าในส่วนที่พักโฮมสเตย์ จะใช้สินค้าที่มีในชุมชนบริหารให้แก่ลูกค้า เช่น อาหาร เข้า เครื่องดื่มและของหวาน เพื่อเพิ่มสนับสนุนสินค้าของชุมชน

(3) ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม

ร้านขายน้ำและเครื่องดื่มจะขายเฉพาะน้ำผลไม้ที่มาจากผลไม้ที่มีชื่อเสียงของชุมชนตลาดหนองบัว เพื่อไม่ให้เกิดส่งผลกระทบต่อร้านขายกาแฟที่มีอยู่ในชุมชน

(4) ร้านขายของฝาก

สินค้าในร้านขายของฝาก เป็นสินค้าที่มีในชุมชน เพื่อเพิ่มช่องทางการขายและสนับสนุนสินค้าของชุมชน

(5) พื้นที่อ่านหนังสือ

หนังสือในส่วนพื้นที่อ่านหนังสือจะเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี รวมถึงหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้สำหรับนักเรียนนักศึกษาในชุมชน

5.4 ความแตกต่างระหว่างการออกแบบและบริหารทรัพยากรจัดการโดยผู้วิจัยและการออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชนมีส่วนร่วม

จากการศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าความคิดเห็นของการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรที่มาจากผู้วิจัยมีความแตกต่างกับการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรที่มาจาก การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งรายละเอียดของความแตกต่างมีดังนี้

ตารางที่ 5.10

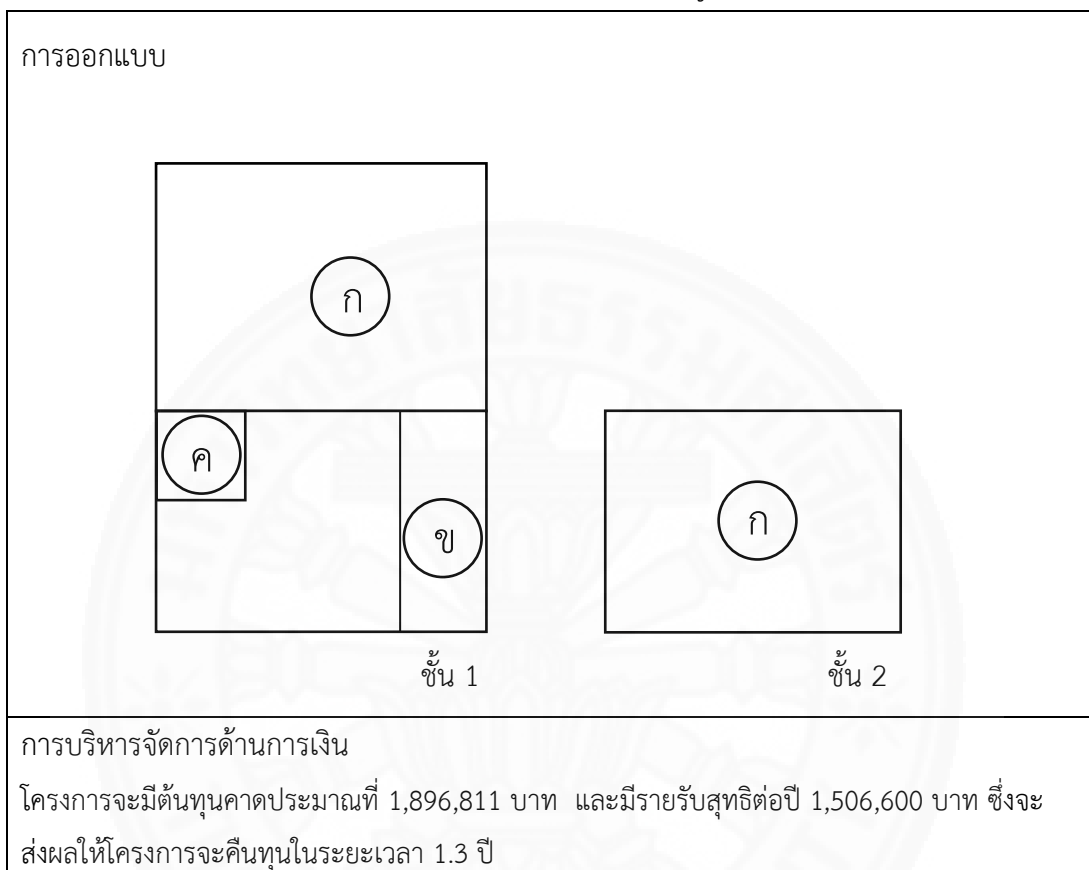
แสดงแนวคิดในการออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย

ตำแหน่ง	ลักษณะพื้นที่	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	ตำแหน่ง	ความสำคัญ
ก	ห้องพัก	306	จัดให้อยู่บริเวณด้านหลังและชั้นบนของบ้านเพื่อให้ผู้เข้าพักมีความเป็นส่วนตัว	มีความสำคัญมากที่สุดอันดับ 1 เพราะการทำธุรกิจโรงแรมจะสามารถสร้างรายได้ให้โครงการ ซึ่งจะส่งผลให้คืนทุนได้เร็วและสามารถนำไปพัฒนาชุมชนต่อไป
ข	พิพิธภัณฑ์	86	จัดให้อยู่บริเวณด้านหน้าอาคารเพื่อสะดวกต่อการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว	มีความสำคัญมากที่สุดอันดับ 2 เพราะการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนเป็นสิ่งที่จำเป็นรวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่
ค	ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม	16	จัดให้อยู่บริเวณด้านหน้าอาคารเพื่อสะดวกต่อนักท่องเที่ยว เข้ามานั่งพักและรับประทานน้ำและเครื่องดื่ม	มีความสำคัญมากที่สุดอันดับ 3 เพราะเป็นธุรกิจที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในโครงการ และสามารถสร้างรายได้ให้โครงการ

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ตารางที่ 5.10 (ต่อ)

แสดงแนวคิดในการออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

ตารางที่ 5.11

แสดงแนวความคิดการออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชนมีส่วนร่วม

ตำแหน่ง	ลักษณะพื้นที่	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	ตำแหน่ง	ความสำคัญ
ข	พิพิธภัณฑ	186	จัดให้อยู่บริเวณด้านหลังของอาคาร เนื่องจากต้องการให้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ และต้องการให้เป็นพื้นที่ปิด แยกจากส่วนด้านหน้าอาคาร	มีความสำคัญอันดับ 1 เพราะคนในชุมตลาดหนองบัว ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีคุณค่า และมีจำนวนมาก เช่น สิ่งของเครื่องใช้โบราณ ให้ดำรงไว้ เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว และคนรุ่นหลังได้ศึกษา
ง	ร้านขายของฝาก	76	จัดให้อยู่บริเวณด้านหน้าอาคารเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาซื้อของได้สะดวก	มีความสำคัญอันดับ 2 เพราะต้องการให้นักท่องเที่ยวสามารถมีช่องทางในการซื้อสินค้าของชุมชนได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้น
ก	ห้องพัก	60	จัดให้อยู่บริเวณชั้นบนของเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาพักมีความเป็นส่วนตัว	มีความสำคัญอันดับ 3 เพราะเป็นธุรกิจที่สำคัญต่อโครงการในด้านการเงิน และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน
ค	ร้านขายน้ำและเครื่องดื่ม	24	จัดให้อยู่บริเวณด้านหน้าอาคารเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาซื้อของได้สะดวก	มีความสำคัญอันดับ 4 เพราะเป็นธุรกิจที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในโครงการ รวมถึงสามารถสร้างรายได้ให้แก่โครงการ
จ	พื้นที่อ่านหนังสือ	24	จัดให้อยู่บริเวณด้านหน้าอาคารเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาได้สะดวก	มีความสำคัญอันดับ 5 ชุมชนให้ความสำคัญน้อยสุดเพราะลักษณะการดำรงชีวิตของคนในชุมชนในปัจจุบันการอ่านหนังสือไม่เป็นที่นิยมของคนในชุมชน

หมายเหตุ. จาก ผู้วิจัย, 2559

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาสู่การออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารที่ส่งเสริมการอนุรักษ์อาคารร่วมไปกับการบริหารจัดการทรัพยากร โดยมีสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 สรุปผลวิจัยจากการศึกษาและประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางด้านมรดกสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อนำมาเป็นอาคารต้นแบบในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยและส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม

จากการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรม สรุปได้ว่าอาคารในชุมชนตลาดหนองบัว มีทั้งหมด 5 รูปแบบคือ อาคาร 1 ชั้น กว้าง 2 ช่วงเสา อาคาร 1 ชั้น กว้าง 3 ช่วงเสา อาคาร 2 ชั้น กว้าง 2 ช่วงเสา อาคาร 2 ชั้น กว้าง 3 ช่วงเสา และอาคาร 2 ชั้น กว้าง 4 ช่วงเสา และศึกษาความแท้ในด้านการออกแบบขององค์ประกอบของอาคารได้แก่ กำแพง ประตูบานเฟี้ยม ประตูบานสวิง หน้าต่าง ช่องระบายลม ระเบียง หลังคาและกันสาด เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประเมินความแท้ในด้านการออกแบบและคุณค่าสถาปัตยกรรมกับอาคาร 71 อาคารในพื้นที่ศึกษา เพื่อคัดเลือกอาคารต้นแบบในการปรับเปลี่ยนการใช้สอย สรุปได้เป็นบ้านเลขที่ 38 เป็นอาคารที่มีความแท้ในด้านการออกแบบและคุณค่าด้านมรดกสถาปัตยกรรมในด้านลักษณะแห่งการก่อสร้างและสุนทรียภาพที่มากกว่าอาคารอื่น

6.1.2 สรุปผลวิจัยจากการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัวเพื่อหากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และท่องเที่ยว

จากการศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคาร เป็นการศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ตั้งแต่ยุคที่รุ่งเรืองจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบที่ส่งเสริมอนุรักษ์และส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้แก่โครงการ สรุปได้ว่าวัฒนธรรมการค้าขายที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหนองบัวมีทั้งหมด 7 อย่าง คือ การค้าขายพลอย ขายกล้วยเดี่ยว การประมง

และอาหารทะเล ผักผลไม้และการเกษตร กาแฟและเครื่องดื่ม ขนมและของหวาน และแพทย์และสมุนไพร โดยในปัจจุบันการค้าขายต่าง ๆ เหล่านี้เริ่มลดน้อยลง และการค้าขายพลอยได้หมดไป

6.1.3 สรุปผลวิจัยจากการศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน

การศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยบ้านเลขที่ 38 โดยศึกษาข้อมูลจากกรณีศึกษาบ้านไม้เก่าที่ปรับเปลี่ยนการใช้สอยเป็นธุรกิจที่แตกต่างกัน 3 โครงการคือ โรงแรมบ้านหลวงราชไมตรี หอศิลป์ดีคูน และร้านหนังสือค่าน้ำ ในเรื่องการออกแบบและการอนุรักษ์อาคาร การบริหารจัดการทรัพยากร การอนุรักษ์วัฒนธรรมและนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาสังคม เพื่อนำเสนอข้อมูลแก่ชุมชนและสร้างการมีส่วนร่วมในการออกแบบและการจัดการโครงการ ซึ่งได้ข้อสรุปว่าควรเป็น โฮมสเตย์ที่มีห้องพัก 4 ห้องบนชั้นสองของอาคาร และมีพิพิธภัณฑสถานขายน้ำและเครื่องตุ้ม กับร้านขายของฝากและพื้นที่อ่านหนังสือที่ชั้นล่างของอาคาร ซึ่งการอนุรักษ์อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนด้านหน้าอาคารใช้วิธีการบูรณะอาคารเพื่อคงความแท้และคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน และส่วนด้านหลังอาคารใช้วิธีการอนุรักษ์รอบอาคาร เนื่องจากสภาพปัจจุบันมีความแท้และคุณค่าที่น้อยจากการเปลี่ยนเป็นวัสดุใหม่เกือบทั้งหมด

ด้านการบริหารการปรับเปลี่ยนการใช้สอย โดยจากการประเมินโครงการจะมีต้นทุนคาดประมาณที่ 1,784,384.00 บาท และมีระยะเวลาในการคืนทุน 5 ปี จากรายรับ ค่าที่พัก ขายน้ำ และเครื่องตุ้ม และขายของฝาก ด้านการบริหารจัดการบุคลากรที่เหมาะสม คือ มีกรรมการบริหาร 1-5 คน ที่เป็นผู้ถือหุ้นจากการลงทุนและได้รับเงินจากเงินปันผล พนักงานว่าจ้าง 4 คน เป็นผู้จัดการฝ่ายอาคารและบัญชี และมีพนักงานขายน้ำและเครื่องตุ้ม พนักงานร้านขายของฝาก และพนักงานโรงแรม และควรมีที่ปรึกษาด้านการทำโฮมสเตย์และที่ปรึกษาด้านการตลาด เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ชุมชนไม่มีประสบการณ์ ส่วนในเรื่องการบริหารจัดการสินค้า จะใช้สินค้าและบริการที่มีในชุมชนเป็นหลัก เช่น พิพิธภัณฑสถานจะใช้สิ่งของเครื่องใช้การทำอาชีพและดำเนินชีวิตในชุมชนและเรื่องราวของวิถีชีวิตชุมชนนำมาจัดแสดง ร้านขายน้ำและเครื่องตุ้มใช้ผลไม้ในชุมชน ร้านของฝากนำสินค้าของชุมชนมาขายเพื่อเพิ่มช่องทางการขายและสนับสนุนสินค้าของชุมชน รวมถึงใช้บริการอาหารและเครื่องตุ้มของร้านค้าในชุมชนสำหรับบริการผู้ที่เข้ามาพักโฮมสเตย์

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยดังนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะแก่สถาปนิกหรือผู้ประกอบการที่ต้องการพัฒนาโครงการเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อการอนุรักษ์อาคารและส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม ควรมีการคำนึงถึงการออกแบบที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของพื้นที่นั้นๆเป็นหลักเนื่องจากเป็นสิ่งที่คนในชุมชนให้ความสำคัญมากกว่าการออกแบบที่คำนึงถึงเฉพาะทางด้านการเงิน

6.2.2 การศึกษาการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร อาจต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการอนุรักษ์พลังงาน เพราะอาคารบ้านเลขที่ 38 ในปัจจุบันมีโครงสร้างไม้ที่ชำรุดเป็นจำนวนมาก ซึ่งการปรับเปลี่ยนการใช้สอยภายในอาคารเป็นห้องปรับอากาศอาจส่งผลให้ใช้พลังงานที่สิ้นเปลืองมากขึ้น

6.2.3 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการด้านการเงินของชุมชน เนื่องจากเป็นโครงการที่มีต้นทุนสูง และมีช่องทางในการหารายได้น้อย อันเนื่องมาจากความต้องการให้มีห้องพักจำนวนน้อยในรูปแบบโฮมสเตย์แทนที่จะเป็นโรงแรมเต็มรูปแบบ การหาเงินทุนจึงอาจจะต้องมีการศึกษาวิธีการอื่น ๆ

6.2.4 การศึกษาโครงสร้างของอาคารบ้านเลขที่ 38 ในเชิงลึก เนื่องจากเป็นบ้านไม้ที่มีอายุการใช้งานมายาวนาน ความแข็งแรงของอาคารอาจมีผลต่อการปรับเปลี่ยนการใช้สอย

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2546-2549)*.
- จารุรัศมิ์ ธนุสิงห์. (2555). *แนวทางการบริหารจัดการโรงแรมบูติก กรณีศึกษา โรงแรม เวลเนสสปา รีสอร์ท*. พะเยา: คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จิรา จงกล. (2532). *พีพีธภัณฑ์สถานวิทยา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. นนทบุรี: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. นนทบุรี: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาทบวงวิทยาลัย.
- ชาย โปธิสิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนพับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชำนาญ บุญญาพุทธิพงศ์. (2548). *การออกแบบโรงแรม*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ. (2544). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำวาวง*. เชียงใหม่.
- ณรงค์ เสียงประชา. (2533). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2532). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต จุฬาสัยและ เสริชย์ โชติพานิช. (2547). *การบริหารทรัพยากรกายภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญา เจริญบัณฑิต. (12 สิงหาคม 2550). *FM (Facilities Management) ทำอะไร. เข้าถึงได้จาก* www.tfma.info/article/01-02.pdf
- มณีนรัตน์ ชาญชัยศิลป์. (5 พฤษภาคม 2557). *บ้านเก่าเล่าเรื่อง เมืองหนองบัว*. เข้าถึงได้จาก www.thainews.prd.go.th/website_th/news/news_detail
- ยงฉัตร พิมลเสถียร. (2557). *การปรับปรุงฟื้นฟูเมืองและการอนุรักษ์เมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(พิมพ์ครั้งที่2).
- ยุพาวรรณ วรณวิณิชย์. (2549). *การตลาดบริการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ. (8 เมษายน 2557). *Man Money Material...Management*. กรุงเทพฯ: ทรูรัก.

- วุฒิโฆสิต อวยชัย. (2544). *การปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). *นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศศินทร์. (2550). *การสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจจากทุนทางวัฒนธรรม*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2553). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิด กลยุทธ์ และกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ. (2553-2557). *แผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคม*.
- สำนักพัฒนาธุรกิจ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน). (1 มกราคม 2558). TGO. เข้าถึงได้จาก [thaicarbonlabel: www.thaicarbonlabel.tgo.or.th](http://thaicarbonlabel.com)
- สุภัทธา สุขชู. (20 มีนาคม 2547). *Boutique Hotel Generation โรงแรมบูติคจากวันวานถึงวันนี้*. เข้าถึงได้จาก Positioning Magazine: www.positioningmag.com Magazine/Details.aspx?id=25027
- อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ และคณะ. (2553). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์. วารสารเศรษฐกิจและสังคม*.
- Chapin. S. (1972). *Research memorandum on social work in depression*. New York: Arno Press.
- Dahlgren. A.C. (2009). *Public Library Space Needs : A planning Outline / 2009*. Madison: Wisconsin Department of Public Instruction.
- Kotler. P., & Armstrong. G. (2004). *Principles of marketing (10th ed)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Middleton (1996). *Victor T.C. Marketing in Travel and Tourism*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- PMBOX Guide. (2004). *Guide to the Projectmanagement Body of Knowledge*. PMI: Publications.
- Rapoport. A. (1977). *Human Aspects of Urban Form: Towards a Man-Environment Approach to Urban Form and Design*. USA: University of Wisconsin.

Rapoport. A. (1990). *The Meaning of the Buildenvironment A Nonverbal Communication Apporch*. USA: University of Arizona Press.

UNESCO. (2003). Convention for the Safe-guarding of Intangible Cultural Heritage.

UNESCO. (2513). *นโยบายวัฒนธรรมของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ*. เวนิส.

วิทยานิพนธ์

อาทิตย์ จันทร์เปลี่ยน. (2556). *แนวทางการอนุรักษ์กลุ่มอาคารเรือนแถวและเรือนไม้ กรณีศึกษา ตลาดโพธาราม ตำบลโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, สาขาวิชาการผังเมือง

บทความวารสารและนิตยสาร

BIBLIOGRAPHY กิจการเพื่อสังคมไนส์คอร์ป. (2557). กิจการเพื่อสังคม ทำดี...โตได้ (social enterprise). *นักลงทุนรุ่นใหม่เพื่อสังคม*.

เกวริน มะลิ. (2557). กิจการเพื่อสังคมประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 106-110.

รัศมี รัตนไชยานนท์. (2554). Re-Thinking Preservation. *จุลสารอิโคโมสไทย*, 19.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2552). *รายงานการศึกษาเบื้องต้นเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. บริษัท บี.ซี.เพรส (บุญจีน) จำกัด.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

จันทร์เจริญกิจ. (20 มีนาคม 2557). เข้าถึงได้จาก www.chancharoenkit.com/article/topic-41698.html

ตนสยาม. (9 มีนาคม 2554). *oknation*. เข้าถึงได้จาก ดี..คุณ..ที่อยากให้คุณ..คุณ ดี..(หอศิลป์ร่วมสมัย แห่งแรก..ราชบุรี): www.oknation.net/blog/khonsiam/2011/03/09/entry-2

ร้านกาแฟร้อยตะวัน. (4 พฤษภาคม 2557). *roytawan coffee*. เข้าถึงได้จาก www.roytawan.com/cafe/view.php?id=736

วิวรรณ ธาธาภิรัชโชติ. (8 เมษายน 2557). *Man Money Material...Management*. เข้าถึงได้จาก กรุงเทพธุรกิจ: www.bangkokbiznews.com/blog/detail/573508

Boonmee Lab Co., Ltd. (2013). *บ้านพักประวัติศาสตร์หลวงราชไมตรี*. เข้าถึงได้จาก

www.baanluangrajamaitri.com/history

Boonmee Lab Co., Ltd. (2013). *ห้องพัก*. เข้าถึงได้จาก

www.baanluangrajamaitri.com/room

Golf Pota. (26 กรกฎาคม 2558). *homedeedee*. เข้าถึงได้จาก

www.homedeedeeforyou.com

Mr.Champion. (23 กุมภาพันธ์ 2558). *menuchampion*. เข้าถึงได้จาก

www.menuchampion.com

WBDG Staff. (6 กุมภาพันธ์ 2552). *WBDG*. เข้าถึงได้จาก

www.wbdg.org/design/food_service.php"

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรม โดยข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามชุดนี้ จะใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การออกแบบและอนุรักษ์อาคาร

ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการทรัพยากร

ส่วนที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ส่วนที่ 4 การพัฒนาสังคม

ส่วนที่ 1 การออกแบบและอนุรักษ์อาคาร

1. เหตุผลของการเลือกอาคารเก่ามาทำธุรกิจ

2. เหตุผลของการเลือกธุรกิจคือ

3. มีการอนุรักษ์อาคารอย่างไร

4. การออกแบบและการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคารเป็นอย่างไร

5. ปัญหาในโครงการมีหรือไม่

6. โครงการต้องการที่จะพัฒนาอะไรในอนาคต

ส่วนที่ 2 การบริหารทรัพยากร

7. รายจ่ายในการปรับเปลี่ยนการใช้สอยอาคาร

8. ประเภทและจำนวนเงินของรายรับมีอะไรบ้าง

9. ประเภทและจำนวนเงินของรายจ่ายมีอะไรบ้าง

10. โครงสร้างองค์กรเป็นอย่างไร

11. ประเภทและจำนวนวัตถุดิบของโครงการมีอะไรบ้าง

ส่วนที่ 3 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

7. โครงการนี้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 4 การอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อนำมาส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

9. โครงการมีการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนหรือไม่อย่างไร

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัว

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในชุมชนตลาดหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยจะทำการประเมินกับอาคารในชุมชนตลาดหนองบัวทั้งหมด 79 อาคาร ซึ่งแบบประเมินแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในปีพุทธศักราช 2520 - 2528

ส่วนที่ 2 วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารปีในปีพุทธศักราช 2558

ส่วนที่ 1 วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในปีพุทธศักราช 2520 - 2528

1. วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในปีพุทธศักราช 2520 - 2528

ส่วนที่ 2 วัฒนธรรมการค้าขายที่สัมพันธ์กับอาคารปีในปีพุทธศักราช 2558

2. วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการใช้อาคารในปีพุทธศักราช 2558

ภาคผนวก ค

แบบประเมิน เรื่อง การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรมในชุมชนตลาดหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยจะทำการประเมินกับอาคารในชุมชนตลาดหนองบัวทั้งหมด 71 อาคาร ซึ่งแบบประเมินแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ

ส่วนที่ 2 การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

ชี้แจง เกณฑ์การประเมินความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบให้คะแนน มีทั้งหมด 6 ระดับดังนี้

1. 0 % ระดับการให้คะแนน 0 คือ ไม่หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบเลย
2. 1-25 % ระดับการให้คะแนน 1 คือ หลงเหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการ ออกแบบ อยู่เล็กน้อย
3. 26-49 % ระดับการให้คะแนน 2 คือ หลงเหลือความเป็นแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบเกือบครึ่ง
4. 50-75 % ระดับการให้คะแนน 3 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมในด้านการ ออกแบบเกินครึ่ง
5. 76-99 % ระดับการให้คะแนน 4 คือ หลงเหลือความแท้ดั้งเดิมในด้านการ ออกแบบเกือบสมบูรณ์
6. 100 % ระดับการให้คะแนน 5 คือ มีความแท้ดั้งเดิมในด้านการออกแบบครบถ้วนสมบูรณ์

ชี้แจง เกณฑ์การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

1. คุณค่าด้านประวัติศาสตร์

- 1.1 ระดับการให้คะแนน 0 คือ ไม่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญหรือวัฒนธรรม ที่สัมพันธ์กับช่วงเวลา
- 1.2 ระดับการให้คะแนน 1 คือ มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญหรือวัฒนธรรม ที่สัมพันธ์กับช่วงเวลา

2. คุณค่าด้านโบราณคดี

- 2.1 ระดับการให้คะแนน 0 คือ ไม่มีเรื่องราวเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงอารยธรรม และ วัฒนธรรมของคนหรือชุมชนในอดีต เช่น เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือสิ่งแวดล้อม
- 2.2 ระดับการให้คะแนน 1 คือ มีเรื่องราวเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงอารยธรรม และวัฒนธรรมของคนหรือชุมชนในอดีต เช่น เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือสิ่งแวดล้อม

3. คุณค่าทางด้านลักษณะการก่อสร้าง

- 3.1 ระดับการให้คะแนน 0 คือ ไม่มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ในด้าน วิธีการ ก่อสร้าง วัสดุหรือองค์ประกอบต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถของผู้สร้างในอดีต
- 3.2 ระดับการให้คะแนน 1 คือ มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมในเรื่อง วิธีการ ก่อสร้าง วัสดุหรือ องค์ประกอบต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถของ ผู้สร้างในอดีต อยู่ในระดับ น้อย
- 3.3 ระดับการให้คะแนน 2 คือ มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ในเรื่อง วิธีการ ก่อสร้าง วัสดุ หรือ องค์ประกอบต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถของผู้สร้างในอดีต อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 3.4 ระดับการให้คะแนน 3 คือ มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ในเรื่อง วิธีการ ก่อสร้าง วัสดุ หรือ องค์ประกอบต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถของผู้สร้างในอดีต อยู่ในระดับ มาก

4. คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ

- 4.1 ระดับการให้คะแนน 0 คือ ไม่มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้าน รายละเอียดขององค์ประกอบอาคาร รูปทรงของอาคาร
- 4.2 ระดับการให้คะแนน 1 คือ มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้าน รายละเอียดขององค์ประกอบอาคารระดับ น้อย
- 4.3 ระดับการให้คะแนน 2 คือ มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้าน รายละเอียดขององค์ประกอบอาคารระดับ ปานกลาง
- 4.4 ระดับการให้คะแนน 3 คือ มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมในด้าน รายละเอียดขององค์ประกอบอาคารระดับ มาก

5. คุณค่าทางด้านอายุ

- ระดับการให้คะแนน 0 คือ อายุของอาคารน้อยกว่า 50 ปี
- ระดับการให้คะแนน 1 คือ อายุของอาคารมากกว่า 50 ปี

ส่วนที่ 1 การประเมินความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ

รูปแบบ ก (อาคาร 1 ชั้นกว้าง 2 ช่วงเสา) มีทั้งหมด 8 อาคาร

รูปแบบอาคาร	องค์ประกอบ	ระดับความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ					
		0	1	2	3	4	5
(ก1-ก8)	กำแพง						
	ประตู						
	หน้าต่าง						
	ช่องระบายลม						
	หลังคา						
	กันสาด						

รูปแบบ ค (อาคาร 2 ชั้นกว้าง 2 ช่วงเสา) มีทั้งหมด 25 อาคาร

รูปแบบอาคาร	องค์ประกอบ	ระดับความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ					
		0	1	2	3	4	5
(ค1-ค25)	กำแพง						
	ประตู						
	หน้าต่าง						
	ช่องระบายลม						
	ระเบียง						
	หลังคา						
	กันสาด						

รูปแบบ ง (อาคาร 2 ชั้นกว้าง 3 ช่วงเสา) มีทั้งหมด 23 อาคาร

รูปแบบอาคาร	องค์ประกอบ	ระดับความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ					
		0	1	2	3	4	5
(ง1-ง23)	กำแพง						
	ประตู						
	หน้าต่าง						
	ช่องระบายลม						
	ระเบียง						
	หลังคา						
	กันสาด						

รูปแบบ ง (อาคาร 2 ชั้นกว้าง 4 ช่วงเสา) มีทั้งหมด 5 อาคาร

รูปแบบอาคาร	องค์ประกอบ	ระดับความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ					
		0	1	2	3	4	5
(ง1-ง5)	กำแพง						
	ประตู						
	หน้าต่าง						
	ช่องระบายลม						
	ระเบียง						
	หลังคา						
	กันสาด						

ส่วนที่ 2 การประเมินคุณค่ามรดกสถาปัตยกรรม

รูปแบบอาคาร	องค์ประกอบ	ระดับความแท้ดั้งเดิมด้านการออกแบบ					
		0	1	2	3	4	5
(ก-จ)	ประวัติศาสตร์			X			
	โบราณคดี						
	อายุ						
	ลักษณะแห่งการก่อสร้าง						
	สุนทรียภาพ						

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายระพีพันธ์ รังสีเสนีย์พิทักษ์
วันเดือนปีเกิด	14 เมษายน 2535
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2556: วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สถาปัตยกรรม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทุนการศึกษา	ปีงบประมาณ 2559: ทุนสนับสนุนงานวิจัย ประเภททุน วิจัยทั่วไป สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กองทุน วิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผลงานทางวิชาการ	

ระพีพันธ์ รังสีเสนีย์พิทักษ์, และ จาตุรงค์ โภคะรัตน์ศิริ, (กรกฎาคม 2559). แนวทางการปรับเปลี่ยนการใช้สอยมรดกสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตลาดหนองบัว จังหวัดจันทบุรี. งานประชุมวิชาการ Built Environment Research Associates Conference ครั้งที่ 7 ประจำปี 2559 (BERAC 7, 2016), คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี